

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Kétkulacos politika.

Budapest, november 25.

Modern alkotmányos országban parlament a törvényhozás, kormány az államigazgatás szerve. A törvényhozótestület meghozza a maga határozatát, a kormány pedig gondoskodik annak a végrehajtásáról. De, mert hogy a nemzeti akarat a parlamentben nyilatkozik meg s ennek a nemzeti akaratnak befolyása alól semmi sem lehet mentes az ország határain belül, sem a kormányzás bármilyen ténykedése, sem a miniszterek akárminő közjogi jelentőségű cselekedete; a parlament felügyeleti jogot gyakorol valamennyi miniszter és az államigazgatás minden legapróbb részlete felett. Módja a felügyelésnek az interpelláció, mely külön-külön megillet minden egyes képviselőt. Kinek a honatyák közül kifogása, vagy aggálya van akármi közügyből kifolyólag, a Ház nyílt színe előtt megkérdézi az illető reszort-minisztert, hogy úgy áll-e az ügy, ahogy ő tudja, s hogy ha csakugyan úgy áll, mit tett, vagy mit szándékozik tenni a rendtelenségek megszüntetésére? Az interpellációra a felelősségre vont miniszter válaszol, a Ház pedig vagy tudomásul veszi a választ s ezzel azonosította magát az illető miniszter eljárásával, vagy nem, s akkor a leszavazott miniszter kötelessége, hogy a

nyilvános rosszalásból levonja a megfelelő konzekvenciát.

Az interpelláció ilyen természetéből következik, hogy az azt követő szavazás mindig bizalmi kérdés. Nyilatkozás arról, hogy a parlament többsége helyesli-e a miniszter kormányzati politikáját? Maga az interpelláció még nem bizalmatlanság, csak egyszerű megkérdés a miniszternek, szimpla tájékozódás. A szavazás alkalmára azonban már valóságos esküdszékké alakul a Ház s ítélt: fölment-e, vagy elmarasztalja a tények állását magyarázó minisztert?

Ma mégis az történt, hogy egy interpellációból kifolyólag, miután erre Andrássy már megadta a kimerítő felvilágosításokat, az interpelláló képviselő nem vette tudomásul a belügyminiszter választát s a néppárt — a balpárttal és a nemzetiségiekkel egyetemben — szintén a tudomástétel ellen szavazott. A néppárt tagja a koalíciónak, tehát tagja a kormányt támogató többségnek is. És ezúttal mégis frontot csinált többség és kormány ellen s a maga szavazataival is szaporította a bizalmatlansági votumokat.

A bizalmi természetű kérdések fölött való szavazásnak nemcsak a kormánytagok, hanem a szavazók szempontjából is vannak konzekvenciái. Ha a bizalmatlanok kerülnek többségbe, a kormány megy. Ha pedig a bizalmat-

lanok kisebbségben maradtak, szigorú parlamenti felfogás szerint, azoknak, akik a többség keretén belül szavaztak a kormány ellen, volna kötelességük, hogy a majoritásból kiválva ellenzékbe menjenek. A mai szavazás után tehát a néppárt, miután mai állásfoglalásával elszeparálta magát kormánytól, többségtől egyaránt, ha a parlamenti etikát magára szigorúan alkalmazná, csak azt tehetné, hogy a jobb oldalról átvonuljon a baloldali padokra, balpárti és nemzetiségi barátai mellé.

Mindazonáltal bizonyosak vagyunk benne, hogy a néppárt tovább is benne marad abban a többségben, amelyik a ma leszavazott Andrássyt támogatja. A néppárt régóta követi ezt a sem hus, sem hal politikát, sőt ha politikai karriert csinált, ha befolyásban, különböző pozíciókban és őrszemállásokban nagyobb arányban van képviselve, mint ez közéleti sulyánál fogva megilletné, éppen ennek a kétkulacos politikának köszönheti. A koalíciós pártok mindegyikében volt elég önmérséklet és politikai belátás, hogy a maga külön céljait alárendelje az egyetemes céloknak, a nagy országos, nemzeti érdekeknek. Csak a néppárt nem. Csak a néppárt járt mindig zegzugos, kerülő utakon, hol jobbra, hol balra követve el apró harácsoló kirándulásokat külön néppárti javak gyűjtésére.

Gusztii, a pikkoló.

Irta: Alba Nevis.

A ládika csendes volt, az utolsó hang rég belehalt már a koporsószerű szűk fülke zöld posztópárnázatába, de Gusztii még egyre várt, tizes kis fölére rászoritotta a hallgatót, (mintha a mély, fekete, ébenfászerű kagylóba rózsaszín-husu csiga mászott volna.)

A félkezével Gusztii a fülke ajtaját fogta, nehogy valaki rányisson. A muzsikaszó így is hozzájutott néhe egy-egy lármás szólamával és poháresengések, tálczakoppánások toladtak a konyha felől.

Hogy a ládika most végkép elnémult: visszaakasztotta Gusztii a hallgatót. De azért állva maradt és gondolkodott. Néhány perc alatt itt igazán furcsa dolog történt vele: a lelkében egy feneketlen felfordulás. Egy tizenöt esztendő, pogácsaalma-képi, kövérkés, ártatlanszemű kis pikkológyerekek életrezökkenése. Mindössze pedig: egy gyönyörű asszony dobott a telefon-kagylón át néhány szikrát nyomban kigyulladó fülkébe.

— Halló! — mondta akkor Gusztii. — Talán mást tetszik gondolni? Jánost, a pinczért, vagy Kaiser urat, a fizetőt...

— Nem, — felelte fojtottan az asszonyi hang. — magával akarok beszélni, Gusztii, kis pikkoló! Mindennap ott vagyok a kávéházukban; este, a köruti ablak mellett. A ruhám fekete és sárga rózsákat kapok attól az úrtól, aki mindig velem van. Mégse ismer?

Gusztii szédült, felgyult vére mind odaosont a piros kis csigába, melyen át a lány szavak életretrázták szunnyadásából.

— De igen, — szólt, — most már tudom. A nagyságos asszonynak bársony kabátkája van, aminek a bélése piros selyem...

— Igen, igen, — felelte az asszony. — Lám, hogy milyen jól emlékezik reám, Gusztii! (Egy kicsit hallani lehetett, amint nevet.)

Ilyen jól emlékezett Gusztii a nevezetes kabátára, melyre ő varrta fel egyszer a véletlenül leszakadt gombot a konyhában, a szakácsné irlagmatlan nagy suszter-tűjével, vászfonálalával. És arra is emlékezett, mikor a szép, sötét-szőke-hajú, kövér asszonyka a szolgálatát meg akarta fizetni; ő hirtelen felhevüléssel hátradugta mind a két kezét s úgy kétrét görbült, hogy Antal, a pikkoló-társ hangosat kacagott a háta mögött.

— Gusztii, — mondta az asszony a kagylón át, — nekem nagyon tetszik maga a szalonruhájában, a kemény ingmellével, meg a csokros kravátlíjával. Akarnék magával egyszer beszélgetni, mondjuk: egy negyedóraig... Szereti-e az asszonyokat?

Szegény kis pikkolónak kiszikkadt a szájszéle. Egész bután és megzavarodva hebegett:

— Persze. Miért ne? Igen...

— Hát ha így van, ma este egyedül megyek el magukhoz és akkor odajöhet. Egészen bátran jöjjön az asztalomhoz, majd eldiskurálunk.

— A nagyságos asszony tréfál? — lihegte Gusztii.

— Nem én, nem tréfálok. Nagyon tetszel nekem, kis pikkoló!... Viszontlátásra!

Még egy futó kis kacaj, azután csend lett.

— Halló! — kiabálta Gusztii újra, meg újra, de a ládika most már néma maradt.

Nagyon hosszú volt ez a délután; az emberek hihetetlenül soká itták az uzsonnakávójukat és tizszer annyi betűt nyeltek hozzá, mint más-

kor. Gusztii folyton szalajtották más-más újságért. Nem volt egy percnyi nyugta.

Cziczomás asszonyok, érett, feszesszoknyájú, lármás budapesti leányok jöttek. Mindnyája ablakhoz akart jutni s mert már nem volt hely, csunyán fintorgatták az arcukat.

A leányok közül egy fehérruhás feszetlenül állt a tükkör elé; kiszedett a hajából néhány hajtűt, a fogai közé kapta és úgy igazgatta abróncsra épült frizuráját. Ahogy a két karjával felnyújtózott; kényelmesen be lehetett látni a csipkebetétje alá, gömbölyödő, szalagcsokrokkal ékes kebléig.

Gusztii máskor megbámulta volna, ma leicsinyelte. Sokkal különb az ő asszonya, sokkal finomabb és szebb, a maga gazdag székeségével, langyos mosolyával.

Csak az illata fogta meg ennek a nagyszabású, erőteljes, fiatal leánytestnek; ahogy mellette állt, s a vékony batiszton át a karja, váll párásan ontotta a forróságot. És Gusztii, ébredésének ezen a napján, megszédülve és szemlehunyvva fogadta az élet első üzenetét.

Azután elképzelte, hogy milyen szép lesz majd, mikor az asszonya jön. Ő elébe szalad és kinyitja a nagy ívegajtót — mind a két szárnyát, nehogy a ruhája megsurlódjék! — az asszony, a fejével bólintva, megköszöni és hozzá nevetni fog... a rózsaszínű szájszéleinél, kétfelől, apró gödrök mélyülnek. És ahogy elmegy mellette, okvetlenül megérinti a szoknyájával, egy kicsit tán el is sodorja, mint a füledt nyári vihar a lepkét.

Most félrefordult, mert a fehérruhás lány készülődése izgatta: a vékony két csukló kezesen görbült a szoknyaránczokra és valami tempa muzsikát csalt ki onnan; a selyem és batiszt érzéken kombinált suhogását. S miközben

ber 20.

minden közönséges, kompakt, relfizetendő

Makart-

t vagy fénye, kabinet, mat, 4 frt. 12 Visi, ebb kivitelben

nyképszűrlő, akoczi-ut 16. rendeléseket nykép után.

derm

butorok

de és eladása

16., szalon-irodai teljes. Dus raktár, ágonyók, teri-vas- és réz-okban.

DOOR és társa

zt Ferencz-tér Gyár-ntéza 14-08.

yszó.

eredménytől er a dr. Wil- tanár ame- pora. Sová- szép telt nyernek. nek keblét. átt 20 kiló rt jóállást. ég, gyenge- ellen és gyo aknálkülöz- szer. Kitiün- ago, Berlin,amburgban. lek minden Dobozon- 0 fr. Hasz- sszal. Főrak- s Hór E. L. István-ut nelet 1.

dulákat

álogosított, gyöngy- ezüstöt és 00.000 kor- son kivál- értéket ki- m.

Jakab

reskedő

EST.

91. szám.

tosarkán

EN

MINT

ÁT PÉNYKÉP

ASOK

NAGYSÁG

ONÁBRT

ARTUAL

GYÁSBAN

SZINES

KÉP

RONA.

MINDENNY

SSÁG

YBAN

NYITTO IS

NYITRÁK

ENKULER-OLG

00.000 PÉNY

KULATÁSON

REKITTTEL IS

RE.M.M.B.L.

Maga javát néző egoizmus, kormányon is, ellenzéken is találhat örömet. Kormány mellett élvezheti a hatalmat. Ellenzéken a felelőtlen agitációból folyó népszerűséget.

Az azonban, hogy egy párt egyszerre kasszálja be a kormánypártiság és az ellenzéki örömeit, logikai képtelenség, de talán az ildomossággal is ellenkezik.

Budapest, november 25.

A képviselőház holnap, csütörtökön, délelőtt tíz órakor ülést tart, melyen folytatja az 1909. évi költségvetés tárgyalását.

A horvát bán Budapesten. Báró Rauch Pál horvát bán holnap reggel Budapestre érkezik. Ma délelőtt fentjárt a képviselőházban Josipovics Géza horvát miniszternél Crnkovics osztályfőnök, aki behatóan referált a miniszternek s egyszerűsített bejelentette a bán megérkezését is. A bán budapesti útja ismét csak adminisztratív ügyekkel függ össze s a horvát országgyűlés összehívásáról előreláthatólag nem lesz szó a tanácskozásokon.

Az orosz főkonzul a miniszterelnöknél. Gróf Murawiew budapesti orosz főkonzul ma délelőtt a képviselőházban meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt. A látogatás, mint a Budapesti Tudósító-val közlik, semmi különös jelentőséggel sem bír. Gróf Murawiew a miniszterelnöknél, mint pénzügyminiszternél jelent meg kizárólag azért, hogy egy orosz alattvaló ügyében interveniáljon.

PártvacSORA. Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma este nyolcz órakor tartotta meg heti pártvacsoráját a Kovács-féle vendéglő külön termében. A vacsorán jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert kultuszminiszter, Günther Antal igazságügyminiszter, Meskó László államtitkár, továbbá a párt számos tagja, köztük Beniczky Árpád, Bernáth Béla, Bernáth Zoltán, Fábry Károly, Ferdinándy Béla, Gáspár János, Halász Lajos, Hermán Ferencz, Hódy Gyula, Horváth József (marosújvári), Justh János, Kubinyi Márton, Kuszka István, Nagy Emil, Petrogalli Oszkár, Reök Iván, Steiner Ferencz, Sággy Gyula, Sággy

leült, megpattant a derekában egy halcsont; s hátul, a francia füző arasznyi pántja fölött, párnásan dagadt ki husos két lapoczkája.

A pikkolónak mindez új volt; ismeretlen megnyilvánulások. Az első illat, ami érte. Az első asszony, akit megérezett. S a fehér ruhára tapadva, halálos mohósággal várta a másik — fekete — ruhát.

Az uzsonnázók elszédtek, helyettük jött tizannyi más. Fehér tejüveg-gömbökben kigyuladt a fény és a cigányok friss kedvvel muzsikáltak.

Egyik-másik pinczér meg-meglökdöste a szegény elkábult Gusztit, amint támolygott közöttük:

Jaj, mindjárt jön a szép asszony, hamvas fejével, virágos kalapijával. Mindjárt befordul az ajtón, mindjárt nevet és mindjárt beszélhetnek egymással... Mindjárt megtudhatja, hogy mit akar tőle?

És az átkozott vendégszóra egyre hívta és küldöztette. Ujságokat kértek, amiket ő szeszetevésztett és veszekedtek, amiért álmosan mozog.

Végre nyílt az ajtó s egy lázas nótá muzsikájára bejött az asszony. Fekete ruhában jött, kigombolt kabátjában, s a kezében egy nagy csomó sápadt tearózsával, utána a mindennapi kísérője...

Hidegen haladt el a fiu mellett, észre se vette, s a szegény olyan szédülten bámult utánuk, mintha halántékon verték volna.

Egyszerre csak hátulról megkapta a nyakát Antal, a másik pikkoló s a szemébe kaczagott: — Mikor telefonáljak neked megint?

Azután, hogy látta a szomorú gyerekeket, kis csiga-fülek vérbeborulását, még egyszer visszaröhögött:

— Tetszel nekem kis pikkoló! Viszontlátásra!...

Manó, Szatmári Mór, Szabó Kálmán, Szász József, Szentiványi Árpád és Török Ferencz országgyűlési képviselők, Döry Pál, Glac Antal és báró Kemény Árpád főispánok.

Nem lesz tengerészeti minisztérium. A trieszti „Il piccolo" nyomán hirt adtunk arról, hogy a cs. és kir. haditengerészet élére a legrövidebb idő alatt tengerészeti minisztériumot fognak állítani s hogy ennek folyamánaképpen különféle változás áll közszöbön. A „Budapesti Tudósító" illetékes helyen szerzett értesülése szerint az egész hír teljesen alaptalan.

A román nemzeti konferencia. Illésfalvi Papp György, a román nemzeti párt elnöke Budapestre érkezett, hogy a román képviselőkkel a nemzeti konferencia egybehívása dolgában tárgyalásokat folytasson.

A Műegyetem jövője. A Tudomány-Egyetem tanári karának küldöttsége dr. Székely István vezetésével megjelent ma délben Wekerle Sándor miniszterelnöknél a képviselőházban, hogy a Műegyetem épületeit kiköltözés után a Tudomány-Egyetemnek elkérje, ami annál is inkább szükséges, mivel a város föl fogja mondani a Sándor-utca régi parlamenti épületben levő bölcsészeti kar helyiségeit és az egyetem amugy is szűkében van helyiségeknek. Az egyetem tanári karának tudomására jutott, hogy a Műegyetem régi épületét hivatali célokra akarják átalakítani. Ez az egyetemnek nagyon kellemetlen volna, mert a bölcsészeti kar hajléktalanul maradna. Különben is az egyetem mostani állapotában sem rendelkezik elegendő helyiséggel. Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a kérdést teljesen a tanári kar kívánása szerint fogja elintézni. Tervezték ugyan, hogy a Műegyetem régi épületét hivatali célokra fogják fölhasználni, de ez a kombináció már elesett. Igen méltányosnak tartja a tanári kar kérését és sajnálja, hogy ez a terv, amely olyan volt, mint sok más terv, nyilvánosságra jutott és bizonyos nyugtalanságra adott okot. Ez a magánjellegű kombináció már teljesen elesett és megnyugtathatja a tanári kart, hogy a Műegyetem régi épülete kizárólag az egyetem céljaira fog átengedtetni. A miniszterelnök hosszabbabban elbeszélgetett a küldöttség tagjaival és megemlítette, hogy a régi parlament helyiségeit a várostól közkönyvtár céljaira kívánja megszerezni. Erre nézve már meg is indultak a tárgyalások a polgármesterrel. A miniszterelnök nagyon melegen bucsuzott a tanári kar tagjaitól s a küldöttség teljes megnyugvással távozott.

Magyarellenes meetingek Romániában. Bukarestből jelentik, hogy vasárnap ismét több helyen tartották népgyűléseket, melyeknek élé Ausztria, főleg Magyarország ellen irányult. Az egyiket a caracal-i nemzeti színházban tartották meg, hol Demetrián Kamill, Caracal város országgyűlési képviselője, hevesen kikelt a román kormány politikája ellen, mely Ausztria-Magyarország uszályhordozójává teszi Romániát. Kijelentette, hogy a képviselőházban indítványozni fogja, hogy mondják fel az Ausztria-Magyarországgal kötött konvencziót. Áttért azután a magyarországi románok ügyére és követelte, hogy a kormány Bécsben megfelelő lépéseket tegyen az iránt, hogy a magyar kormány ne sanyargassa a magyarországi román testvéreket, amit a román kamarában is szóvá fog tenni. Ezután még többen szólaltak fel, többnyire ügyvédek, kik mindannyian hevesen támadták az osztrák-magyar monarchiát és ebben különösen Magyarországot, végül pedig a gyűlés rezolúciót fogadott el, mely felhívja a kormányt, hogy szakítson eddigi osztrák-magyarbarát politikájával és óvja meg Románia méltóságát. E gyűlésből táviratilag üdvözölték Vlád Aurél képviselő nejét. Plojestiben szintén nagy népgyűlés volt, melynek szónokai főleg a magyarországi románok helyzetét fejtegették. E beszédek nagy tetszés kísérte, folyton hangzottak a közbeszólások: „Le a magyarokkal! Éljenek a magyarországi testvérek!" Az egyik szónok, O r a s z k u ügyvéd különösen gróf Apponyit támadta az iskolatörvény miatt. E n e s k u Konstantin szenátor azt mondotta, hogy nem szabad elhagyni a Kárpátokon túli román testvéreket és kényszeríteni kell a kormányt, hogy érdekükben közbelépjen. Ezután a gyűlés határozati javaslatot fogadott el, mely til-

takozik a hegyeken túli román testvérek elnyomása ellen, irántuk ragaszkodást és szimpátiát fejez ki és felhívja a kormányt, hogy a külpolitikában is számoljon a nemzeti ideállal. Ezen gyűlésből is táviratilag üdvözölték Vlád Aurél képviselő nejét.

Metzner Béla installálása. Sepsiszentgyörgyön ma iktatták be ünnepélyesen Metzner Bélát, Háromszék vármegye főispánját. A főispánt utjában számos országgyűlési képviselő és Zemplén és Abauj vármegye küldöttsége kísérte el s már Brassóban Háromszék vármegyének nagyobb küldöttsége várta. Brassótól kezdve Sepsiszentgyörgyig valamennyi állomáson küldöttségek üdvözölték a főispánt. Kököss községnél, a megye határán Konya főszolgabíró mondott üdvözlést a sepsi járás nevében a járási tisztviselők élén, Uzonban az ifyefalvi függetlenségi és 48-as párt zenés bandériummal fogadta. Brázay Zoltán, a kerület képviselője és Kiss Lajos református lelkész, az ifyefalvi függetlenségi és 48-as párt elnöke üdvözölték meleg szavakban. Sepsiszentgyörgyre a vonat tíz órakor érkezett meg. A pályaudvaron óriási tömeg várakozott, amely lelkes éljenzéssel köszöntötte Metzner Bélát. A törvényhatóság nevében Bene István országgyűlési képviselő mondott üdvözlést. A pályaudvarról hosszú kocsisorban vonultak be a városba. A főtéren diadalkapu köszöntötte az érkezőket. Itt Öödri Ferencz polgármester a város nevében fogadta a főispánt. A vármegyei elöcsarnokában a közigazgatási tisztviselők élén Király alispán és Béli Pál főjegyző mondtak üdvözlést. A díszgyűlés 11 órakor vette kezdetét a vármegyei dísztermében. A főispán beszédét, amelyben a vármegye érdekeinek gondos istápolását ígerte, nagy lelkesedéssel fogadták. A közgyűlés lelkes éljenzéssel és tapsal fogadta a főispán beszédét. Még Király Aladár alispán üdvözölte a törvényhatóság nevében az új főispánt, mire a közgyűlés véget ért. Ezután a küldöttségek fogadtatása következett. Zemplén vármegye küldöttségét Dókus Gyula alispán, Brassó-Csik- és Kisküküllőmegyéket Kállay Ubul főispán, az összes vármegyei tisztviselőket Király Aladár alispán, a rom. kath. egyház küldöttségét Fehér Manó kanonok-plébános, az ev. ref. egyházat Péter Károly esperes, az unitárius egyház küldöttségét Kiss Sándor esperes vezette az új főispán elé. Tisztelettel ezenkívül még a görög-keleti egyház, az izraelita hitközség, a vármegyei autonóm-párt, a katonaság, a jótékony nőegyletek, a királyi törvényesék, az állami tisztviselők, a tanítótestületek és a körjegyzők küldöttsége. Délben a főispán ebédet adott, amelyre a vármegye valamennyi notabilitása hivatalos volt. A főispánt lelkes felkészítőkből ünnepelték.

Küldöttség egy tisztviselő érdekében. A nemzeti küzdelem idejében tanúsított hazafias magatartásáért Nyitra vármegye törvényhatósági bizottsága két esztendővel ezelőtt főjegyzővé választotta Steiner Gyula vármegyei aljegyzőt. A múlt évi tisztújításnál azonban különböző intrikák folytán Steiner Gyulát nem választották meg újból s azóta állás nélkül van. A méltatlan elbánásban részesült tisztviselő érdekében ma a nyitrai megyei pártszövetségnek mintegy negyven tagból álló küldöttsége tisztelt Mérey Lajos országos képviselő vezetésével gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél. Mérey Lajos ismertette a küldöttség kérelmét és hangoztatta, hogy a helyzeten már csak azért is segíteni kell, mert Steiner Gyula 1909. január elsejével elveszti arra való jogosultságát is, hogy eddigi tizenkét éves szolgálata idejét beszámítsák. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter megnyugtató választ adott. Teljesen méltánylom — mondotta — azokat az okokat, a melyek az urakat idevezették. Jól tudom, hogy Steiner Gyula annak idején tevékeny részt vett a nemzeti küzdelemben, tudom az is, hogy önöknek kötelessége arról gondoskodni hogy legalább jövőjét biztosítsák. A mikor kimaradt a tisztviselők sorából, én ezt, miután tényleg érdemes emberről volt szó, nagyon sajnáltam, de a vármegye autonóm jogkörében azt választja meg akit akar, és nekem nem volt jogom, sem módom arra, hogy beleavatkozzam. Legyenek azonban meggyőződve, hogy a mennyiben módomban lesz, törekedni fogok ezen a dolgon segíteni és igyekezni fogok Steiner Gyulának állami alkalmazást szerezni. A küldöttség lelkes éljenzéssel fogadta a miniszter választát.

A politika világából.

Budapest, november 25.

Az ifjabb királyság.

Ferencz Ferdinánd trónörökös ifjabb királyságának híret ugyan már többször megczáfolták, mindazáltal a külföldi lapokban újból és újból fölmerül ez a híresztelés. Így, miként Párisból táviratozzák, a „Temps“ tegnap esti számában közli a következő bécsi értesülést: Több mint bizonyos immár, hogy Ferencz József december 2-án, uralkodói hatalmának egy jelentékeny részét Ferencz Ferdinánd trónörökösre fogja átruházni. Valószínű, hogy legfőbb hadurnak fogja megtenni, de egyéb uralkodói jogaiban is részese lesz. Egy idő óta világosan megállapítható a trónörökös növekvő befolyása az ügyek vezetésére. Minden nap hosszabban tanácskozik Ferencz József királlyal.

A hírt újabb tudvalevőleg a berlini „Tagblatt“ elevenítette föl és a hírek megerősítésül most Berlinből azt jelentik, hogy az említett lap egyenesen Vilmos császár kívánságára közölte, tehát föltétlenül hiteles. Álláspontunkat már kifejtettük és hangsúlyoztuk, hogy ez a hír nem jelenthet egyebet, mint azt, hogy a király utasításai alapján résztvesz azokon a miniszteri tanácskozásokon, amelyek a kormányzás főbb irányelvei állapíttatnak meg, de ez a részvétele is tisztán informatív czélból fog történni a király égisze alatt. Ez pedig nemcsak hogy nem ellenkezik alkotmányunkkal, hanem úgy lehet, amak a jövőben egyik fő biztosítéka lesz majd.

Nyolczórás ülések.

Pénteken már nyolczórás ülés lesz a képviselőháznak. A sürgősségi indítványt ma reggel elfogadta a képviselőház és ennek alapján Hoitsy Pál ma délután egy és fél óraker újabb indítványt adott be az üléseknek négy órával való meghosszabbításáról. Ezt az indítványt is százötven képviselőnek kell aláírni, ami déli tizenkét órára meg is történt. Több mint százhatvan képviselő írta alá az ívet, s így a házszabályok értelmében a holnap ülés elején első sorban előlött az indítvány fölött fognak határozni. Ezért hívják föl a szövetkezett pártok vezetéségei ismét a koalíciós képviselőket, hogy holnap még egyszer gyűljenek össze az ülés megnyitására.

A nagy problémák.

A választási reform előkészítésére kiküldött 31-es bizottság kedden, december 1-én, délután öt óraker a képviselőház I. számú termében tartja első érdemleges ülését, amelyen gróf Andrassy Gyula belügyminiszter választási törvényjavaslatát veszik tárgyalás alá.

A korszakos reform bizottsági tárgyalása előtt a bécsi „N. Fr. Pr.“ mai számában Budapestről kapott információk alapján a bankról és fuzióról ir egyet és mást s a választási jogra vonatkozó törvényjavaslatról is megemlékezik, amelyről azt mondja, hogy az önálló bank hívei a választói törvényt arra használják föl, hogy ezzel nyomást gyakoroljanak a közös bank híveire. Abban a perczben — mondja a „N. Fr. Pr.“ — amikor a bankkérdés meg van oldva, megszűnik a választói törvény ellen minden opposzió. Az említett bécsi újság megemlíti azt is, hogy vezető politikusok keresik a bankkérdés megoldására irányuló formát, s azok a különféle verziók, amelyek a bankkérdés megoldását tartalmazzák, csak találgatások. Eddig nem

sikerült megoldást találni. Ma még legfeljebb annyit lehet mondani, hogy az ellentéteket nem tekintik olyan nagyon áthidalhatlanoknak, mint néhány hónap előtt, sőt valószínűleg létre is jő a kompromisszum.

Bilinsky lovag v. b. t. t., az osztrák-magyar bank kormányzója, ma a déli órákban Pranger főtitkár társaságában látogatást tett Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszternél lakásán. Pranger főtitkár délután öt óraker visszautazott Bécsbe.

A l. Házból

I. Utazás egy beszéd körül.

Szterényi Józsefnek születésnapja van és Thék Endrét kitüntették. Szterényi a magyar iparkirály. Thék Endre a maga eszével és ügyességével vándorlegényből jómódu urrá lett iparos és most már udvari tanácsos és méltóságos ur. Egészen stilszerű tehát, hogy Szterényi születésnapján született meg a Thék Endre udvari tanácsossága. A magyar iparkirálynak ilyen az ünnepe. Sok dicséretet lehetne fölöle elbeszélni, sőt úgy véljük, Mikszáth Kálmán is afelől gondolkozik most, amint csendesen lépked az elnyűtt, olesó vörös szőnyegen, a modern világ témái közt kutatóva. Imár hozzátartozik az újkori magyar regényhez az olyan ember, aki az ősi vagyomból kicseppent, majd mesteriségre adta magát és a végén mégis méltóságos rangot ér el. Igaz, hogy Thék nem jár a parlamentbe, de hát itt máskülönbö se vihetik sokra a rendes polgári munkákkal foglalkozó emberek. S itt nem is olyan ritka a méltóságos ur, mint az iparosok világában. Sőt csoportosan jönnek nagyon előkelő grófok, ők a bárót majd észre se veszik és nyomorultan kullog utánuk a köznemes és homloka tetejéig elvörösödik boldogságában a zsidó, ha szóba állnak vele. A nagy palóczt Széll Kálmán fogja karon és megemlíti a jövővénny új honatják kíváncsi kérdészködésétől, hogy:

— Miért irod be a Nagy György beszédébe az élénk helyeslést balfelől, amikor azt se tudunk ki apja-ja.

Tán még azt is szemére vetették volna, hogy igen keveset jegyzett fel a Hentz Károly beszédéből, azonban Széll Kálmán nem engedte, hogy a tudatlanok hozzáússanak az ő nagy íródruszájához.

Mi is csak azt akarjuk mondani, hogy megint nagyon sokan voltak. Az elegáns Halász Lajos, aki máskor a maga fürgességével és ötleteivel egymaga tizet is pótol, most csaknem elvész a sokadalomban. Thaly Kálmán, az ősz kurucz, ugyancsak ritka vendég és eltűnődik, hogy hová távolodott az ő serege. Kévs ismerőse van, míg egészen új, kivásvat gérokkos, simaképi uracsok körül csoportosulnak a tevékeny hajlandóságának. Am ő már valóóságos belső titkos tanácsos lett, amazok pedig csak imént kezdtek a dicsőség pályáit.

Az érkezőket most is számozott ívvel fogadja az egyik oldalon Thorotzkay Miklós gróf, a másik bejárónál pedig Hammersberg László. A számok mellé odairatják a nevüket s megfogadtatják, hogy addig el nem mennek, amíg a sürgősséget meg nem szavazzák.

Igazán megunhatja az ember, hogy mindennap Wekerle a miniszterelnök és mindennap sürgősséget szavaznak. Ugyancsak mindennap esenget Justh Gyula és valaki felolvassa a jegyzőkönyvet. Ma valamivel korábban estek túl a nehezebb dolgon, mindiárt az ülés elején megszavazták a sürgősségi szabályokat és ezentul már, amíg csak a költségvetést le nem tárgyal-

ják, nem tölthetik az időt haszontalanságokkal s még a napirend előtti felszólalások is átváltoznak napirend utáni felszólalásokká. Továbbá, már pénteken okvetlen üléseznek este is és ezenkívül hétfőre összehívták a választói reformbizottságot, mintha már a jövőről kellene gondoskodni.

De egyelőre csak a költségvetésnél vagyunk és az olái Lukácsiu László beszél. Általános zsongás tölti be a terem levegőjét. Ez idő az, amikor jó reggelt kívánnak egymásnak az urak, amikor az ismeretlenek összeismerkednek és amikor körítást végeznek a szereplő egyéniségek: „Nem láttatok, kérlek, Andrást?” „Vajon merre lehet Darányi?” Lukácsiu beszél. Őt nem zavarja a zaj. Azonban Antalik Károly, a gyorsírók főnöke, jelentést visz az elnökhöz:

— Hivatalosan jelentem, kegyelmes ur, a gyorsírók egy kukkot se hallanak a szónok beszédéből.

— És miért kell hallaniok? — kérdezi Justh.

— Mert máskülönböben nem „kaphatják le” a szónok beszédét.

— Vagy úgy?

Erre az elnök figyelmeztette a zsbongókat, hogy legyenek csendesen, mert a gyorsírók nem hallanak. Ha pedig nem hallgatnának, kénytelen lenne felfüggeszteni az ülést.

— Hisz akkor még kevesebbet fognak hallani a gyorsírók, hogyha az ülés fel lesz függesztve — véli igen bölcsen Förster Ottó.

Közbenső igazságot keresve a csevegők kimentek a folyosóra, mire aztán Lukácsiu László folytatta a beszédét, a maga különleges elméleteit prédikálva és kapacitálva mindenkiket, hogyha jó magyar hazafi akar lenni, akkor olyan legyen, mint ő, a többször lehazáruzó Lukácsiu László. Nevezetes a Lukácsiu elméletei között, hogy amikor arról beszél, hogy a magyarországi románok a külföldön agítálnak az államiság ellen, akkor összekapcsolja a kérdést a mult idők valamely esetével, amikor románoknál magyarok segítséget találtak. Tehát honpolgárok elárulhatnak egy nemzetet, mihelyt konstatálni tudják, hogy elődeik közt becsületes emberek is voltak.

A magyar parlament manapság az ilyen ítegetéseket is elnyeli. Egyedül azt tekintette lényegesnek, hogy fél két órára bevégezze a beszédét, ami megtörténvén, mindnyáian megnyugodtak, vigan ebédelték és megszavazták a nyolczórás üléseket.

Am egy kicsit, délután négy óráig, interpellációkkal kellett bajlódni. És akik az Országház-téren jártak, látván a kivilágított ablakokat, elsodálkoztak:

— Vajon mi történik?

Olybá tetszett a t. Ház épülete, mintha sötét tengeren uszna egy fényes hajó, melynek csak közelében lehet hallani a gépek zakatolását, míg távolabb nagy csend van.

Legbizonyosabb azonban, hogy nem az új kitüntetések miatt tették világossá a díszes palotát.

* * *

II. A fotografiák.

Az új kitüntetések mégis szőnyegen maradtak. Az egyik találkozásnál Szivák Imrének gratulálnak, a másiknál Bolgár Ferencznek.

A hazafiak irigykedve beszélnek, hogy december másodikán, a császári jubileum alkalmából Bécsben, négyezer kitüntetés lesz.

— Négyezer kitüntetés! Tehát mi még ebben sem részesedünk a kvóta arányában — zugnak a kuruczok, akik igen ráchezték a kitüntetésekre.

— Pardon — vélik a 67-esek — de hisz ti

nem ismeritek el a negyvennyolcban kezdődő uralkodást alkotmányosnak.

— Ha csak az kell, kérlek alássan . . .

És nyomban heves tárgyalások keletkeztek és igen régi negyvennyolcban kezdődött császári uralkodást az 1867. II. törvényekkel már törvényesítették.

Ekkor egy ősz ember lépett közéjük:

— Ugyan miért lármáztok? — szólta. —

Mit érnetek vele, hogyha mind valóságos belső titkos tanácsosok lennétek. Hisz ha az embert lefotografálják, nem is látszik meg a képen az exczellenciás cím.

Azzal tovább állott. Akik ott maradtak, utána szólottak:

— Azért beszél így, mert ő már megkapta.

Amivel együtt az egész beszélgetés hü fotográfiája volt a kitüntetésre vágyakozók lelkiületének.

Egy miniszteri válasz és egyebek

— A képviselőház ülése. —

Budapest, november 25.

Andrássy Gyula válaszolni fog egy hozzája intézett interpellációra: ez az újság szállingózott a folyosón és ez elég volt ahhoz, hogy minden érdeklődést az ülés végére pontosítson össze. A folyosón, szövegetekben a belügyminiszteri válasz tenorját, formáját találgatták és sűrűn ostromolták kérdésekkel az ugynevezett beavatottakat.

Jó darab ideig kellett a Háznak kíváncsiságát türtőztetnie, mert a belügyminiszteri válasz előtt még egyet-mást el kellett intézni. Így meg kellett szavazni a tegnap benyújtott sürgősségi indítványt; valamint benyújtottak újabb indítványt arról, hogy az üléseket négy órával hosszabbítsák meg. Az indítvány aláíróinak neveit fölolvasták; a fegyveleszeretők megállapították, hogy valamennyi aláíró pontosan ott volt a helyén. Erről az indítványról holnap, az ülés elején fognak szavazni. De a mai ülés már a sürgősség csillaga alatt zajlott le, — ami annyit jelent, hogy a költségvetésen kívül más tárgy nem kerülhet napirendre és holmi házszabályokhoz való hozzászólásokkal nem lehet az időt elherdálni. A költségvetéshez különben csak egy ember szólott és az is a nemzetiségi Lukács László volt. Azt mondta, hogy a magyar kormányzásnak legnagyobb baja: a sovinizmus és a korrupció. Ezzel szemben dicsérte az oláhok nagy erényeit, melyeket a magyarok tendenciózusan elnyomnak. Boszantó részletességgel tárgyalta a nemzetiségi kérdést, mindamellett új momentumot nem bírt kikaparni.

Félkettőre járt az idő, mikor Andrássy szóba fogott. (Figyelmes csöndben hallgatták minden szavát.) Azért válaszol már ma Hentz interpellációjára, mert az interpelláló súlyos vádakat emelt két fontos közgazdasági tényezőnk ellen, amikor a kivándorlás körül fölmerülő visszaéléseket tárgyalta. Amikor ő átvette a kormányzást, akkor már a Menetjegyiroda végezte az Adria helyett a kivándorlási munkát. Az előző kormány kívánta ezt a megoldást, mely, ha korrekt keretekben bonyolódik le, nem lehet ellene kifogást emelni. A kormány nem mellőzheti a vállalkozást és az nagyon természetes, hogy a vállalkozó nyereségre törekszik.

A Ház már ennél a pontnál is általános helyesléssel fogadta a miniszter kijelentéseit. S ezen nem is lehet csodálkozni, mert hiszen, ha az Adria ellen emelt vádakból a személyes élt lefaragják, nem marad belőlük semmi. Tisztában van vele mindenki — annak idején ez a

szempont is vezette a törvényhozást — hogy ha már kivándorlás van, akkor az ne kerüljön az üzérkedők kezébe. A vállalkozást sehol semmiféle állam nem mellőzheti, mondotta Andrássy is; s így nagyon természetes, hogy ezt olyan társaságra bizzák, mint például az Adria. Az Adria élén olyan férfiak állnak, hogy megvan a teljes biztosíték arra, hogy a kivándorlás nem lesz kezükben hitvány üzérkedés forrása. Ha valamilyen huszadrangu vállalkozó kezében lenne ez az ügy, akkor csakugyan félni lehetne visszaélésektől; de ettől most nincs mit tartani, mert egyrészt az Adria nem az a társaság, mely ilyen kenérré fanyalodik, másrészt pedig Andrássy nem az a belügyminiszter, kinek kormányzása alatt a visszaélések gombái megreghetnének. Hogy az Adriának nyeresége van ebből a vállalkozásból? — de hát az nagyon természetes, mondotta a belügyminiszter (még az állam is kap illetéket minden kivándorló után) s inkább legyen hazai cégé a nyereség, mint külföldi cégé. Azután meg az Adriától józan észszel nem is lehet kívánni, hogy isten szent nevében intézzen olyan hatalmas vállalkozást, melyben nagy befektetései vannak. Igenis voltak visszaélések, mint például az ügynökségek, de azokat megszüntették és most irodák vannak helyettük. S ha mindezek dacára mégis előfordulnak visszaélések, azok a német társaságok számlájára irandók, melyek igazán türehtetlenül garázdálkodnak.

Fölsorolta még Andrássy, hol tapasztalt hibákat és hogy milyen módon reparálta azokat. Mindent elkövet, szólott erélyes hangon, hogy a közélet tisztaságát megőrizze és hálás lesz, ha közlik vele a tapasztalt visszaéléseket. (Dörögő taps és éljenzés fogadta ezt a kijelentést.) A kivándorlási osztály élén most az Adria egy főtitkárja áll és ki van zárva, hogy állandó szabálytalanságok történjenek. Ahhoz, hogy a menetjegyiroda minden kivándorló után hét koronát ad a Kereskedelmi Banknak, nem lehet szólni, — ha a részvényeseknek nincs ellene kifogása. Ő pedig éppenséggel nem akadályozhatja meg, hogy magyar társaságnak haszna legyen, különösen akkor, ha tudjuk, hogy az Adria szerződése nem is olyan előnyös. Védelmébe vette ezután Láncey Leót, akit Hentz igaztalanul támadott meg. Láncey mindent megtett, hogy az ellenőrzést szigorítsa és egész működése olyan, hogy nem érdemli meg az ellene intézett támadásokat. A belügyminiszter Láncey személyét egész nobilitással vette védelmébe és ha Andrássy azt mondja, hogy Láncey eljárása kifogás alá nem eshetik és hogy eljárásában még a vállalatára nézve kellemetlen üzleti szigorításokban is kulánsan járt el, ezzel az ügy olyan befejezést nyert, amely Lánceyra nézve teljesen megnyugtató lehet.

Andrássy beszédét általános helyeslés fogadta. Hentz Károly néhány megjegyzése azonban újabb fölshóllásra készítette a belügyminisztert. Elmondotta, milyen körülmények között kötötték meg az inkriminált szerződést és hogy hogyan hajtják azt végre. „Vagyok olyan skrupulózus ebben az ügyben, mint akárki más” — szólott Andrássy. A Ház óriási többsége tudomásul vette a belügyminiszter válaszát.

Az ülés végén (négy órakor ért véget az ülés) Bozóky Árpád Bosznia annexiója és a dorozsmai népiskola, Mezőfi Vilmos pedig a vasúti katasztrófák dolgában interpellált. Apponyi Albert a dorozsmai iskola ügyében rögtön válaszolt és megegyeztetett a katasztrófa körül keringő híreket.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula, később Rakovszky István. Jegyzők: Hammersberg László és Dudits Endre. Az elnök: Megnyitja az ülést. A sürgősség megszavazása után folytatták a költségvetés tárgyalását.

Egy oláh szónok.

Lukács László azzal a kijelentéssel kezdi beszédét, hogy őt a legösszintébb és legmélyebben átértzett hazaszeretet vezérli.

Fölkialtások: Magyar hazaszeretet!

Lukács László: Igen, magyar hazaszeretet. (Zaj.) A magyar kormányzásnak a legnagyobb baja a korrupció és a sovinizmus. Ez utóbbi mindent gyanakvó szemmel néz. Emlékeztet arra, hogy az emigránsok érintkeztek a romániai körökkel s mégis, ha most magyarországi románok Románia politikai köreivel összeköttetésbe lépnek, mindjárt hazaárulásról beszélnek. (Zaj.) A negyvennyolcadiki proklamációk elismerik a román nemzetet és közjogi önállóságot ígérnek nekik. A nemzetiségi törvény végrehajtását sürgeti s aztán román nemzetéről és magyar nemzetiségről beszél.

Az elnök figyelmezteti, hogy ezek a kifejezések közjogellenesek.

Lukács László: Birósági ítéleteket olvas föl, amelyek magyar nemzetiség ellen elkövetett igaztársról ítékeznek. (Nagy zaj.) A mérsékelt román párt halvaszületett idea; sajtóorganumát pénzért senki sem járattja. Günther és Wekerle beolvadhatott a magyarságba, de ők nem fognak beolvadni soha. (Nagy zaj. Derültség.) Ezután rendkívüli hosszadalmassággal a nemzetiségi politika ismeretes követeleit hangoztatta s kettőfél órakor azzal fejezte be beszédét, hogy a költségvetést nem fogadja el.

Az ülések meghosszabbítása.

Az elnök bejelenti, hogy százötvennél több képviselő indítványt adott be az ülések idejének négy órával való meghosszabbításáért. (Fölolvassák az aláírók névsorát, hogy jelen vannak-e? Óriási derültséget kelt, hogy Förster Ottó az első emeleti karzatról, virágos női kalapok közül kiált le, hogy itt van. Az elnök azonban nem ismer tréfát. „Förster Ottó nincs itt”, mondja szigorúan, ami újabb derültséget kelt. Később Förster Ottót még egyszer szólítják. A derültség megszűnik.)

Holtz Pál: Kétszer is aláírta s egyszer sincs itt!

Az elnök jelenti, hogy százötvennél jóval több képviselő van jelen az indítványozók közül. Az indítványt tehát a holnapi ülés elején szavazás alá fogja bocsátani. (Helyeslés.) Bemutatja a német birodalmi tanács elnökének köszönetét azért, hogy a képviselőház a hammi katasztrófa fölött részvétét nyilvánította.

A belügyminiszter állt fel most szólásra, hogy feleljen Hentz Károlynak, a szombati ülésen a kivándorlási visszaélések tárgyában előterjesztett interpellációjára.

Andrássy Gyula beszéde.

Gróf Andrássy Gyula: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Minthogy Hentz Károly t. képviselő ur a múlt interpellációs napon igen súlyos vádakkal támadta meg közgazdasági életünk két fontos tényezőjét, kötelességemnek tartom lehetőleg sürgősen választ adni s azért kértém a t. képviselőházat, hogy méltóztassanak engem már ma meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

Mielőtt a t. képviselő ur által felhozott konkrét kérdésre rátérnék, legyen szabad felszólalásának legelső részére egy megjegyzést tennem. (Halljuk! Halljuk!) Ő felszólalásának bevezetésében azt mondja, hogy nagyon sajnálta, mélyen fájlalta, hogy én a törvényjavaslat benyújtása alkalmával nem fejtetem ki azon indokokat, amelyek engem a módosítás benyújtásakor vezettek. Én ezt azért nem tettem, mert a törvényjavaslathoz fűzött indoklás kimerítően kifejti azon okokat, amelyek engem vezettek. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Nem tettem továbbá azért, mert itt a Házban e tekintetben észrevétel egyáltalában nem történt; a javaslat kritika tárgyává nem tétetett, én pedig igen tisztelen, nagyrabecsülöm a t. képviselőház idejét és azt csak akkor veszem igénybe, ha szükség van rá. Ily körülmények között nem tartottam szükségesnek kifejteni azokat az érveket, amelyeket — úgy láttam — az egész képviselőház méltányolt. (Élénk helyeslés.)

Ezek után áttérek a t. képviselő ur által tett egyes észrevételekre. (Halljuk! Halljuk!) Ezek két csoportra oszthatók. (Halljuk!) Észrevételeinek egyik csoportja a kivándorlás lebonyolítását illeti. Ő kifogásolta azokat az intézkedéseket, amelyek a kivándorlás lebonyolítása körül történnek. Észrevételeinek ez a része teljesen az én hatáskörömbé való; ezekért én felelősséggel tartozom. Szigorú kötelességem annak ellenőrzése, hogy a kivándorlás lebonyolításánál visszaélés ne történjék. Ezekre vonatkozólag tehát most mindjárt részletes választ kell adnom. (Halljuk!)

A kivándorlás lebonyolítása.

A t. képviselő ur a következő kifogásokat emeli: Először is kifogásolja azt, hogy nem az Adria, hanem a menetjegyiroda bonyolítja le az egész kivándorlást. Ebben az ő kifogásában neki bizonyos formai igazsága van. Elismerem, hogy nem egészen normális ez a megoldás, de védelmiül csak azt hozom fel, hogy ezt nem én csináltam így; hogy ez fait accompli volt, hogy akkor, amikor végrehajtották a törvényt, olyan szerződés jött létre a kormány és az Adria között, amelyben a kormány tudomásul vette azt, hogy a menetjegyiroda fogja tulajdonképpen végezni a kivándorlási munkákat. Ezt azért tartotta az akkori kormány nemcsak megengedhetőnek, hanem jónak és észszerűnek — sőt úgy vagyok informálva, hogy maga a kormány kívánta, hogy ez így legyen — mert a menetjegyiroda rendelkezett azzal a személyzettel, amely ennek az üzletnek a lebonyolítására szükséges, holott az Adriának ilyen mértékben nem volt meg a megfelelő személyzete. Ezért állítólag direktre a kormány kívánságára történt ez a megegyezés, amely eshetik ugyan bizonyos formai kifogás alá, amelyet azonban én átvetem örökségképpen és amelyet megváltoztatni nem akartam azért, mert mindkét félnek anyagi kárára lett volna. Mindkét érdekelt tényezőnek kárával járt volna, ha abba beavatkozom. És utóvégre nem az a fontos, hogy az Adria, vagy a menetjegyiroda vezeti-e a dolgokat (Igaz! Ugy van!), hanem a fontos az, hogy korrekte és helyesen vezettessék. (Igaz! Ugy van! Élénk hejjesítés.)

A tizenhatsz koronás jutalék.

A második kifogása a t. képviselő urnak az a tény, hogy a menetjegyiroda fejenként minden kivándorló után a külföldi hajóstársulatoktól 18 korona jutalékot kap. Ez a képviselő ur szerint a jelenlegi törvénybe ütközik, mert a törvény azt mondja, hogy a megbízott csak fix fizetést huzhat, de nem a kivándorlók számával arányban álló javadalmazást. Mikor tehát az Adria ezzel szemben fejenként minden egyes kivándorló után 18 koronát kap, akkor ellentétbe helyezkedett a képviselő ur szerint a törvény ezen szabályaival. Hát a tisztelt képviselő ur itt határozott tévedésben van. A menetjegyiroda nem a megbízott, hanem a helyettes. A törvény különbséget tesz a kettő között. Helyettesük a külföldi vállalkozóknak van. A törvény kiköti, hogyha külföldi kap engedélyt kivándorlók szállítására, akkor magyar állampolgárt, vagy magyar állampolgárokból álló részvénytársaságot tartozik mint helyettes megnevezni. Ez a helyettes üzlettárs, ez a helyettes pótolja, helyét foglalja a külföldi vállalkozónak. A helyettesre nem alkalmazhatók a megbízottra vonatkozó szabályok, a helyettes magától értetődőleg üzlettárs, részes az egész üzletben éppen úgy, mint a vállalkozó. Ha magyar cégéről van szó, akkor a vállalkozó közvetlenül vezetné az egész üzletet; csak mivel külföldi, azért van helyette egy magyar társulat. Ha a vállalkozó maga vinné az üzletet, akkor természetesen, hogy elkerülhetetlen volna az, hogy az ő nyeresége a kivándorlók számával arányban emelkedjék vagy súlyosodjon. A vállalkozás egész lényegével annyira össze van kapcsolva, hogy azt nézetem szerint nem is lehet kettéválasztani.

Nincs is olyan törvényhozás se nálunk, se másutt, amely elérhető, hogy a vállalkozó ne legyen érdekelve vállalata virágzásában. A vállalkozó jóvédelme attól függ, hogy az üzlete jól megy-e vagy nem. Bizonyos az, hogy az adott esetben ez hátrányos következményekkel jár, mert kétségtelen, hogy az állam érdeke a vállalkozónak, illetőleg helyettesének érdekével némileg elentétben van, de ezt sehol a világon elkerülni nem tudták. Egészen természetesen az, hogy minden közszükségletet egyének és társulatok szolgálnak ki, azzal a czéllal, hogy ebből a jövedelmet is huzzanak. Ez történik a kivándorlási üzletnél és minden más hasonló üzletnél kivétel nélkül. Az emberiségnek minden fájdalmát, szenvedéseit és hátrányát üzletszerűen akként használják ki, hogy azt enyhíteni akarják, vagy annak érdekében kielégítő intézkedéseket akarnak tenni.

Ez így van az egész vonalon. Teljesen lehetetlen azt elérni, hogy a kivándorlásnál ez ne legyen így. Ha én abból indulnék ki, hogy a kivándorlás olyan valami, amiből nyereséget senkinek sem szabad csinálni, még akkor sem, ha az a nyereség legitim és megengedett, akkor igen helytelenül járnék el. Gondoskodni kellene először azokról, akik nem vándorolnak ki. Méltóztatnék előbb arról gondoskodni, hogy aki a magyar hazában marad, ha beteg, ne kelljen fizetnie az orvosért, ha meghal, ingyen temethessék. És ha mindezt már elértük, akkor gondoskodjunk arról, hogy az, aki kivándorló, megtehesse ezt anélkül, hogy bárki is ebből legitim hasznot huzzon. Ezt a kívánságot helyesnek nem tartom és az egész, jelenleg létező, a Ház által megszavazott törvény nem helyezkedhetik erre az álláspontra. A kormányzás szigorú feladata ellenőrizni azt, hogy visszaélés ne legyen. Azt, hogy egoizmusos motivum a vállalkozót a kivándorlásnál ne ve-

zesse eljárásában, megakadályozni nincsen módja; nem is lehet czélja a törvényhozásnak és a létező törvényeknek, hogy teljesen kizárja, hogy legitim módon ezen üzletből a vállalkozó, illetve annak helyettese nyereséget ne huzzon.

Tagadták? Nem tagadták? ...

Igaz, hogy 18 koronát kap a menetjegyiroda az idegen vállalatoktól, ezt tudta minden kormány és mindenki, aki e kérdéssel foglalkozott.

Hencz Károly: De letagadták!

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Én nem tagadtam.

Hencz Károly: Minden kormány tagadta!

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Én nem tagadtam, bocsanatot kérek és senkisémet tagadta, az előbbi kormányok sem, mert hiszen ezt nem is lehetett tagadni, mert mindenki, aki ezzel foglalkozott, hallotta, olvasta, látta; hiszen nyilvános elszámolás mellett történik, a belügyminiszterium közegeinek az ellenőrzése mellett. Ez a 18 korona megfelel annak az összegnek, amelyet az egész világon hasonló vállalkozók a hajóstársaságoktól kapnak. Ez majdnem úgy mondhatnánk usance; az a 18 korona szokásos összeg, amely jár a Red Star, a Norddeutsche Lloyd és a Hamburg—Amerikanische Packetfahrt Gesellschaftnak s mindazon társulatoknak, melyek a nagy hajós vállalatok jegyeit elárulják. Mindenütt ilyen külön e czélra berendezkedett vállalkozók vannak velük összekötésben, akik a fejenként szállított kivándorlóért fizetnek 18 koronát.

Ha pedig ezek az érvek nekem nem volnának elegendők és azon volnék, hogy megakadályozzam a 18 korona fizetését, mi volna a különbség? Használják-e én azzal a kivándorlóknak? Semmit. Legfeljebb a külföldi társulatoknak használnék. A külföldi társulatok, a külföldi közvetítők lépnének az „Adria” helyébe, azok kapnák a 18 koronát. A kivándorlás azonban egy fél fillérrel, egy fityinggel sem volna olcsóbb, csak az volna a különbség, hogy annak hasznát nem magyar közkereseti társaság, hanem külföldiek élveznék. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Bocsanatot kérek, ezt nem tartom helyes politikának. Én a külföldi kormányoknál nem ezt látom, nem ezt tapasztaltam. Azt látom, hogy minden kormány, amely köteleességét ismeri, azon van — és sokszor igen szigorúan, a legerélyesebben lép fel — hogy az ilyen üzleteknél lehetőleg nagy haszna legyen a honi vállalatoknak. Ha mi ezt kifogásoljuk és mi a nemzet érdekében megrövidítendő a magyar társulatokat, akkor ez a mi kötelességünkbe ütköznék.

Hencz Károly: A volt kormány védte a német érdekeket.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: A jutalék eltörlése keresztülvihető dolog volna, mert akkor megszerezhetnék ezt a német társulatok és a külföldi közvetítők. Hisz valakinek csak kell ezt a jegyet szerezni és közvetíteni, maga az a hajós-társulat azzal nem foglalkozik, nincs arra szerve; nem foglalkozik azzal sehol egy ilyen nagy társulat, mindenütt és kivétel nélkül külön cégek foglalkoznak ezzel.

A szabálytalanságok.

A t. képviselő ur továbbá kifogásolta és itt teljesen igazat adok neki, hogy az egyes megbízottak is külön javadalmazásban részesülnek. Ez határozott visszaélés. (Igaz! Ugy van!) Ezt eltérni nem lehet, ez a törvénybe is ütközik. A menetjegyiroda azzal védekezett, hogy ez nem jutalék, hanem készkiadás helyett van. (Derültség.) Azt mondják, hogy ezen megbízottak a zug-ügynek nyomozása végett sok kiadást kénytelenek csinálni és hogy a zug-ügynek elleni hatályos működés céljából kellett többet adni, mint a megállapított fix összegeket.

Bozóky Árpád: És van, aki ezt elluszi?

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Én ezt a magyarázatot el nem fogadtam. (Helyeslés) minek következtében meg is szünt ez az uszora-intézmény. De nemcsak az szünt meg, hanem maga a megbízotti intézmény is megszűnt. (Élénk helyeslés.) Magam is igen káros dolognak tartottam és azért annak dacára, hogy a törvény jogot adott volna ezeknek a társulatoknak ilyen megbízottak tartására, odahatottam, hogy ők e jogról mondjanak le. Ezt megtették, jelenleg megbízott többé nincs. (Élénk helyeslés) a minap elfogadott törvényjavaslatban pedig a jövőre vonatkozólag el is van törölve az egész intézmény. (Helyeslés.) Jelenleg irodák vezetik az egész fixfizetés mellett, úgy, hogy tartoznak nekem bejelenteni, hogy kit alkalmaznak ezen irodánál. Ilyen iroda csak Budapesten és a végállomásokon van, tehát csak ott, ahol már a kivándorló elhagyta a hazáját, már a vasuton van; csak ott kaphatja meg a jegyét, nem úgy, mint azelőtt, amikor a megjelölt a kivándorló lakhelyén kereste fel a kivándorlót, tehát ott, ahol még nem volt tisztában azzal, hogy kivándorol-e, vagy nem. Én igen szigorúan gyakorlom az ellenőrzést, már a tekintetben is, hogy pl. ők negyvenhatsz ilyen alkalmazottat terjesztettek fel és ajánlottak, én pedig ezek közül mindjárt tizenhatszot, mint nem teljesen megfelelő, vissza-

utasítottam; ők hozzájárultak és csak azokat nevezték ki, akiket én is elfogadtam.

Az előkönyvelt utas.

Továbbá kifogása volt a t. képviselő urnak az u. n. „vorgebuchte Passagierek” tekintetében való visszaélésekre vonatkozólag. Ez kissé komplikált ügy, amelyet az, aki nincs beavatva minden részletbe, első hallásra nem is tud megérteni. A vorgebuchte Passagier tulajdonképpen tiltott cselekményt követ el. A dolog úgy áll, hogy törvényeink értelmében csak annak van joga kivándorolni, aki utlevéllel bír és a törvény azt czélozza, hogy minden kivándorló az engedélyezett társulatoktól vegye meg a hajójegyet. Ez igen fontos az illető kivándorló érdekében is, mert az igaz, hogy lehet az engedélyezett társulatokat is támadni, az azonban kétségtelen, hogy a nem engedélyezett társulatok visszaélései ezerszerre nagyobbak azoknál, amelyeket elkövethetnek az ellenőrzés alatt álló engedélyezett társulatok, vorgebucht az olyan utas, aki nem az engedélyezett társulattól vette jegyét, hanem a nem engedélyezett társulattól; az ellen kell harcolni, küzdeni, azt elérni, amit a t. képviselő ur úgy fejezett ki, hogy belőle tiszta utast csinálnak. Vagyis olyant, aki az Adriától veszi jegyét. Ez nemcsak az Adriának, hanem a kormánynak is érdeke. A dolog úgy áll, hogy nem a menetjegyiroda és az Adria, hanem a határrendőrség koboza el a törvény alapján ezeket a jegyeket. Elkoboza; azonban, ha az illető ugyanazon kikötőbe megy, ahová szölt az ő előlege, akkor ezt visszakapja, mert beszámíthatják ezt összeget a végleges árba. De ezt a jegyet, mint tiltott dolgot, elkoboza a határrendőrség.

Abban igaz van a t. képviselő urnak, hogy az eljárás körül igen sokszor visszaélések történhettek, már megtörtént például, de nem visszaélés czélzatával, hanem éppen azon czélzatból, hogy a vorgebuchte Passagiere-ok arra szorítottassanak, hogy az engedélyezett társulatnál vegyék meg a jegyüket, megtörtént az az eset, hogy a határrendőrség az utlevelet, amelyet szintén elvettek az utastól, átadta az Adria kirendeltségének, úgy hogy a kivándorló azt hitte, hogy neki hatóságilag meg van rendelve, kötelessége ott venni a jegyet, holott neki jogában állott egyáltalán ki nem vándorolni. Hogy ez félreértésre okot ne adjon, régen eltöröltem ezt az intézkedést, kimondtam, hogy az utlevelet vissza kell adni magának az utasnak, őt azonban arra figyelmeztetik, hogy előnyére szolgál, ha az engedélyezett irodákban vesz jegyet, mert csak akkor fel lehet az állam és a kormány azért, hogy jól fognak vele bánni egészen addig, amíg Amerikába érkezik.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy itt, ha egyáltalán nem akar a kivándorló az engedélyezett irodában jegyet váltani, akkor az a visszaélés van, hogy hivatkoznak a miniszteri rendeletre, amely kimondja, hogy Fiuméba kényyszeríthető az, aki oda való utlevelet kapott. Ebben téved a t. képviselő ur, ily rendelet nincs. Van ennek ellenkezője: az a 113.000. sz. rendelet, amelyet Tisza István kibocsátott és amely szabályozta a kivándorlást az északi kikötők felé, kimondja, hogy az, aki északnak akar menni, nem akadályozható meg akkor sem, ha Fiuméba szóló utlevele van. Oly joga a hatóságnak nincs is már a jelenlegi viszonyok közt, hogy valakit erőszakosan az északi kikötőből elküldjön per sub a fumei kikötőbe. Ily esetek előfordultak, igaz, eleinte, de akkor tulkapások voltak, azok nem nyugodtak törvényes alapon. Ma ilyen eset egyáltalán nincs. Hiszen nekünk szerződésünk is van Németországgal, amely szerint nem akadályozhatók meg, ha akarnak is ezt, mert kötelezve van a magyar kormány, hogy nem akadályozza meg a kivándorlást a német kikötőn keresztül.

Hogy váltják a pénzt?

További észrevétele és kifogása a t. képviselő urnak a pénzváltásra vonatkozik. Hát a pénzváltás körül, elismerem, szintén voltak visszaélések. Nem felülről lettek azok tervszerűleg vezetve, de hát ez olyan kérdés, ahol könnyen történnek hibák. Az ellenőrzést nagyon fokoztuk. A képviselő ur esetekre hivatkozott, hogy valaki kevesebbet kapott, mikor visszaváltotta dollárjait magyar pénzre, mint amennyit fizetett akkor, mikor megvette a dollárt.

Kérem a t. képviselő urat, méltóztatnék nekem az ilyen konkrét esetet előadni, nem itt a Házban, mert arra nincs szükség, hogy engem bárki is presszió alá állítson, hogy kötelességemet teljesítem. (Élénk helyeslés.) Legyenek meggyőződve, hogy én a legnagyobb, majdnem — mondhatnám — szenvedélyvel fogom azt a kötelességet teljesíteni, hogy a panamát üldözsem (Helyeslés.), hogy minden visszaélést elfojtsak csirájában. (Élénk helyeslés.) Hisz igen jól tudom, hogy sajnós, Magyarországnak egyik nagy baja az, hogy igen sok az elszegényedett egzisztencia, igen sok az eladósodott egzisztencia. Igen jól tudom, hogy sajnós, nálunk igen sokan vannak, akik nem jövedelmeikhez mérten, hanem igényeikhez mérten élnek (Ugy van! Ugy van!), hogy tehát elsőrangú kötelessége annak, aki felelősség mellett egy kormányzati ág élén van, arra vigyázni, hogy a magyar közélet tisztasága fentartassék. (Élénk helyeslés.)

Arra kérem tehát a t. képviselő urat, hogy a konkrét adatokat olyan alakban hozza elő, hogy azután üldözhessek, hogy rájöhessek. Meg vagyok győződve, hogy meg is fogja tenni. Hisz a t. képviselő ur már a múltban is segített nekem nem egyszer abban, hogy bizonyos dolgokat felderített. Én azt mindig hálával veszem, sőt egyenesen arra kérem, hogy minden olyan visszaélést, amelyre rájött, velem közöljön.

A pénzváltásra vonatkozólag azonban szintén új szabályozás van. Már majdnem egy év előtt megállapodtam ezekkel a társulatokkal, hogy a pénzváltásnál az államvasuti tarifákat veszik alapul, ami legmértányosabb és legjobb alap. Az fixozva van, azt ismerik, az nem változik napról-napra úgy, mint a börze árfolyama. Kötelezettséget vállaltak a társulatok, hogy ezt be is tartják. Azonkívül kötelesek minden ilyen váltásnál számlát kiállítani, úgy, hogy ha valami visszaélés van, az illető ezt bebizonyíthatja. (Helyeslés.)

Ezek voltak azok, amelyek szigorúan a kívándorlási ügyre vonatkoznak. Itt, mondom, az a válaszom, hogy ami visszaélésre rájöttem, azt a lehető legszigorúbban megtörténtem. A menetjegyiroda vezetésével én sem voltam megelégedve. Éppen részben azon támadások alapján, amelyeket a t. képviselő ur ellenük már korábban intézett, vizsgálatot tartottam és azon voltam, hogy felderítsem az egész ügyet. Miután tényleg bizonyos hibák voltak, teljesen kivettem az eddigi vezetőség kezéből az ügyek vezetését. Ma egy egészen új vezetőség, mint az Adriának menetjegyirodája, egészen új alakban vezeti az egészet. Más emberek vannak, nem a menetjegyiroda igazgatói, hanem az Adriának egyik alkalmazottja áll az egész osztály élén. Nekem bejelentették mindazokat, akiket alkalmaznak, én elfogadtam az ő kinevezésüket és jogom van bármikor megkövetelni, hogy valaki elmozdíttassék. Ezenkívül jogom van arra, hogy egy kormánybiztos jelen legyen a kívándorlásra vonatkozó minden határozathozatalnál. Ennek a kormánybiztosnak joga van minden aktába betekinteni, annak a vezetőségnek minden elhatározásáról tudni. Ha tehát az a kötelezettség teljesíti, akkor ki van zárva, hogy ezen a téren olyan hibák történjenek, amelyek állandóak és igazán komolyak.

Az üzleti rész.

A kifogások második csoportja az üzleti részre vonatkozik. A t. képviselő ur kifogásolja azt, hogy a Kereskedelmi Bank, az Adria és a menetjegyiroda bizonyos arányban osztozkodnak a jövedelemben, megvallom, egyáltalán nem tudom megérteni az ő kifogásait, mert utóliára, ha a menetjegyiroda részvényesei nem kutatják, hogy 7 korona adják a Kereskedelmi Banknak, mi czímen kútsassam én azt. Milyen közérdek van abban, hogy a jövedelemnek ilyen hányadrésze legyen a menetjegyirodáé és ilyen része a Kereskedelmi Banké? A Kereskedelmi Bank a menetjegyiroda bankárja. A kívándorlási ügytől eltekintve is, mindenféle összeköttetés van köztük. Ha ezen egész összeköttetés eredményeként a menetjegyiroda hajlandó bizonyos összeget adni neki, miért kifogásolom én azt? Ismerem a szerződést, amint előadták; magam nem láttam. És miért kifogásolom azt, hogy az Adria a külföldi társulatoktól szintén kap bizonyos jutalékokat? Miért akadályozom azt meg, hogy a jövedelemnek tetemesebb része legyen magyar részvényeseké, mint németeké? Pedig csak ennyiben áll a dolog. Különbösen sajnos, az a szerződés, amelyet a t. képviselő ur felhozott, nem is valami előnyös az Adriára, mert a t. képviselő ur talán nem tudta, vagy elfelejtette megemlíteni, hogy igen súlyos kötelezettségeket is vállalt az Adria a külföldi társulatokkal szemben, mikor azt a kötelezettséget vállalta, hogy ha 32.000 főnél nagyobb a kívándorlás Fiume felé, akkor minden egyes kívándorló után két angol fontot tartozik fizetni az északi társulatoknak, úgy, hogy a végeredmény reá nézve még káros is. Azon is volt, hogy feloldja ezt a szerződést, ma már nincs is érvényben az a szerződés, amelyre a t. képviselő ur itt hivatkozik.

Hencz Károly: Pótszerződés van!

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Nem pótszerződés, az egész fel van oldva és új megállapodások jöttek létre ebben az évben Párisban. Tehát ez az egész ma már érvényben sincsen. Hanem megvallom, ebben nem látok én semmi kifogásolnivalót és igen sajnálatos, ha ilyen dolgot arra használt fel a t. képviselő ur, hogy keményen elítéljen egy egyént, hogy pl. elítélje Lányczy igazgatót, akinek ezért szemrehányást tenni nem lehet. És nagyon furcsa, azért, mert ő esetleg mint osztlékok valamivel nagyobb összeget adhat, kifogásolni, hogy ő a részvényesek érdekeit képviseli. Amennyiben tisztességes uton tudja részvényeseinek érdekét és jövedelmét emelni, ezt tenni kötelessége.

Hencz Károly: De tisztességesen!

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Ezt nem lehet olyan odázusszerűen odaállítani, mintha itt egyéni nyereségvágyból kiindulva, a kívándorlók bőréből élne. A kívándorlók számára bizonyos szolgáltatásokat végez, ezen szolgáltatást üzleti nyeresége van, ezt kifogásolni nem lehet. Kötelessége tehát ki-

jelenteni, hogy Lányczy az egész idő alatt vele szemben a legkulánabbnak mutatkozott (Felkiáltások a baloldal felső padjain: Azt elhiszszük!), hogy mindent, amit kívántam az ellenőrzés szigorítása szempontjából, megtett és ő egyénileg még azokért a hibákért sem vonható felelősségre, amelyek elkövetettek a menetjegyirodában, mert ő azokról nem tudott, mert ő ezeket nem vezette, mert ez nem volt az ő feladata, mert az ő feladata egészen más volt. Én nekem ennél fogva kötelességem, mint olyant, aki a Házban jelen nincs és akit erősen megtámadtak, megvédeni; kötelességem kijelenteni, hogy a legjobb meggyőződéseim szerint, amennyire ismerem az egész ügyet, ő olyat nem tett, ami ilyen támadásra rászolgálna.

És csak ismétlem, hogy ha ő nem köt ki a bankjainak bizonyos előnyt, ezek az előnyök idegen társulatok kezébe mennének, ami nem lehet magyar közgazdasági érdek. (Ugy van! a jobboldalon.)

Mit fog tenni a belügyminiszter?

A t. képviselő ur továbbá azt a kérdést intézte hozzám, hogy miképpen szándékozom szanálni ezeket az állapotokat, mit szándékozom tenni a jövőre vonatkozólag? (Halljuk! Halljuk!) Hát hogy azokat a visszaéléseket, amelyeket ő konkrétan felhozott, miként kívántam szanálni, erre már rátértem beszédem során. Azokat, amiket én, mint visszaéléseket ismerek, hitem szerint, szanáltam. Amennyiben még visszaélések volnának, csak ismételhetem, hogy kérem a t. képviselő urat, hozzon konkrét adatokat és én azon leszek, hogy a még megmaradt visszaéléseket is kiirtsam és pedig meglehetősen gyorsan és gyökeresen. (Élénk helyeslés.)

Ami az egész koncepcziót illeti, hogy miként kívánom lebonyolítani a kívándorlási ügyet, ezt most kifejezni, helyénvalónak nem tartanám. Annyit talán tudni méltóztatnak, hogy éppen ma folynak a tárgyalások Berlinben a német és az idegen társulatokkal. Hogy én a jövőben mit fogok csinálni, az nagyrésztben attól függ, hogy vajon eredményhez vezetnek-e azok a tárgyalások vagy nem és milyen eredményre vezetnek. Ehhez fogom mérni a további lépéseket. Azonban azt kijelentem, hogy teljesen új alapra kell helyezni az egész rendezést.

Ez az egész kívándorlási törvény szerencsétlen időkben hajtott végre. Csupa politikai válság között, rövid ideig kormányon maradó miniszterek hajtották végre nagy nehézségek között, nagy nemzeti küzdelmek között, mert mindjárt, ahogy a törvény életbe lépett és végrehajtott, megindult a nagy tarifa harc az északi társulatok és a Cunard között. Ez egy nehéz helyzetet teremtett és némileg kényszerhelyzetekbe hozta a kormányokat, amelyeknek tapasztalatai sem voltak ezen a szomorú téren. Most tehát egészen új alapra kell helyezkedni.

Deák Ferencz mondta egyszer, hogy ha egy gomb rosszul van gombolva, akkor nagy hiba volna azon lenni, hogy átgombolva is egyes gombokat, hozzá helyre a zavart; akkor csak egy mód van: ki kell gombolni az egészet és újból gombolni.

Ezt kívánom én ezzel az ügygyel tenni. Először is a törvény, amelynek végrehajtási rendelete a kezemen van, módot ad arra, hogy teljesen új alapokra helyezzem az egészet; másodsorú módot ad arra, hogy külföldi társulatokkal új szerződést köthessék és, hogy tabula rasa legyen az eddigiek tekintetében. (Élénk helyeslés jobboldal.) Azt — mondom — ne méltóztatnék tőlem kívánni, hogy ma részletekkel álljak elő. A világosságot, a nyilvánosságot nem kerülöm. Ellenkezőleg, meg vagyok győződve, hogy valamint a nap és a levegő a bacziilusokat irtják, úgy a nyilvánosság is irtja a visszaéléseket. (Ugy van!) Én abban a törvényjavaslatban is, amelyet benyújtottam, megállapítottam, hogy a kormány kötelessége, ha valamely társulatnak engedélyt ad, ezt a képviselőháznak bejelenteni. Remélem, hogy nemsokára abban a helyzetben leszek, hogy egy ilyen jelentést tehessek és akkor kérem majd a t. képviselőházat, hogy evvel a jelentéssel kapcsolatosan, bírálattal mondjon azokról is, amiket tettem. (Helyeslés.) Ma ez korai volna, mert folynak a tárgyalások.

Ezek után kérem a t. képviselőházat, méltóztatnék a választ tudomásul venni. (Élénk helyeslés.)

Hencz viszonzválasza.

Hencz Károly: Soha egy pillanatig sem vontam kétségbe, hogy a belügyminisztert a kívándorlási visszaélések szanálásában a legnemesebb intencziókat vezetik: de a helyről mély fájdalommal ad kifejezést azon irtóztató jogi tévedések felett, amelyekbe a belügyminiszter az ügy ismertetése alkalmával esett. (Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Ő tényeket állított, amelyek valódiságát a jutalékokra vonatkozólag a belügyminiszter elismerte. Igen ám, de az igen t. belügyminiszter ur azt mondja, hogy ez nem az a meghatalmazotti jutalék, amelyet a törvény 17. §-a egyenesen és expressis verbis tilt, hanem ez az az üzletársági jutalék, amelyet az Adriának a helyettese, a menetjegyiroda, mint ilyen, az Adriától és a külföldi vállalatoktól kap és amelyet mint ilyen helyettesi üzletársági jutalékokat a belügy-

miniszter jogosnak ismer el. Hogy a menetjegyiroda nem helyettese, nem üzletársága az Adriának, arra nézve felolvassa egyik szerződésüknek ide vonatkozó részét, amelyben a menetjegyiroda, nem mint helyettes, nem mint üzletárs, hanem mint az Adriának ügynöksége, ügynöke van megnevezve. (Mozgás.) A törvény 20. szakasza azt mondja, hogy más, mint menetdíjat nem szabad elfogadni, Micsoda ellenszolgáltatást kap az a szegény utas azért a tizennyolc koronáért? Azt mondja a belügyminiszter ur, hogy a Kereskedelmi Bank üzletársági viszonyban van a Menetjegyirodával s ebből folyólag kapja fejenként a 7 koronát s ezt a miniszter ur jogosnak ismeri el. A külföldi vállalatokkal is üzletviszonyban van a Kereskedelmi Bank? És minő joga kapja fejenként a 7 koronát az északi utasoktól? Micsoda ellenszolgáltatást teljesít a kívándorlóknak a Kereskedelmi Bank? Ezt megmondja az a szerződés, amelyet az Adria és Menetjegyiroda a Nordatlantischer Dampferlinie-Verbanddal kötött. A Menetjegyiroda magára vállalja, hogy Magyarországon és Horvátországon megakadályoz mindent, ami a Nordatlantische Dampferlinie-Verband üzleti érdeke ellen irányul. Azt mondja a miniszter ur, hogy tabula rasa akar csinálni, mert a mostani rendszer nem felel meg. Kérdés, milyen uton akar haladni? Méltóztatnék odahatni, hogy az egyes alkalmazottak szerződésében is kitérőtessék a jutalék. Azt mondja a miniszter ur, hogy az Adria egy tisztviselőjét bízta meg a Menetjegyiroda vezetésével s kormánybiztos fog ülni az igazgatóságában, aki ellenőrzi a kívándorlás lebonyolítását. Ha nem szüntetik meg a jutalékokat, akkor a kormánybiztos is ezen fog osztozkodni. Nem vagyok tehát abban a helyzetben, hogy a miniszter ur választát tudomásul vegyem.

Andrássy újabb válasza.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: T. képviselőház! Az idő előrehaladt voltára való tekintettel csak rövid pár megjegyzést kívánok tenni. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő ur egy kissé összekonfundálta a dolgot mostani felszólalásában. Az igaz, — és én ezt az elején kiemelttem — hogy nem egészen szabályszerű volt az egész intézkedés. De itt nem a menetjegyiroda a hibás, hanem itt a múlt kormány követte el azt a hibát, amely ezen helyzetre vezetett, és amely hiba az akkori kényszerhelyzetnek a következménye volt.

Legyen szabad rövidesen ecsetelnem a dolgot. (Halljuk! Halljuk!)

Ugy állott a dolog, hogy engedélye a törvény értelmében kizárólag csak a Cunard-társaságnak volt. Ezt az északnémet társulatok veszélyesnek tartották a maguk érdeke szempontjából, s azért megindult egy óriási küzdelem, megindult egy óriási tarifa harc. Ez azután rendkívül emelte a kívándorlást, az a 18 korona, amivel esetleg drágább lett a kívándorlás, az nem könnyíti a kívándorlást, legfeljebb nehezíti. De, t. Ház, mint mondom, egy óriási tarifa harc fejlődött ki, és ez roppant fokozta a kívándorlást, ez roppant sok pénzebe került a magyar társulatoknak is. Békét kellett kötni. Ezen helyzet nyomása alatt adta ki Tisza István, akkori miniszterelnök azt a rendeletet, — amely tárgyalások eredménye volt — hogy t. i. annak dacára, hogy a törvény szerint kívándorlók szállítással foglalkozni csak a Cunardnak van joga, és minden más vállalkozó ellen küzdeni kellett volna, annak dacára megengedte, hogy az északi társulatok azokat az utasokat, akik Fiume felé nem voltak szállíthatók, mert ott hely nincs, az északi kikötőbe szállítsák.

Erre a békére akkor szükség volt. Azonban ez egy abnormis helyzetet teremtett, mert elismerten szerződéses joga volt olyan társulatoknak kívándorlók szállítani, amelyeknek engedélyük nem volt és így a törvény értelmében nem is lett volna joguk a kívándorlások szállításait eszközölni. Ez egy nemzetközi szerződésben is meg lett pecsételve, mert egy titkos megállapodás jött létre, amelyet a németek azóta közöltek, s amelyben a magyar kormány kötelezettséget vállalt, hogy nem akadályozza azt, hogy a kívándorlás az északi kikötők felé lebonyolítottassék. Így jött létre egy visszás állapot. Ezt a visszás állapotot bonyolítja le a menetjegyiroda; egy bizonyos fokig visszás helyzetben van, de nem ő a hibás abban, hogy szerződés kötöttet, és helyettese, üzletársága egy olyan társulatnak, amelynek tulajdonképpen engedélye nincs, de amelyet tényleg a kormány mégis elfogadott és a kormány kötelezte van megengedni, hogy az itten üzletet folytasson. Ez a híres nyolczadik pont, amely itten felolvasatott és amelyet — azt hiszem — Buza Barna t. képviselőtársam olyan felháborodással tárgyalt, hogy milyen disznóság, milyen gázság ez, és itt a kormányra való befolyást értékesítették.

Hát becsánatot kérek, ez azt bizonyítja, hogy a képviselő ur nem érti meg ezt az egészet, amit nem is csodálok, mert először hallja.

Itt az eredeti példány szerint a dologról ez áll: (olvassa) „Die Adria übernimmt für sich und das Fahrkarten-Bureau die Verpflichtung, sich aller solcher Massnahmen zu enthalten, die darauf gerich-

tet sind, die Linien des N. L. V. in der Unabhän-
gigen Ausübung ihrer Geschaeftstaetigkeit in Ungarn
und Croatien zu behindern". (Zaj a jobb- és bal-
oldalon. Felkiáltások jobbfelől: Ez egészen más!)

Az elnök: Csendet kérek!

„Vagyok annyira skrupulozus“.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter: Tehát
kizárólag csak erre vonatkozik, hogy ő nem fog
olyant csinálni, amely megakadályozza ezt az üz-
letet, amely üzlet különben — mint mondom — a
magyar kormány tudomásával, megengedésével tör-
ténik. Hogy ez helyes-e vagy nem, azt megítélni
éppen olyan kevésbé tudom, mint a t. képviselő ur.

Ez kizárólag attól függ, hogy az angolok tuda-
mással bírtak-e erről a megállapodásról, igen vagy
nem. Ha az angolok háta mögött történt, akkor nem
volna korrekt: mivel azonban úgy vagyok érte-
sülve, hogy az angolok erről tudomással bírtak, ab-
solute semmi kifogást ez ellen tenni nem lehet. Le-
gyenek meggyőződve, hogy én vagyok olyan skru-
pulozus ilyen dolgokban, mint bárki más ebben a
Házban; vagyok annyira skrupulozus, mint Hencz
vagy Buza Barna képviselő ur. (Ugy van! jobbfelől.)
A legszigorúbban bírálom az ilyen dolgot, de
abban a tényben önmagában, hogy ilyen szerződést
kötött, semmi kifogásolni való nincs.

Még csak egy megjegyzésem van: ez a tizen-
nyolc koronára vonatkozik. Ez is lényeges támadás
volt és szerintem szintén igazságtalan; mert az tel-
jesen ki van zárva, hogy a tizennyolc koronát a ki-
vándorló fizesse meg. A hajdij meg van állapítva
egyenlően minden országra vonatkozólag; az a ha-
jodij mindent egyenlően van megállapítva. (Zaj.
Halljuk!) Megállapítják a társulatok maguk. Azt a
hajdiját meg kell fizetni, annak a kivándorlóknak,
hogy ebből a hajdijából azután tizennyolc korona
egy magyar társulatnak jusson-e vagy nem, az egy-
általában nem érdekelheti a kivándorlókat; azért
egy garassal többet nem fizetnek; csak az a kü-
lönbség, hogy az általa fizetett összeg egy oszlik
meg, hogy abból tizennyolc koronát kap az Adria
és a többi idegen társulatok. Ebben tehát magyar
szempontból kifogásolni való nem lehet. Ha azonban
az felel meg a valóságnak (Halljuk! Halljuk!), ha
egy értelmezőnk a szerződést, mint ahogy a t. kép-
viselő ur itt felolvasta, hogy ők szerzik a kivándor-
lót, akkor én volnék a legelső, aki a legerősebben
tiltakoznám az ellen, mert ez azután a törvényvel
való visszaélés volna. (Ugy van!) ez a törvénybe
ütköznék, ez erkölcsstelen, jogtalan volna; (Zaj.
Felkiáltások: Benne van!) nem tudom, nem láttam;
mindenesetre hivatásom az, megakadályozni, hogy
ez így történjék, ha a szerződésben esetleg rossz ki-
fejezés van, esetleg rossz fordítás, úgy, mint ahogy
ennek is rossz fordítása volt... hanem igenis, ne-
kem czélom ez ellen küzdeni, hogy ez így használ-
tassék fel. Méltóztassék tudomásul venni a választ.
(Helyeslés.)

Hencz Károly csak azt kérde, hogy érdeke-e a
menetjegyirodának, hogy mennél több kivándorló le-
gyen? Ha igen, akkor ezt a jutalékot meg kell szün-
tetni.

Az elnök felteszi a kérdést. (A Ház tulnyomó
nagy többsége tudomásul veszi a választ.)

Az interpellációk.

Bozóky Árpád arról interpellál, hogy a Bosznia
annexiójára vonatkozó törvényjavaslatnak nálunk
más szövege van, mint Ausztriában. Előadja e kü-
lönbségeket. Ezekből sok bonyodalom fog keletkezni.
A fennforgó ellentétek kiküszöbölését kéri a minisz-
terelnöktől.

(Az interpelláció kiadatik a miniszterelnöknek.)

Mezőfi Vilmos a kereskedelmi minisztert inter-
pellálja a vasúti katasztrófák miatt. Rendszerválto-
zást kér a Máv. igazgatásában.

Szmrecsányi György elhalasztja interpellációját.

Bozóky Árpád a dorozsmai állami elemi iskola
ügyében interpellál.

Gróf Apponyi Albert miniszter kijelenti, hogy a
valóságban nem felelnek meg az iskolánál történt
balesetre vonatkozólag a lapokban megjelent hírek.
Egyetlen egy épület se dőlt be. Hanem csak egy
teremben vakolat hullott le s ez három gyermeket
megsebesített, de egyet se súlyosan, kettőt csak hor-
szolt a vakolat. Mindamellett táviratilag intézkedett
a miniszter, hogy abban a teremben a tanítás szün-
neteljen.

Az interpelláló s a Ház a választ tudomásul ve-
szik.

Novoszello Máttyás horvátul interpellál.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés kevés-
sel négy óra előtt véget ért.

Az adóreform tárgyalása.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, november 25.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma
délután öt órakor Széll Kálmán elnökle-
te alatt tartott ülésén folytatta az adóreform tár-
gyalását. A kormány részéről jelen voltak We-
kerle Sándor miniszterelnök, Deésy Zoltán
államtitkár, Papp Mihály miniszteri osztályta-
nácsos.

A bizottság a tőkekamat és jára-
dék adóról szóló törvényjavaslatot tárgyalta
részleteiben.

Az 1. §-nál Issekutz Győző, Buza Barna, Szabó
Kálmán, Nagy Ferencz és Wekerle Sándor minisz-
terelnök felszólalásai után Bizony Ákos indítványára
a vagyon bérhátralékokból eredő kamatokat men-
tesítették az adó alól.

A 3. §-t Mérey Lajos, Issekutz Győző és Buza
Barna felszólalásai után változatlanul elfogadták.

A 12. §-nál, mely a tőkekamat és járadékadót
10%-ról 5%-ra leszállítani javasolja, Holló Lajos az
általános tárgyalás alkalmával elmondottakra való
tekintettel a régi 10% fentartását, esetleg 8% meg-
állapítását kéri. Ezzel egyidejűleg a következő indít-
ványt teszi: Tekintettel arra, hogy az összes adó-
nemek közül egyike a legsúlyosabbaknak a borital-
adó, amely a termelt bor forgalmi értékének csak-
nem 50—60%-át teszi ki, amikor maga a szállóterület
külön is jelentékeny adóval van megróva, ez okból
a bizottság szükségesnek találja, hogy a kormány
intenczióinak megfelelőleg a boritaladó leszállítására
nézve mielőbb intézkedés tétessék. A boritaladó le-
szállítása folytán előálló hiány fedezésére szolgálhat
a tőkekamat- és járadékadó tervezett leszállításának
mellőzéséből eredő többletbevétele. A bizottság tehát
szükségesnek tartja, hogy a boritaladó különös te-
kintettel a mostani súlyos termelési viszonyokra,
ezen összeg erejéig mielőbb leszállíttassék.

Szabó Kálmán nem szeretné a tőkekamatadó le-
szállításával a boritaladó elengedését komplikálni.
Ragaszkodik a tervezett leszállításhoz. Milliók ér-
deke az, hogy a kamatláb leszállíttassék. Ha az ön-
álló bankot létesítik, akkor fogják ennek kedvező
hatását különösen észlelni. Több adós van Magyar-
országon, mint bortermelő meg gazda, ezek érdekei-
nek megvédése országos érdek.

Issekutz Győző fentartani kívánja a 10%-ot.
Gróf Andrássy Sándor szükségesnek tartja a ja-
vaslatban tervezett leszállítást.

Wekerle Sándor miniszterelnök legjobb tuda-
mása szerint az általános vita során kifejtette néze-
tét és azt is kijelenti, hogy ha pénzügyi helyzetünk
megengedné, elegendő az egész 10%-ot. A bizott-
ság többsége tegnap ellene nyilatkozott a tervezett
leszállításnak. Nem tekintti tárczakérdésnek, de ál-
laspontját továbbra is fentartja. A boritaladó sokkal
komolyabb és fontosabb kérdés, semhogya ezt inci-
dentaliter ezzel a kérdéssel kapcsolatban meg le-
hetne oldani. Nem is tartozik ez a bizottság hatá-
skörébe. Most a tőkekamat és járadékadóról szóló ja-
vaslatokat tárgyaljuk, amivel semmi kapcsolatba
sem lehet hozni a boritaladó elengedését. Az elől
nem zárkózik el, hogy a Holló Lajos indítványáról a
bizottság jelentésében megemlékezzék.

Nagy Emil szóvá teszi a temérdek zugtakaré-
pénztár dögét. Ha ez a beteges állapot már orvo-
solva lenne, úgy szóló belement volna a tőkekamat-
adó leszállításába, de a mai beteges állapotban a le-
szállítás, nem a nép, hanem főként ezen zugtakaré-
pénztárak javára menne. Kéri annak a jelentésbe
való felvételét, hogy a bizottság a zugtakarépenz-
tárak megrendszabályozását óhajtja.

Széll Kálmán hangsúlyozza, hogy a bizottság
jelentése a Holló által beadott indítvánnyal a kö-
vetkezőképp foglalja össze: A bizottság méltányolja a
miniszterelnök által tervezett leszállítást, azonban az
ország pénzügyi érdekeire való tekintettel a le-
szállítást czuttal nem javasolja, mert más irányban is
óhajtának leszállítást, különösen a boritaladónál.
Nincs kifogása az ellen, hogy a tőkekamat-adóról
szóló javaslat jelentésében felemlítse a bizottság azt,
hogy a pénzügyi reformra szorúlnak, mert az
meg nem engedhető, hogy kis alaptőkével, kicsi kis
rezervvel egyes intézetek olyan vállalkozásokba be-
származzanak, amelyek erejüket felülmulják. Ha egy
run jön, akkor azok az intézetek, melyek így erejükön
fölül lekötötték magukat, egész láncolata követke-
zőképpen bukásnak. Ezért szükséges, hogy a részvény-
tőke s a rezervtőke aránya a szoliditás szempont-
jából megállapíttassék. Megemlíti, hogy a takaré-
pénztárak ügyének intenzívebb ellenőrzését már az
előző kormányok is tervezték. A maga részéről
is hozzájárul, hogy a jelentés foglalja össze a pénzügy-
zeteknél felmerült kényszerűségeket.

Wekerle Sándor miniszterelnök tartíthatatlannak
tartja az állapotot. Minden kormány foglalkozott

már a kérdéssel. 1892-ben 600 takarékpénztár mér-
legét vette át és azon szomorú tapasztalatra jött,
hogy néhol a jelzálogkölcsonők 50%-kal haladják túl
a befutókat s a takarékpénztáraknak csak kevés szá-
zaléka likvid. Ez indította arra, hogy létrehozza a
magyar takarékpénztárak orsz. központi jelzálogbank-
ját. Ennek czélja volt, hogy az ebbe belépő intézeteket
arra szorítsák, hogy mobilabbakká legyenek. Ez csak
ideig-óráig sikerült. A baj azóta növekedett. Nincs
kifogása az ellen, ha a bizottság erre külön is fel-
hívja a kormány figyelmét, bár ő maga már a
nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti
adójáról szóló javaslatban iparkodott egy kényszer-
ellen védekezni, amikor a javaslat 21. §-ába azt ik-
tatta be, hogy azok a pénzügyintézetek, amelyek a
váltószámításoknál, vagy bármily kölcsönnél az
összes mellékjuttalásokkal együtt 8%-nál magasabb
kamatot szednek, az adókulcs az összes üzleti jöve-
delmük után 15%.

A bizottság tagjai közül a 10% leszállítása mel-
lett szavaztak: Földes Béla és Szabó Kálmán;
ellene: Hoitsy Pál, Holló Lajos, Nagy Emil,
Issekutz Győző, Mérey Lajos, Rakovszky
Béla és Buza Barna. Így a bizottság két szava-
zattal hat ellenében a leszállítás ellen
döntött.

A javaslat többi szakaszait vita nélkül válto-
zatlanul elfogadták.

Az általános kereseti, adóról szóló javaslatot
Hoitsy Pál előadó hosszában beszédben ismertette
s különösen azokat a feltűnő visszasszágokat emelte
ki, amelyek eddig a kereseti adó bevallása és ki-
vetése körül merültek fel.

Holló Lajos: A kereseti adónál attól tart, hogy
ha le is szállítják az adókulcsot, azért a tényleg be-
folyó adó nem lesz kevesebb, vagyis az adóalapot
fogják emelni. A végrehajtási utasításban aziránt
kérte intézkedést, hogy a kivetés lehető méltányo-
san történjék és a kivető bizottságban a földbirtoko-
sok és gazdák képviselve legyenek. Óhajtana, hogy a
bizottsági tagokat, mint a múltban, ezután is a tör-
vényhatóságok választassák.

Wekerle Sándor miniszterelnök hosszabb beszé-
ben kiemelte a javaslat előnyeit, hangsúlyozta, hogy
sehol az autonómia annyira nem érvényesül az adó-
kivetésnél, mint mi nálunk. A lényeg az, hogy a ki-
vetők munkája a való és változó étellel harmóniában
legyen s különös gondja lesz arra, hogy a végrehaj-
tási utasításban ilyen szellemben legyenek kioktatva
a pénzügyi közegek.

A bizottság a javaslatot általánosságban elfogadta.

Budapest, november 25.

A horvátok és az annexió. A horvát országos
képviselők közül mostanában csak néhányan időz-
nek Budapesten, hogy a képviselőház költségvetési
vitájában résztvegyenek, a legtöbbben azonban csak
a legközelebbi napokban érkeznek a fővárosba. A
horvát képviselők most csak eszmecsereit folytat-
nak az annexió kérdése felett, maguktartására nézve
azonban határozatot csak akkor fognak hozni, ha
valamennyien Budapesten lesznek és formális ér-
tekezleten ez iránt döntöfennek. Annyi tény, hogy
a horvátok saját országgyűlésük illetőségét akarják
kimondatni a felségjogoknak Bosznia és Hercegovina-
ra való kiterjesztésére nézve. Ezt azzal indokol-
ják, hogy a pragmatika szankciót is annak idején
kilencz évvel előbb tárgyalta a horvát országgyű-
lés, mint a magyar országgyűlés. Ami az általános
felőgást illeti, a horvátok körében most folytatott
eszmecsereből megállapítható, hogy a horvátok
Bosznia sorsát illetőleg sokkal inkább óhajtának a
kérdést Magyarországgal egyetértve elintézni, mint
Ausztriával. Nem lehetetlen, hogy ez a kérdés lesz
a találkozó pont, melyből kiindulva a Magyarország
és Horvátország közti viszony ismét normális me-
derbe jut.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Városok értekezlete. Thaly Kálmán, a váro-
sok értekezletének elnöke az elnökség nevében az
idő rövidségére való tekintettel ez uton tudatja a
főrvényhatósági joggal felruházott és a szab. kir.
városok képviselőivel, hogy az adóreform tárgyá-
ban folytatott tanácskozásoknak záró-ülése f. hó
27-én, pénteken délután félnégy órakor lesz a kép-
viselőház delegációs termében.

Konstantinápolyi nagykövetség visszahívták.

— Oroszország válasza. —

Budapest, november 25.

Konstantinápolyból ma azt a riasztó hírt közlik, hogy örgrófi Pallavicini nagykövetség visszahívták, miután a török kormány megtagadott minden közbelépést a bojkott-mozgalom elnyomására. Hivatalosan megczáfolják a nagykövet visszahívását azzal, hogy csak rövid szabadságra megy. E czáfolat, mint látni, magán viseli a valótlanosság bélyegét, mert elképzelhető-e, hogy egy exponált helyen levő meghatalmazott szabadságra menjen akkor, amikor a legsúlyosabb komplikációk vannak szőnyegen azzal a hatalommal, ahol országát képviseli. Pallavicini örgrófi szabadsága tehát sokkal komolyabb, semmint azt a hivatalos körök feltüntetni igyekeznek. Megengedjük, hogy a visszahívásnak formáját akarják enyhíteni azzal, hogy azt szabadságként tüntetik fel, biztosítani kívánván ezzel a visszavonulás arany-hidját. Bécsben ugyanis remélik, hogy a török kormány e komoly lépés hatása alatt teljesíteni fogja a monarchia követeléseit. Ez ugyan hiu ábrándnak látszik, mert a Boszporus mellől mostanában nagyon erélyesen kezelik a külügyi politikát, sőt olyan erélyesen, hogy az emberben akaratlanul felvetődik annak kérdése, vajjon melyik nagyhatalom irányítja Konstantinápolyban a külügyi politikát.

Pallavicini visszahívásához hasonló komoly politikai esemény az orosz válasz. Aehrenthal az osztrák delegáció egyik ülésén kijelentette, hogy Ausztria-Magyarország csak abban az esetben vesz részt a nemzetközi konferencián, ha Bosznia és Hercegovina annexiója, továbbá a szerb és montenegrói rekompenzációk nem képezik a konferencia tárgyalásának anyagát. Az orosz válasz azonban ragaszkodik a konferencia azon programjához, melyet Oroszország, Anglia és Franciaország egyértelműen állapítottak meg. E program tudvalevőleg magában foglalja mindazon pontokat, melyek miatt Ausztria-Magyarország nem akar résztvenni a konferencián.

E nagyon kevésbé biztató hírek között előttünk fekszik még két nyilatkozat. Az egyikben Martinovics montenegrói külügyminiszter, a másikban Ramadonovics montenegrói helyettes külügyminiszter mondják el véleményüket a mostani helyzetről. Mindketten biztos kilátásba helyezik a háborút, ha Ausztria-Magyarország nem adja meg a kívánt rekompenzációkat. E két nyilatkozattal szembe helyezve Oroszország válaszáét és Ausztria-Magyarország merev álláspontját az eredményekkel szemben, kész a mai politikai helyzet képe.

Mai hireink a következők:

Konstantinápolyi nagykövetség visszahívása.

Kiamil pasa nagyvezir kijelentette, hogy a bojkott-mozgalommal szemben nem alkalmazhat hatalmi beavatkozást. A hordárokat ugyan minden török kikötőben az állam fizeti, de a hordárok a porta minden fáradozása mellett sem kaphatják arra, hogy osztrák hajón érkezett áru rakodásánál segídkedzenek. Az ellenállást legfeljebb fegyveres erővel lehetne megtörni, de

az ilyen beavatkozásból olyan súlyos komplikációk származhatnának, amelyekért a porta nem vállalhat felelősséget.

Pallavicini örgrófi nagykövet ennek következtében értesítette a portát, hogy kormányának rendelete folytán holnap Konstantinápolyt további intézkedésig elhagyja. A nagykövetség vezetésével Otto nagykövetségi tanácsos van megbízva. A nagykövet elutasítását politikai körökben igen komoly tüntetésnek tekintik.

Bécsi jelentések szerint Pallavicini örgrófi konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövet legközelebb rövid szabadságra megy. A nagykövet visszahívásáról szóló hírek alaptalanok.

Pallavicini örgrófi konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetnek Bécsbe való hívását berlini illetékes helyen azzal magyarázzák, hogy a nagykövet jelentést fog tenni a portával végbement tárgyalásokról és a bojkott-mozgalomról. A tárgyalásokat a bojkott megakasztotta, azonban itt nem hisznek a diplomáciai viszony megszakításában. A mi Franciaországnak a bojkott miatt Ausztria-Magyarország érdekében való intervenczióját illeti, arról itteni mértékadó helyen semmit sem tudnak.

A monarchia hadi készülődése.

A „Matin“ belgrádi tudósítója megbízható forrásból azt jelenti lapjának:

hogy Ausztria-Magyarország gyors tempóban szaporítja csapatait a Duna és Száva mentén. Így Szendrő várossal szemben, Kubin közelében két nap óta a 23. gyalogezred, azonkívül még két zászlóalj magyar és román nemzetiségű katona táborozik. Kubin és Pancsova városában van a 7. számú gyalogezred, továbbá egy dragonyosezred, két zászlóalj honvédség és egy gyorstüzérségi ágyúkkal ellátott tüzérség. Mindezeket a helyeken egyetlen szerb nemzetiségű katona sincs. Ada-Kaleh szigetén két zászlóalj gyalogságot és két tüzérségi helyet helyeztek el.

Zimonyba Belgráddal szemben megérkezett a 70. számú gyalogezred, két honvéd-gyalog-zászlóalj, azonkívül újabb két tüzérségi. A hatóságok sürgősen kibővítik a part mentén mindenütt a telefonhálózatot, Mitroviczától egészen Zimonyig. Ugyanilyen előkészületek történnek Boszniában. A szerb, török és montenegrói határ közelében a lakosságnak szigorúan meg van tiltva, hogy este 10 óra és reggel 6 óra közt elhagyja házáét. Tudtul adták, hogy aki e tilalomnak ellene szegül, azt az őrző csapatok agyonlövöik.

Nagyváradról jelentik, hogy a nagyváradi 37. gyalogezred harmadik zászlóalja pénteken reggel indul Zimonyba, ahol megkapja a további parancsot. A csapatok vezetői egy alezredes és három kapitány. A cél: határmegerősítési szolgálat. A létszám kiegészítése végett az ezredben bentartják azokat a póttartalékosokat, akiket kiképzés céljából behívtak, de akik a jövő héten szabadultak volna. Azokat az 1906. évbéli póttartalékosokat, akik a 69-ik gyalogezrednek Székesfehérvárról állomásozó negyedik zászlóaljához tartoznak, sürgősen fegyvergyakorlatra hívták be. A tartalékosokat Székesfehérvárról Pécsre küldik s ott beosztják őket az ezred 3-ik zászlóaljához, amely a napokban Cattaróba indul az ottani helyőrség erősítésére. Beavatott helyen lehetségesnek tartják, hogy a 69-ik gyalogezred többi zászlóalját is Cattaróba vezénylik.

A nemzetközi konferencia.

A Narodni Liszt-nak jelentik Belgrádból, hogy oda Rómából hivatalos jelentés érkezett, amely szerint a konferencia összejövetele biztosítva van. A konferencia január első felében ül össze s elnöke Tittoni olasz külügyminiszter lesz. A konferencia dolgában való döntést a szerb és montenegrói határon történt események nagyon siettetik.

Ezzel szemben Pétervárról a következőket jelentik:

Az orosz kormány az osztrák és magyar jegyzékre adott válaszában ragaszkodik a konferencia programjához, amelyet Oroszország, Anglia és Franciaország egyértelműen állapítottak meg. E szerint követeli Oroszország Bosznia annexiójának tárgyalását s Törökország, Szerbia és Montenegró kompenzálását.

A Times az európai válságról írt vezércikkében azt mondja, hogy a legkevesebb, amit Szerbia követelhet, az, hogy Ausztria és Magyarország Európa szentesítése mellett ünnepes nyilatkozatot tegyen, hogy nem szándékozik Boszniát és Hercegovinát Ausztria és Magyarország között fölosztani, hanem mind a két tartomány közigazgatási egységet fog alkotni, amelynek autonómiáját biztosítja. A Times az európai helyzettel is foglalkozik és az Anglia és Ausztria és Magyarország között annyi évszázad óta fennálló barátság nevében kéri báró Aehrenthalt, hogy ne nyújtsa ki a válságot tavaszig, amikor háborus vállalkozások sokkal könnyebben bonyolíthatók le, mert ebben az esetben Európa békéjét komoly veszedelem fenyegetné. A Times azt a tanácsot adja Aehrenthalnak, hogy a konferenciára való meghívást fogadja el s engedje meg, hogy azon Bosznia és Hercegovina annexióját tárgyalják. A Times cikkének sorai között az is olvasható, hogy Ausztria és Magyarország a szerb és montenegrói kompenzáció ellen való ellenállásában nem számíthatna Anglia jóakarására.

A Times inti Ausztria-Magyarországot, hogy legyen engedékenyebb a Balkán-konferencia kérdésében.

— Gondolják meg Bécsben — ugymond a Times — hogy milyen veszedelem fenyegeti a békét nemcsak a Balkánon, hanem egész Európában is, ha ezt a válságot a jövő tavaszig elodázzák. Éppen mert őszintén kívánjuk az osztrák-magyar-angol barátság fentartását, az értékes záloga a békének, kívánjuk azt is, hogy Bécsben ne zárkozzanak el a kölcsönös megegyezés lehetősége elől.

Törökország tárgyalásai.

A török külügyminiszter kijelentette a pétervári távirati ügynökség tudósítója előtt, hogy a tárgyalások a Balkán-államok meghatalmazottjaival eredményeseknek ígérkeznek. Remélhetőleg hamarosan létrejön a megegyezés Szerbiával és Bulgáriával. Törökország tudja becsülni a Balkán-államokkal való jóviszony értékét, amely a Balkán-félszigeten a béke záloga és Törökország kulturális fejlődésének biztosítéka. Ausztria-Magyarországgal csak akkor lehet szó a tárgyalások folytatásáról, ha a monarchia beleegyezik abba, hogy az annexió ügye és az azzal összefüggő kompenzáció kérdés Szerbia és Montenegró irányában a konferencia programjára tüzessék, mert Törökország minden erejével támogatja Szerbia és Montenegró követeléseit.

Egy belgrádi jelentés hírül hozta, hogy Szerbia és Törökország között védelmi szövetség jött létre, amelyet Ausztria-Magyarország egyértelműen tart a hadfízenettel.

Bécsben illetékes helyen megczáfolják a szerb-török szövetségről szóló hírt. Ez a szövetség egyáltalán nem köttetett meg és a mai politikai viszonyok között létrejövetele nem is valószínű.

Szalonikiból táviratozzák a Lokalanzeigernek, hogy odaérkezett belgrádi czáfolat ellenére hivatalos jelentések megerősítik, hogy Szerbia és Montenegró a határon csapatokat összpontosít.

Két harcztas nyilatkozat.

A montenegrói had- és külügyminiszter a következő kijelentéseket tették egy újságíró előtt:

Martinovics hadügyminiszter a következőket mondta:

— A nép akarja a háborút. Mi, montenegróiak, harcra születünk, a háboru a mi elemünk. Hadseregünk minden pillanatban harcra készen áll, minden montenegrói férfinak saját fegyverei van-

nak. Ausztria-Magyarország nagyon jól tenné, ha az őrszemeket nem a határon, hanem valamivel beljebb helyezné el, nehogy határeink ezt provokálásnak vegyék, ami véres és végzetes összetűzésekre adhatna alkalmat. Kormányunk meg akarja várni a konferencia eredményét és én valószínűnek tartom, hogy Ausztria-Magyarország igen engedékenynek fog mutatkozni. Bosznia és Herzegovina miatt a birodalom aligha fog háboruba bocsátkozni és mint biztos forrásból értesültem, Ausztria-Magyarország ezidőszereint ilyen háborúra nincs is elkészülve. Azt mondják, hogy mi csak kis állam vagyunk, Ausztria-Magyarország ellenben nagy és hatalmas. Mindamellett a montenegrói harcosok a birodalomra nézve igen veszélyesek lehetnek és háboru esetén katonáink végső lehetélig fognak küzdeni. Amit mi követelünk, az csekélység. Mi a berlini szerződés 29. §-ának hatályon kívül helyezését és Bosznián át Szerbiával való vasútszekötötést követelünk. Törökországgal való jogviszonyunkat fenntartani kívánjuk és Bosznia területéből is részt kérünk, mert vérünk Bosznia földjén is folyt. Csapatunk egész Mosztáig előrenyomultak és okot szolgáltatnak a berlini kongresszus összehívására. Jogos követeléseinkért most is készek vagyunk vért és életet áldozni, hogy ha másképp nem érjük el azt, amit kívánunk.

Dr. Ramadanovics udvari marsall, helyettes külügyminiszter kijelentette:

— Hogy mindezeideig a háboru nem tört ki, az jobbra Nikita fejedelem befolyásának köszönhető. A böcs fejedelem tartotta vissza a népet, nélküle a montenegróiak olyan nyugodtan és minden előző megfontolás nélkül indultak volna a harcba, mint ahogy például az ember reggelhez szokott ülni. A nép szereti a fejedelmet és mindenben engedelmeskedik neki. A szkupstina felhatalmazta őt, hogy saját belátása szerint cselekedjék és a fejedelem ki akarja kerülni a háborút, mert van remény, hogy a nagyhatalmak békeesen intézik el Montenegró követeléseit. A sanstefanói béke érdekében Montenegró területe nagyobbodott volna, de a berlini szerződés értelmében még Spizzát is elvesztette. Mindebből szívvel belenyugodtunk, mert reménykedtünk egy jobb jövőben. Montenegró állami léte azóta csak lassu és elviselhetetlen tengődés volt. Bosznia és Herzegovina annexiója következtében a régi sebek újból felfakadtak. Az eddigi állapotot tovább elviselni nem tudjuk. Hogy a berlini szerződés 29. §-a már nem érvényes, az magától értetődik. Érvénytelené vált azon a napon, amelyen Ausztria-Magyarország Boszniát annektálta. De a Szerbiával való vasúti összeköttetés, még pedig Románián keresztül, ránk nézve életkérdés. Reméljük, hogy Ausztria-Magyarország is éppúgy, mint mi, lehetőleg ki akarja kerülni a háborút. Követeléseinktől nem állhatunk el és nem is fogunk elállni. Montenegró épp oly kevésbé vonulhat most már vissza, mint Szerbia; követeléseinkért készek vagyunk vért ontani.

E nyilatkozatokkal egyidejűleg jelentik Cattaróból, hogy a fejedelem és hadügyminisztere elrendelték a tüzérségnek a dalmát határ mentén való új föllállítását. A magaslatokat összesen négyezer montenegrói tüzérszázad tartja megszállva. A Kukhegyen sietve építenek új utakat s az út mentén megerősített helyeket rendeznek be, amelyek szemben vannak a Gorazda osztrák erőddel.

A bojkott.

Konstantinápolyi jelentések szerint Ausztria-Magyarország Törökországnak többrendbeli gazdasági engedményt akar tenni, nevezetesen egy nagyobb kölcsönnek Ausztriában való elhelyezését és a török vámtételek 15 perzentos emelését, ami által Törökország állami bevétele másfélmillió fonttal emelkednék. Ami a portának az albán templomok átvételéből és Törökország európai területéért vállalt szavatosságából folyó költségeit illeti, Ausztria-Magyarország, mint azelőtt, úgy most is hajlandó tekintetben egyes engedményekre. Ezzel szemben azonban szó sem lehet területbeli kárpótlásról, vagy

Törökország államadósága egy részének az átvételéről.

A törökországi bojkott alkalmat adott a német birodalomnak, hogy bebizonyítsa szövetséges hűségét Ausztria-Magyarország irányában. A konstantinápolyi német nagykövet tanácskozott a nagyvezérrel s ezen a konferencián nemcsak a Németország ellen irányuló, hanem egyáltalán a bojkott-mozgalmról volt szó. A nagyvezér azzal mentegetőzött, hogy a bojkott általános népmozgalom s diplomáciai körökben úgy vélekednek, hogy a nagyvezérnek ez a válasza nem kifogás, mert tényleg egész népmozgalom keletkezett, amely Konstantinápolyból Indiáig terjed és nem vallási, hanem politikai jellegű. Több jel bizonyítja, hogy az ifju-török bizottságoknak is részük volt a mozgalom kezdeményezésében s valószínű is, hogy a komité keze volt a dologban s most a mozgalom az ifju-török bizottság nyakára nőtt.

KÜLFÖLD.

Bülow a második interviewről. A Petit Parisien levelezője találkozott Bülow herceggel, midőn a kancellár eltávozott a birodalmi gyűlésből és megkérdezte, mit tart a newyorki World-ban megjelent állítólagos császár-interjúról. A kancellár így szólt:

— Nekem az a véleményem, hogy ilyen magasfokú fantázia meséi csak akkor engedhetők meg, ha nem létező személyekre vonatkoznak és semmiféle érdeket sem sértenek. De senki sem szólhat ellenem, ha kijelentem, hogy kétségtelenül a legnagyobb mértékben rosszalando cselekedet, ha a császárnak ilyen határtalanul ostoba szavakat adnak szájába, melyeket sohasem eített ki s melyekre még álmában sem gondolt soha.

Német birodalmi gyűlés. A mai ülésen folytatták a radbodi bányaszerencsétlenség ügyében beadott interpellációk tárgyalását.

Gróf Kaunitz konzervatív kijelenti, hogy a kormány, bár a birodalmi gyűlés ebben az ügyben nem illetékes, kész a Házban felvilágosítással szolgálni ezen a nép legszélesebb rétegeit borzalommal eltöltött katasztrófa ügyében.

Gotthein: Sokkal jobb lett volna az interpellációt néhány hét múlva tárgyalni, mert a katasztrófa okairól és az egyesek mulasztásairól ma még pozitív jelentést nem kaphatunk.

Beethman-Holveg államtitkár végül kijelenti, hogy a munkáskamarákra vonatkozó törvényjavaslatot ma terjesztette be a birodalmi gyűléshez.

Höffel birodalmi párti kifejtő, hogy ily nagy katasztrófa láttára a pártpolitikai gyűlöletet és viszályt félre kelene tenni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Delbrück kereskedelmi miniszter: Hue képviselő tegnapi beszéde indít engem arra, hogy még egyszer szólásra emelkedjem, mert a képviselő ur az alattam álló hatóságoknak a legélesebb szemrehányásokat tette. Tullépném a képviselőház illetékességi körét, ha a képviselő ur minden kérdésére válaszolnék. Hibáztatták, hogy én és biztosaim a sajátoknak felvilágosításokat adtak a bányakatasztrófiáról. Igen természetes, hogy a kormány és a hatóságok képviselői, ha ily esetekben kérdéseket intéznek hozzánk, felvilágosításokkal szolgálnak. Én magam elrendeltem, hogy minden kérdésre válaszolni kell, természetesen azzal a tartózkodással, amelyet a vizsgálat mindenkor állása feltételez. Delbrück kereskedelmi miniszter végül kifejtő, hogy Angliában azért találunk oly nagy számban a munkások jólétére vonatkozó intézkedést, mert ott a munkások gazdasági követeléseit sohasem állanak politikai kérdésekkel összefüggésben.

A perzsa válság. Tegnap Teheránban több embert letartóztattak, mert azt mondták, hogy a sah az alkotmányra tett esküt megszegte. A lakosságot azonban általánosságban közönyösen hagyja a parlament egybehívásának kérdése. Azt hiszik, hogy a közönyös magatartás oka a kozákoktól való féltel. A követségeken meglepődéssel konstatálják, hogy a sah jó tanácsok iránt hozzáférhetőnek mutatkozik.

A haiti-i forradalom. A francia kormány a Haiti szigeten kitört forradalom miatt elhatározta, hogy a Duguay-Trouin cirkálót, amely az Antilláknál vesztegel, Porte au Princebe és Cayesbe küldi. Porte au Princeből jelentik, hogy a forradalmi mozgalom nö-

vekedőben van. Aquin és Jeremic községek a kormány ellen foglaltak állást. A belügyminisztert a lázadók elfogták és hjr szerint megölték.

Tengerészeti vita a francia kamarában. A francia kamara mai ülésén Bienaimé tengernagy állást foglal azon pesszimizmus ellen, amely a francia haditengerészet csődjének rémképét látja maga előtt. Ezután Picquart tengerészetiügyi miniszter szólal fel, aki elismeréssel szól Franciaország tengeri haderejéről, tisztjeiről és tengerészkatonaíróiról (Helyeslés.), majd pedig behatóan foglalkozik a lehetséges adminisztratív reformokkal. A miniszter siettetni fogja a hajók kiépítését, nehogy amikor használatba veszik őket, egész más hajótipusok jelenjenek meg. A miniszter el van szánva a kormányzat egyszerűsítésére, annak decentralizálására, másrészt pedig az egyes szolgálati ágak közötti szorosabb összeköttetés teremtésére. Végül kijelenti, hogy teljes mértékben kívánja magát feladatának szentelni és mindenkinek a munkakövé és a lobogó iránti szeretet mintáját kívánja adni. Jaures képviselő néhány kifogása után az általános vitát berekesztik, mire a Ház egyszerű szavazásban elfogadja az előadó által javasolt és a tengerészeti miniszter által elfogadott javaslatot, mely a haditengerészet intézményeinek reformját kívánja.

Az angol flotta fejlesztése. A felsőházban Earl of Cawdor azt mondta, hogy örömmel üdvözli Asquit miniszterelnök tegnapi kijelentéseit. A két hatalmi standard, ugymond, az egyetlen biztos alap, de ha ezt a standardot fönn akarják tartani, az 1911. év végéig a jelen programon túlmenőleg hat, vagy hét elsőosztályu hadihajót kell építenünk és ugyanennyivel többet az 1912. év végéig. Kérdezi a kormányt, vajon hajlandó-e biztosítani arról, hogy minden szükséges intézkedés meg fog történni a hajóépítés gyorsítása érdekében. Az admirális érdeklében Earl of Granard ezt felelte: A következő négy év programjának nem lehet elébe vágni; elismeri azonban, hogy Angliának 1911. végén csak nyolcz Dreadnought-típusu hajója és négy Invincible-típusu hajója lesz, tizenhárom ugyanama típusokhoz tartozó német hadihajóval szemben. Itt nincs számításba véve az a program, amelyet a kormány 1909-ben szándékozik előterjeszteni. A kormány reméli, hogy Rosyth flotta-támaszpont hét éven belül teljesen készen lesz.

A török választások. Az európai Törökország legtöbb kerületében az ifju-török bizottság jelöltjei győztek, akik Kisázsiaiban is nagy sikereket arattak. A görögök, akik választási visszaélésekről panaszkodnak, még mindig nyugtalanok, de érelves intézkedésekkel minden zavargást csirájában elfojtának. A kormány 16—20 százalékos vámemelést tervez. Az új parlament megnyitásának még sem a helyét, sem az idejét nem tudják. Még az sem bizonyos, hogy a szultán maga fogja-e trónbeszéddel a parlamentet megnyitni, mert az ifju-törökök egy része ezt határozottan ellenzi. Az ifju-török bizottság a parlamenti ülészek tartamára Konstantinápolyba megy, hogy a képviselőket állandóan elláthassa tanácsokkal. Szalonikiben a bizottságnak csak néhány titkos megbízottja marad.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.	nov. 24.	nov. 25.
Buza	Jacobuza 112 ¹ / ₈	112 ³ / ₄
	decemberre 112 ³ / ₈	113 ¹ / ₂
	májusra 114 ¹ / ₈	114 ¹ / ₂
Tengeri	decemberre 72 ¹ / ₄	72
	májusra 71 ³ / ₈	71 ¹ / ₈
Csikagó.		
Buza	decemberre 103 ¹ / ₄	103 ³ / ₈
	májusra 107 ¹ / ₂	107 ¹ / ₈
Tengeri	decemberre 63 ³ / ₄	63 ³ / ₈

New-York, nov. 25. Gyapot New-Yorkban helyben 9.44 (9.45 tegnapi), gyapot decemberre 9.24 (9.25), gyapot februárra 9.04 (9.06), gyapot New-Orleansban helyb. 9.1¹/₁₆ (9.1¹/₁₆), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, november 25. (Zárlat.) Zsir januárra 0.— (tegn. 0.—), zsir májusra 9.30 (tegnap 9.32), szalonna short clear, 8.87 (tegnap 8.87), sertésbőr január: 16.22 (tegnap 16.20)

Az interview.

A huszadik századot bátran lehetne — az „interjú-századának nevezni“. Az indiszkrét kikérdezés szokásának Blowitz, a Times híres levelezője az apja; de ez a szokás csak napjainkban lett a társadalmi és politikai élet legfontosabb — és legveszedelmesebb — hirodójává.

A német császár szenzációs ki- és elszólásai most is izgatottságban tartják az európai közvéleményt. Ez mutatja, milyen csínján kell ezzel az eszközzel bánni, úgy a kérdezőnek és még inkább a kérdezettnek.

Vannak megrendelt és meg nem rendelt interjúk. Az előbbieket akár előre írásba is foglalhatja a kérdezőt és postán küldhető a kíváncsi (?) újságnak. Mindenesetre tanácsos, hogy az ilyen „felvilágosítás“-t írógéppel kopogtassák, hogy esetleg kerekre le lehessen tagadni.

A meg nem rendelt interjúk az a hátránya, hogy készületlenül találják az embert s hogy ügyes keresztkérdések olyan titkainkat is kicsalhatják belőlünk, amelyek a nyakunkat törhetik. De ezeknek viszont az a jó oldaluk, hogy „verba volant“ és hogy a füles falaktól távol elmondva, légből kapott koholmányok lehet nyilvánítani.

Erről sok példavirágot szakaszthatnánk közéletünk mezejéről, de nem akarunk tüskékbe nyulni, így hát a már említett Blowitznak egy tragikus esetét mondjuk el.

A hetvenes évek vége felé, Dufaure miniszteriuma idején történt Párisban. A miniszterelnök határozott nyilatkozatokat kívánt közzé tenni. A Times levelezőjéhez fordult és Blowitz a beszélgetésről hosszú hasábokat közölt le a lapjában.

A hatás nem volt kedvező. Dufaure azonban nem habozott és vigan czáfolt. „Hogyan, Monsieur de Blowitz összesen két percig volt az irodában és e rövid idő alatt beszéltem volna neki hasábokra való?“

Ez annyira valószínűnek látszott, hogy a dementi-t jobban elhítték, mint az interjút. Ugy van. Blowitz csakugyan mindössze két percig volt a Dufaure irodájában. De több időre nem is szükség: A miniszter előzőleg szép kaligrafikus betűkkel leírta a „feleletét“, és ezt nyújtotta át látogatójának.

Roosevelt, — az Egyesült-Államok volt elnöke — szintén jelét adta a letagadás művészetének. Az orosz-japán hadjárat után interjúvolta meg egy párisi lap munkatársa. Roosevelt, körülbelül azt mondta, hogy békeközvetítését egyedül az amerikai politika érdekei diktálták. „Japán ne hatalmasodjék el.“ Ez a nyilatkozat olyanformán hatott, mint a német császár mostani elszólása. De sebai! Erélyes dementi járt a nyomában. Roosevelt nem tagadhatta le, hogy a hírlapírót fogadta, de kijelentette, hogy egy igénytelen magánember áll előtte és ezzel csak nem fog magas politikáról beszélni. A rövidebbet, természetesen ott is a szegény zszurnalista húzta.

A kérdeztnek jó szimatjának kell lenni a politikai légáramlatokat illetőleg. Amikor a hőmérő magasan áll, a legkisebb hír is gyújt; amikor pedig mélyen alászállt, a legérdekesebb kijelentés is közönyösen hat.

Több év előtt, a többek közt, egy interjúoló Loubet franciaországi elnöknel járt és egy bécsi lapban azt adta a szájába, hogy 1904-ben majdnem találkozott Vilmos császárral a nápolyi öbölben. Akkoriban senki se hederített erre a hirre. Sok idő múltán, amikor a Marokkó-ügy egész Európát lázba hozta, a fenti interjú ismét szőnyegre került és az összes lapok foglalkoztak vele. Loubet urat minden oldalról kérdésekkel ostromolták, de ő — egyszerűen — elvesztette az emlékező tehetségét.

Az interjúolók kisebb-nagyobb balesetei, mindazáltal, nem fogják az interjút megsemmisíteni. Kár is lenne érte. Élénkebb, idegesebb, gyöngédebb, mint a hivatalos nyilatkozatok, melyek merevek és legtöbbször csak „izomerőt“ áruinak el. Minthogy azonban annyira érzékeny ez a műszer, nagyon óvatosan kell vele bánni. A jó interjúnak olyan simának kell lenni, hogy minden csúrs-csavarásból kisiklik. A kinek nincsenek elég könnyed ujjai, inkább ne is érintse ezt a veszedelmes jószágot.

Steinheil gyilkosa.

— Saját tudósítónktól. —

Páris, november 23.

Amint itt ülök a place du Louvre-on, az ár-kádok alatt, az omnibusz-társaság egyik jegykiadó „bureau“-jának tőszomszédságában, a nyüzsgő emberáradatból egyetlen egy nevet süvít a fülembe a rikkancsok harcziás torka. (A rikkancsok a torkukkal harciznak.) Ez a név a Rémy Couillard neve.

Tegnapról mára a szürke inas a nap hőse lett.

A párisi botránykrónikák analiseiben két elődje van Steinheilék inasának. Az egyik Rémy bankár gyilkosa, — nomen est omen, noha ezuttal nem az áldozat, hanem a gyanúsított Rémy, még pedig ékezettel, — a másik az évekkel ezelőtt történt Syveton-eset donjuani hajlamokkal rendelkező házmestere, aki az érdeklődő riportereknek diszkrétan elárulta, hogy az ifjú Syveton kisasszony szeretője volt . . .

Rémy Couillard új zsáner, ha nagyot akar nek mondani, azt mondanám, hogy ő a francia Dreyfuss kapitány . . . Minden jel ellene vall, de e jelek éppenséggel nem elégségesek arra, hogy beigazolódjék a sanda gyanu.

Tény, hogy Páris szeme ma Rémyre irányul.

— Lehetséges-e, — mondják a derék párisiak, a kávéházak ablakai mögül nézve a csatakos őszi világot, — lehetséges-e, hogy ez a faluról ideszakadt, csöndes „valet de pied“, — apache?

Azután megcsóválják a fejüket, hörpente nek az absynthé-jükből és hevesen gesztikulálva vitatkoznak tovább.

A párisi ember nem sokra becsüli a vidékről fölvetődött egyszerű legények csalafintaságát. Az apache csak akkor az, ha törölmetszett párisi. Rémy Couillard pedig valahol Indre départementban, Clus helységben cseperedett suhancz és csupán két esztendeje, hogy Párisba került, ahol az utolsó hónapokig fáradalmas testi munkával tartotta fenn magát. Földhányó-munkás volt. Sűrűn közlekedett Párisban lakó nagybátyjával és annak családjával. Mióta Steinheiléknél a véres eset megesett, náluk is lakott és úgy járt be naponként az impasse Ronsin-be szolgálatadójához.

Az öreg Couillardok és az egész familia Clusban kétségbe vannak esve, mióta a riporterek leutaztak hozzájuk és tudósították őket Rémy ügyéről. Mind a párisi, mind a vidéki rokonság simpliciter ostobaságnak mondja a vádat. — Az a jámbor tedd ide, tedd oda gyerek! — sóhajtják, — úgy került ebbe a hinárba, mint a krédóba Pilátus . . .

Jellemző, hogy Rémy Couillard ismerősei, egynek kivételével, hasonlóképpen nyilatkoznak róla. Fűszeres, meszáros, újságár, valamennyi dicséri. Részegnek sohasem látták, még a rossz női társaságot is kerülte. Xavier de Montépén és Paul Décourcelle, meg a két Féval könyveinek buzgó olvasója volt. Egy tanu akad, aki előtt Couillard gyanutkeltő módon beszélt a gyilkosságról.

— Cristi, — fakadt ki ez ember előtt, — bár ezer mértőldnyire volnék Steinheilétől! Ez a gyilkosság megfosztott a nyugalamtól! . . .

Steinheilné asszony, továbbá leánya Mártha, Mariette Wolf, a szakácsné, — (ime mily fontos perszóna lehet egy szakácsné!) — La Bryére, a Matin főmunkatársa és a szemfüles riporter Barby megesküsznek reá, hogy Rémy Couillard nemesak egy izben viselkedett, vagy beszélt gyanusan. Nekik Couillard egy levélsikkasztó, kulcselvező, porcellán vázát szétzúz, részeges, sunyi, hazug fráter, egy megtettesült Caliban, egy szörnyeteg, aki a házi kisasszony billet amoureux-jének sem kegyelmez és kinyitja a kaput a betörők előtt, hogy szabadon garázdálkodjanak. Az áldozatok vére az ő lelkén szárad! . . .

Sherlock Holmes legyen, aki itt el tud igazodni. Hát még, ha a „gyöngy regényét“ hozzávesszük! Ma már azt sem tudni, hogy ki, mikor és hol találta meg a gyöngyöt a tárczában? Hamard-e, Barby-e, Steinheilné-e? Délelőtt, vagy este? A Matin szerkesztőségében, vagy egyebütt?

Hamard azt mondja, hogy a gyöngy vadonat új itatáspapírosba volt burkolva.

— Nem, — állítja Steinheilné, — régi, gyűrődött selyempapírosba . . .

Rémy Couillard maga ezt hajtogatja mind-egyre:

— Je suis-t-innocent!

Világért sem ejtené ki a mondatot t nélkül, ami persze tájszólás.

— Ő t-vel ártatlan, — mondják az emberek a boulevardon és mosolyognak. A boulevardon mindenből a humoros részt szedik ki, még a Steinheil-Couillard-affér sötét tölcseréből is előbányásszák . . .

A pletyka pedig, akár a Syveton-ügy idejében, örületes farandole-t jár. Egy embriónyi magva természetesen van. Couillard azt hangoztatja, hogy a regényes gyöngyöt egy csempésztek a tárczájába. Jó. Vajjon ki csempészhetette? Hát Steinheilék. Miért? Mert Couillard szenvedélyesen szerette Steinheil Mártát. Ugy? Igen. És azután? Ezért meggyilkolta Steinheilét és mme Japy-t, a festő anyósát . . .

Ez az igazi párisi pletyka! Addig pletyka, amíg logikátlan. Hanem kikezdeni kikezdi a legfinomabb érzéseket és viszonylatokat. Tagadhatatlan, hogy Couillard Mártha kisasszony egyik levelét szintén elikkasztotta és pedig olyan levelét, amelyet a völegényének írt . . .

— Ca pauvre Couillard! — kaczag néhány józan boulevardier a közelemben, — ő azért tüntette el a leveleket, hogy egy-két sous-t keressen a bélyeg árával, most ime, megteszik érte a kétségkívül kedves Steinheil Mártha imádójának . . .

Couillardból hőst faragott a boulevard. Leydet, a vizsgálóbíró és Hamard, aki oly pedánsan járt el a regényes gyöngy bemutatásakor, remélhetőleg mielőbb megállapítja majd, hogy fajankó-e, vagy hihetetlenül körmönfont és alamuszi gazficzkó a clus-i valet? Akárhogyan van is, Hamard föltétlenül óvatos volt, mikor a tárczára került a sor . . . Steinheilék sokkal kevésbé voltak óvatosak. Rémy Couillard az idén Steinheil Mártával egy füst alatt szerepel majd a Folies Bergére revüjében. Persze, a rossz élcz olcsó, ezt a sötét ügyet földeríteni ellenben súlyos feladat.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadónak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Csütörtök, november 26. — Róm. kat.: Konr. pk. hv. — Prot.: Konrad. — Görög-orosz: nov. 13. A. sz. János. — Zsidó Kiszlev 2. — A nap két reggel 7 óra 22 perczkor, nyugszik délután 4 óra 12 perczkor. — A hold két délelőtt 11 órakor, nyugszik délután 5 óra 24 perczkor.

A miniszterelnök fogad délután 4 órakor. — Az igazságügyi miniszter fogad déli 12 órakor. — A pénzügyi államtitkár fogad 12—2 óráig. — A közoktatási államtitkár fogad 12—2 óráig. — A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi tárlata nyitva, Belépő-díj 1 kor. — Velasquez-kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9—7-ig. Belépődíj 1 korona. — Allandó kiállítás a Könyves Kálmán-nál Nagymező-utcza 37—39. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Lotz-kiállítás az új művészeti szalonban. Nyitva egész nap. — Az Uránia Kigőyőteri állatnyitva. Belépdi díj 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum állatnyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi bazára megtekinthető az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeumban (IX., Üllői-ut 33—37.) hétfő kivételével este 7 óráig, vasárnap 9—1-ig. — A földtani intézet múzeum nyitva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — Az országos levéltár oklevél-kiállítása nyitva d. e. 9—1-ig. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetemi könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9—12-ig, a téli hónapok alatt novembertől február végéig kedden és pénteken 6—8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Vilmos császár betegsége.** Potsdamból jelentik, hogy Vilmos császár meghülése következtében ma is kénytelen ágyban maradni.

— **A svéd király Párisban.** A svéd király ma délelőtt Fallières elnök kíséretében megtekintette a Louvre muzeumát. A király ezután a svéd követéségen az elnök és neje, valamint a kormány tagjai tiszteletére reggelit adott.

— **Kossuth Ferencz állapota.** Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter állapotában nem állott be javulás. A minisztert ma délelőtt meglátogatta Sztéryni József államtitkár és hosszasan időzött nála Müller Kálmán főrendiházi tag, ki tartós nyugalmat ajánlott a betegnek.

— **Castró elnök Európában.** Castró, Venezuela elnöke, így hozza hírül Caracasból a táviró, súlyosan megbetegedett és orvosai tanácsára elutazott Európába, hogy egy berlini specialistával megoperáltassa magát. Távolléte idejére Gomez alelnök vette át a kormányzást.

— **Hoffmann altábornagy kitiüntése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a személye körüli magyar miniszter előterjesztésére Hoffmann Hugó altábornagy, közös hadügyminiszteriumi osztályfőnök és törvényes utódainak a magyar nemességet „Nagysötétági” előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Uj dandárparancsnok.** Straussenburgi Artur vezérőrnagyot, a vezérkar igazgatósági irodájának főnökét, budapesti dandárparancsnokká nevezték ki.

— **Kitiüntetés.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király Rémi Pálópnak, a párisi Fantó kőolajfinomító-telep igazgatójának, a hazai ipar körül szerzett érdemeiért, a Ferencz József-rend lovageresztjét adományozta.

— **Thököl-mauzóleum.** Késmárkon a Thököl Imre hamvai végleges elhelyezésére tervezett mauzóleum, melyre a kormány 24.000 koronát adott, már elkészült. Az emlékmű egyike a legszebbeknek a hazai hasonló alkotások között.

— **Bosnyák küldöttség Bécsben.** A boszniai és hercegovinai katolikusok küldöttségét ma fogadták Bécsben ünnepiesen a Rathhausban. A lakoma folyamán báró Burián közös pénzügyminiszter köszönetet mondott a vendégek iránt tanusított vendégszeretetért és kifejtette, hogy az ezekkel szemben tanusított szívélyesség alkalmas a boszniai lakosság megelégedettségét és nyugalmát fokozni és Bosznia kormányzatát feladatainak teljesítésében támogatni.

— **A magyarság ellen.** Somogy-szabadiban. Csikóköttösön (Somogy megye) Ihm Gusztáv, gráci lakos az ottani templomokban a szöszékről beszélt a magyarság ellen és felhívta a hallgatókat, hogy iratkozzanak be az Alldeutscher Schulvereiba. Ihm Gusztávot, ki ma Kaposvárra érkezett, a rendőrség előállította. Tagadta a terhére rótt eszelekményt. Kacsokovics alispán a vármegye összes községeihez körrendeletet intézett, sürgősen felhívta a hatóságok figyelmét Ihm Gusztáv és társai működésére.

— **Rémes hajókatasztrófa.** Óriási katasztrófa hírére hozza Maltából a táviró. Egy olasz hajócséreg rakományával Alexandriába utban lévő Sardinia gőzös a malta kikötőhöz közel kigyuladt. Az utasok és a legénység egy része a tengerbe ugrott. Minthogy erős szélvihar nagyban akadályozta a mentést, az utasok és legénység közül délután három óráig negyven holttestet találtak meg, köztük a kapitányt, aki az utolsó pillanatig teljesítette kötelességét. Azt hiszik, hogy a tűz a hajó elején lévő raktárban ütött ki, ahol naftakészletek voltak. Maltából érkezett legutóbbi jelentések szerint a Sardinia gőzös kilenc európai és negyven arab utasát, valamint a legénységből huszonegy embert megmentettek. Hiányzik tizenhatsz matróz, öt európai és száz arab utas.

— **Társasvacsora a Lipótvárosi Kaszinóban.** Holnap, csütörtökön, este fél kilenc órakor, Balogh Károly cigányzenéje mellett társasvacsora lesz a Lipótvárosi Kaszinóban. A részvételi jegyek az irodában beváltandók.

— **A kormányzó gyilkosa.** Azt a bengáliai embert, aki Kalkuttában e hó 8-án Sir A. H. L. Fraser kormányzót meg akarta gyilkolni, tíz évi súlyos börtönrre ítélték

— **Csend a bécsi főiskolákon.** A tegnapi napok zajossága után ma nagy csend támadt a bécsi főiskolákon. Az egyetem, a műegyetem és a földmívelési főiskola tovább is zárva marad. Az állatorvosi főiskolán ma megkezdtek az előadást. A trieszti kereskedelmi akadémikusok tegnap kijelentették, hogy a bécsi egyetemen történt események elleni tiltakozásuk jeléül nem fognak az előadásokra elmenni. A városi képviselőtestületben sürgős ülést tartottak, amelyben a polgármestert felhívták, hogy utazzék Bécsbe és a kormánynál jelentse be élénk tiltakozását, látogassa meg a sebesült olasz diákokat és letartóztatottak számára minden lehető könnyítést eszközöljön ki. Azonkívül ezer koronát szavaztak meg a sebesültek számára és a kormánynak táviratilag élénk tiltakozásukat jelentették be. Tegnap este több ezer főből álló tömeg osztrákellenes tüntetéseket rendezett, melyek alkalmával többeket letartóztatottak. Görzből hasonló tüntetések híre érkezik. Rómából azt jelentik, hogy a bécsi egyetemen történtek miatt az ottani, ugyszintén a turini, florenczi és bolognai egyetemeken hallgatói osztrákellenes tüntetéseket rendeztek. A tüntetők közül a rendőrség mind a két városban letartóztatott többeket. A „Tribuna” a bécsi zavargásokat a keresztényszocialista szellemnek tulajdonítja s szemrehányásokkal illeti az osztrák kormányt. A bécsi olasz nagykövet, Avarna herczeg utasítást kapott kormányától, hogy a zavargásokról kimerítő jelentést küldjön.

Rómából a főiskolai hallgatók ma délelőtt az egyetemi épületben gyűlést tartottak, amelyen a bécsi egyetemen történtek ellen tiltakoztak. Trincheri tanár és egy trieszti diák felszólalása után napirendet fogadtak el; ezután a diákok hazafias dalokat énekeltek. Trincheri tanár vezetésével küldöttség ment ezután, amely a polgármesternek a határozatot átadta. A diákok el akarták kísérni a küldöttséget, az egyetem kijáróit előlő őrségek azonban ebben megakadályozták. A diákok erre kisebb csoportokban hagyták el az egyetemet, lassan-lassan utolérték a küldöttséget és azt a kapitólumig kísérték. Itt katonaság állta utjukat, mire a diákok a Piazza Venezia-ra vonultak, hol zajosan tüntettek. A rendőrség ismételen közbelepett és szétszórta a tüntetőket. Inczidens nem történt. A bolognai egyetemen délelőtt hasonló tüntetés volt.

Rómából jelenti tudósítónk: A tüntetések alkalmával valaki egy burgonyát hajított, amelyre egy leégett gyertyaszál volt kötve és amely bezuzta a Palazzo Chigi erkélyajtájának ablakát, ahol az osztrák-magyar nagykövetség van. Erre két zászlóalj bersaglieri megszállotta a Piazza Colonnát és a Corsot s minden forgalmat megakadályozta.

— **Az Újságírók gyűlése.** A Magyar Újságírók Országos Szövetsége Zilahi Simon elnöklésével a Pesti Lloyd-kaszinó helyiségében választmányi ülést tartott. Zilahi Simon referált a folyó eseményekről, különösen a Szövetség jubileumáról, amelyet nagy ünnepségek között az idén Soronban tartott meg. Megemlékezett Barta Manó és Szalay József ezüstlakodalmáról, továbbá Nádaszy Ferencz választmányi tag elhunytáról. Ezután áttért a hirdetés-ügy rendezésére kiküldött hetes-bizottság működésére, mely a fővárosi lapok és a hirdető-irodák között rendezte a viszonyokat. Azt hiszi, hogy ezental az érintkezés a két ténnyező között sima lesz. A fontos kérdés hosszabb vitára adott alkalmat, melyben többen résztvettek. Megállapodott a választmány abban, hogy a kérdés körül a legszelesebb akciózt fogja kezdeményezni az Újságírók Lapjában és kiváló fogászatot fog e kérdésben meghallgatni. Szűkebbkörű bizottságot küld ki a kérdés tanulmányozására és konkrét indítványtételre. A Szövetségnek ama kezdeményezése, hogy azoktól a tisztektől, melyek az újságokat elküldözik s ez által a lapoknak kárt okoznak, megvonja az újságárutást, eme kezdeményezése már a vidéket is foglalkoztatja. A választmány elhatározta, hogy ezt a kérdést az újságírók lapjában napirenden tartja azért, hogy az ország összes lapjából hasonló eljárás tanúsításnak. Ezután Engel Lajos referált a vidéki lapok hirdetési kérdésének rendezésére kiküldött bizottság működéséről. Zilahi Simon elnök Engel előterjesztése kapcsán kiemelt, hogy ha látni fogják,

hogy a kiküldött bizottság nem tud eredményt felmutatni, akkor a Szövetség választmánya konkrét javaslattal fog előlépni. Végül Barta Manó választmányi tag referált a berlini Mosse-czég beadványáról, mely a külföldi irodák hirdetéseinek kérdéseit fejtegeti s ezután Lenkei Zsigmond jegyző előterjesztette a tagul jelentkező kiadókat.

— **A kunszentmiklósi gyilkosság.** Adtunk hírt arról, hogy Kunszentmiklóson hétfőn éjjel négyzteres gyilkosság történt. Bestiális módon megfojtották Zorin Nara oláh földmívelő, a feleségét és két fiát. Csak egy másfél éves gyermeknek kegyelmeztek meg a gyilkosok. Erre vonatkozólag azt jelentik Aradról, hogy a vizsgálat adatai szerint a szerencsétlen áldozatok borzasztó küzdelmet vívtak támadóikkal. A gyilkosok áldozataik közül kettőnek kezét-lábát kicsavarták, az asszonynak pedig összekötötték a kezét. A kötözés módjából azt hiszik, hogy a gyilkosságot volt csendőr követte el. Battonyán láttak is egy gyanus embert kopott csendőrruhában, de akkor még nem tudták a gyilkosság híreit. A vármegye csendőrsége talpon van, hogy a gyanus ember nyomára akadjon.

— **Rákóczi ebédőháza.** Thaly Kálmán elnöklésével tegnap a Nemzeti Muzeuumban ülés volt a Rákóczi ebédőháza ügyében. A bizottság a következő — a kormány elé terjesztendő — javaslatban állapodott meg:

Az ebédőpalota a Kassai Muzem a Klub-siczky-utca felé eső szögben olyképp állítandó fel, hogy az egyrészt azt az elrendezést és elhelyezést nyerve, melylyel az eredetileg Rodostón birt és másrészt a muzeum kibővítése végett föltétlenül szükséges szárnyépület által a muzeumi főépülettel szerves kapcsolatba hozassék. Az ebédőpalota és a muzeum összekötő szárnya a Möller műépítész által bemutatott javaslat szerint építtessék. Első sorban ez a szárny építendő fel. Sürgősen szükséges tehát, hogy ez épületrész rendeltetésének és beosztásának részletes programja haladéktalanul megállapíttassék és ennek alapján Möller műépítész az építési tervek elkészítésével megbizassék. A muzeum összekötő új szárnya abban a stílusban építendő, mely Rákóczi korában Felső-Magyarországon általában alkalmaztatott. Végre a bizottság azt az óhaját fejezte ki, hogy Kassán a mostani honvéd-parancsnoksági épületet, melyben egyszer II. Rákóczi Ferencz lakott és az egykori ferenczrendi, ma papnőveldei templom, melyben a fejedelem ájtatosságait rendszeresen végezni szokta, — addig is, míg ott megfelelő Rákóczi-emlék fog állíttatni — Rákóczi-czime-res és kellő fölratu emléktáblával jelöltessék meg.

— **Házasságok.** Fényes esküvő színhelye volt ma délelőtt a Lipótvárosi Bazilika. Gróf Teleky Pál esküvött örök hűséget Bissingen-Nippenburg Hanna grófnőnek, özv. Bissingen-Nippenburg Rezsóné grófnő leányának. A fényes esküvőn a Budapestben időző főúri világ teljes számban jelent meg. Szántó Jenő, budapesti első honvédegyalozredbeli főhadnagy, kezelőtiszt ma vezette oltárhoz a Bakács-téri plébánia-templomban Virágh Marikát, Virágh Józseinek, a Gizella-malom műszaki vezetőjének és neijének, született Baksy Francziskának leányát. Az előelő közönség soraiban nagy számmal volt képviselve a budapesti honvéd-tisztikar és ott volt a kezelő-tisztikar teljes számban. Az esketési szertartást Sipos Géza helyettes-plébános vezette és szép beszédet intézett az új párhoz.

Pasteiner Dezső ma délelőtt vezette oltárhoz az Angol kisasszonyok Váci-utcai templomában miskei és esztói Gajary Mártát, Gajary Géza leányát. Ugyanez alkalommal ülték meg a menyasszony nagyszülei, galsai Kovách Ernő és roskoványi Roskoványi Angusztia aranylakodalmukat. Kovách Ernő 1848-ban honvédőrnagy volt és az aradi várban hét évi fogságot szenvedett.

Szigeti Lipót, a Leszki Károly nagyiparos-czég üzletvezetője házasságra lépett Schusztál Ernőval Budapesten.

Kaufmann Izidor neves festőművész, jeles hazánkfia e hó 29-én ünnepi házasságának huszonötödik évfordulóját Bécsben.

— **Nászajándékok.** jeggyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műörás ékszertelepén, Budapest, VII., Erzsébet-kört 29., I. em. szereshetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Háromszázszótagos gyorsíróverseny.** A Gyakorló Gyorsírók Társasága 29-én, vasárnap délután három órakor a Kereskedelmi és Iparkamara disztermében öt percig tartó, percenkint háromszáz szótagos gyorsíróversenyt rendez, amelyen bárki rendszerkülönbség nélkül részt vehet. A versenyt dr. Fabro Henrik, a Társaság elnöke fogja vezetni. A legjobb munkák nagyobb diakkal lesznek jutalmazva.

— **Jubiláló tanfelügyelő.** Marosvásárhelyen a Székely Társaság elnöke, Deák Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő 25 éves tanfelügyelői jubileuma alkalmából diszközgyűlést tartott. László Gyula alelnök elnöki megnyitóját követően a jubiléum Lajos Dénes titkár üdvözlője, megemlékezése az ünnepeltnek a nemzeti eszme érdekében kifejtett munkásságáról. A jubiléum tiszteletére társasvacsorát rendeztek, melyen számos felköszöntő hangzott el.

— **Borzalmak Oklahamában.** Néhány hónap előtt, mint annak idejében jelentettük, szörnyű négerüldözések voltak Oklahamában. Most ezek a borzalmak megismétlődtek. Ezt jelenti ugyanis egy New-Yorkból érkezett távirat: Oklahamában ugyanis egy James Deekart nevű szerencsés megátadott egy indián fiút és követ agyonlőtte. A rendőrség rögtön üldözőbe fogta a vérengző néget, de ez bezárkózott lakásába és minden közeledőt puskalövéllel fogadott. Rövid idő alatt így hét embert, köztük két rendőrt agyonlőtt, tizet pedig súlyosan megsebesített. Mivel lehetetlen volt a szünet nélkül lövöldöző néger közelébe jutni, elhatározták, hogy felgyújtják a szomszédos viskókat. Erre a néger kegyelemért könyörgött és a rendőrök és az összecsoportult tömeg behatoltak a néger kunyhójába. Ez azonban végső kétségbeesésében magára gyújtotta kunyhóját, úgy, hogy ismét hátrálni kellett. A négernek nagy puskapor és tölténykészlete lehetett, mert a kunyhó égése közben többször robbanás zaja töltötte be a levegőt. Később a hamuból kihúzták a néger szénmégéget holtestét. Az esetből kifolyólag újabb négerüldözések törtek ki.

— **A vasbeton művészi formája.** A Magyar Építőművészek Szövetségében Medgyaszay István ezen a címen nagyérdemű előadást tartott. A művészetet teremtő nagy korszakokban a világnézet a működő fizikai erők felismerése és azok művészi formában való érzékítése alakította ki az építőművészetet. A felolvasó szerint az eddigi stílusok az indus, görög és gót, a kő nyomó szilárdságát érzékelik meg, míg a jövő építő művészetének a vasbeton nyomó és egyszerűen húzó szilárdságát kell kifejeznie, tehát formavilága lényegesen el fog térni amazokétól. Példákban bemutatta a veszprémi színházat vasbeton szerkezetével tetők, ablakok és pályolyok vetítése és magyarázataival. Az érdekes előadást és a bemutatott képeket a nagyszámú hallgató közönség érdeklődéssel és tetszéssel fogadta.

— **Háromszázezer márkás sikkasztás.** Fel-tűnő sikkasztás történt Berlinben. Kluge Frigyes, a Koppl Arthur-féle ismert mezei vasutakat építő részvénytársaság hivatalnokát évenként rendszeresen üzött sikkasztások miatt letartóztatták. Kluge, aki az eddigi becslés szerint körülbelül 300.000 márkát sikkasztott, egy vagyonos berlini kereskedő fia. A sikkasztó a cégnél körülbelül 40.000 márkát keresett, de ez kevés volt neki arra, hogy költséges életmódját fedezze.

— **Szociális előadások.** Az Országos Katolikus Szövetség elnöksége hétfőn Eperjesen rendezett szociális tartalmú előadás-sorozatát, melyen jelen volt a sárosmegyei római katolikus papság és tanítóság teljes számban. A kurzust délelőtt tizenegy órakor istentisztelet előzte meg. Szent mise után a harminczöt pappól és hetven tanítóból álló gyülekezet átvonult a Rákóczi katolikus kör nagyszínházba. A gyűlést az elnöklő Zaborovszky Béla prépost nyitotta meg, lelkesen üdvözlöve Fischer-Colbrie Ágost dr. kassai püspököt. Szentiványi Károly vezérigazgató a pogány, a liberális és a keresztény kultúra között vont párhuzamot. Több hozzászólás után az elnöklő prépost megköszönte a jelen voltak érdeklődését és az ülést bezárta. Délben disztrakoma volt. Hétfőn délután hat órakor a szövetség előadói a kassai katolikus kör termében folytatták a szociális-kurzust. Ruffy Pál miniszteri tanácsos rendkívüli figyelem és érdeklődés mellett a gyermekvédelemről tartott szabadelőadást. Dr. Zlinszky János pestmegyei főgyógyász a katolikus egyesületek szociális feladatairól tartott előadást. Dr. Csepela Lajos a szociáldemokrata elvek és a keresztény-szociálistizmus között való különbséget fejtegette. A kurzust kedden is nagy érdeklődés mellett folytatták, melyet Szentiványi Károly szép beszéde fejezett be.

— **Ötven ember katasztrófája.** Arkanzasban forgószél folytán ötven ember életét vesztette. Nagyszámú község, köztük Piney német telep teljesen elpusztult.

— **Egy orvos balesete.** Ma délután egy óra tájban baleset érte Idr. Fleischmann László egyetemi tanársegédet, de szerencsére komolyabb baja nem történt. Az orvos, aki egyfogatu bérkocsin látogatta betegeit, éppen a Luther-utca és a Rákóczi-ut sarkán haladt kocsiján, amikor a kocsit egy arra haladó villamossal összeütközött. Az összeütközés folytán a bérkocsi ablakai összetörték s a benne ülő orvost az üvegszilánkok a homlokán és az arcán megsebesítették. A forgalmas uton nagy csődület támadt a baleset helyén. Értesítették a mentőket, akik bekötötték az orvos sérüléseit, amelyek csak könnyebb természetű karczások. Dr. Fleischmann László az első orvosi segítség után a Herzl-féle szanatóriumba ment, ahol az ideiglenes kötést ujjal cserélték föl.

— **A dorozsmai katasztrófa.** A dorozsmai iskola katasztrófájával kapcsolatban ma azt jelentik, hogy az iskola nem volt felekezeti, hanem állami és hogy a váci püspöknek voltaképpen semmi köze sem volt az iskolához. A szerencsétlenség különben is távolról sem volt oly nagy, amint azt az első táviratok hírül adták.

— **Leölt vadorzó.** Dezső György és Dezső József kislaludi erdőőröket hivatali működésük közben a 24—25-ike közti éjszakán ismeretlen tettesek megátadták. Majd a sötétben egy lövés dördült el, mely Dezső Györgyöt találva, fején megsebesítette. Dezső György szintén használta fegyverét, visszalőtt. A lövést halálhörgés követte, a mezőőrök arra tartván, holtan, szétroncsolt fejfel találták Fehér Józsefet, aki rettegést és veszedelmes vadorzó hírében állott. Legutóbb hét évi fogházbüntetést szenvedett súlyos testi sértést okozó büntény miatt.

— **Léprekerült veszedelmes zsebmetsző.** Ugyancsak veszedelmes zsebmetszőt tartóztattak le legutóbb a zombori vásáron. Gibicz János a neve. Kiderült róla, hogy tavaly februárban négy társával megszökött a nagykanizsai fogházból s azóta több álnéven sok rossz fát tett a tűzre. Gibicz, mikor belemelegedett a vallozásba, elmondta ezt a bűnét is: A zentszegedi vonalon, Paphalom közelében, egy társával kirabolta Kovács Katona Sándor foktői lakost s miután veszedelmesen megsebesítették, leugrottak a robogó vonatról.

— **A lágymányosi rablók.** Tegnap jelentettük, hogy Monoron elfogtak egy csapat cigányt, akiket azzal gyanúsítottak, hogy ők követték el a gubacsuti és lágymányosi rablásokat. A vallás során azonban kiderült ártatlanságuk. A rendőrség most újra nyomozza a banditákat. Gyanu merült föl, hogy nem cigányok, hanem a környékről berándult csavargók voltak a lágymányosi haramiák. A nyomozást most ebben az irányban folytatja a rendőrség.

— **Nincsen hóhé Dániában.** Dániában nem törölték el ugyan a halálítéletet, de azért régóta nem végezték ki senkit, mert nem akadt hóhé. De újabb megváltoztak a viszonyok. A súlyos bűnösök száma annyira emelkedett, hogy az igazságszolgáltatás ismét kénytelen a legszigorúbb eszközökhöz folyamodni és határozattá vált, hogy a jövőben megint élni fognak a kivégzés jogával. Az igazságügyminiszter nyilvános pályázatot hirdet a megüresedett hóhéri tisztség betöltésére. A legutóbbi hóhé azoknak az éveknél a folyamán, amelyekben a király egy halálos ítéletet sem erősített meg, nagyon megöregedett, így aztán most az utódjáról kell az államnak gondoskodni. Már eddig is sok az ajánlkozó. A hivatást nem éppen megvetendőnek díjazták. Ezernégyszáz korona az évi fizetés és azonkívül minden kivégzésért ötven korona jár.

— **Egy részeg ember kalandja.** Ma reggel öt órakor, kapunyitás után a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankjának Tükör-utca 4. számú házában a házfelügyelő egy gyanús embert vett észre, amint a hátulsó lépcsőn az emeletről lefelé igyekezett. Kérdőre vonták s az idegen azt mondta, hogy még tegnap este részegen betévedt a házba, ahol a lépcsőkön elaludt. A házbéliek azonban nem hittek neki, mert betörőnek nézték és rendőrnek akarták átadni. Az idegen erre megugrott s csak hosszas hajszá után tudták elfogni. Bevitték a főkapitányságra s ott megállapították, hogy a gyanús ember Paunik Sándor huszonöt éves napszámos, aki még büntetve nem volt. Ezalatt a Tükör-utca 4. számú

házában utána néztek, hogy nem történt-e betörés. Minden ajtót sértetlenül találtak, mire Paunik Sándort szabadonbocsátották.

— **Nagy sikkasztás.** Kluge Ferenczet, az Arthur Koppel részvénytársaság fiókjának vezetőjét, Berlinben nagy sikkasztások miatt letartóztatták. A sikkasztott összeg nagysága még nincs megállapítva, de a lapok híradása szerint 300.000 márkánál több.

— **Verekedés egy kávéházban.** A rendes délutáni kávépartiát játszotta tegnap a Rákóczi-uton levő Európa-kávéházban Kohn Jakab ügynök és Szikszai szállótulajdonos. Játék közben összeveszttek, Szikszai Kohn újába harapott, majd egy gyújtótartót vágott a fejéhez. Ebből nagy verekedés támadt, amelyben a kávéház vendégei két részre állottak s alig lehetett szétválasztani a dulakodókat. A harc végén kiderült, hogy a tumultusban Kohn ujjáról lelopták az aranygyűrűjét.

— **Egy arab iskola beomlása.** Szörnyű katasztrófa híre érkezik Tuniszból. Kef városban egy épülőfélben lévő ház beomlott és a romok elpusztították a szomszédságában lévő francia-arab iskolát. A beomlott iskola falai alatt husz gyermek van eltemetve. Eddig hármat holtan és hármat súlyos sebekkel borítva hozták ki a romok alló.

— **Megégett kocsi.** Varadia temesmegyei községben Deutsch Pál földbirtokos tanyáján eddig ismeretlen okból tűz ütött ki, mely az egyik istállót teljesen elhamvasztotta. Az istállóból semmit sem tudtak kimenteni, mert erős tölgysajtaja belülről el volt reteszelve s mikor a hőség csillapultával betörték az ajtót, a füsttől megfulladva és összeégyve találtak Vimi György kocsist, aki az istállóban aludt. Bennégett még az egész marhaállomány s így az emberéleten kívül még tetemes kárt is okozott a tűz. A csendőrség a tűz okát erélyesen kutatja.

— **Halálozás.** Goldberger Simon fővárosi hitoktató ma hetvenöt éves korában meghalt. Ötven esztendőig oktatta a budapesti ifjúságot, egész generációt nevelt fel az ő igaz tudománytól áthatott szemléletében. Néhány év előtt nyugalmába vonult és akkor volt tanítványai díszes ünnepet rendeztek a mesterük tiszteletére. Halála városszerte mély részvétet kelt.

— **Rendőri hírek.** Tolvaj csapos. A rendőrség letartóztatta Litkei András rovott multu csapot, aki a gazdájától, Klecker Alajos Teréz-körtü vendéglőstől nagyobb összeget érő ezüst-éveszközt lopott el. A detektívek tetten érték, amikor Litkei a lopott holmit a Teleki-téren el akarta adni. — Váltóhamisító hivataltiszt. A büntetőtörvényszék vizsgálóbírája elfogató parancsot adott ki Weszely Jenő egri születésű harmincznyolcz éves volt fővárosi hivataltiszt ellen, aki több váltót hamisított és különböző pénzüzeteknél leszámoltatta.

— **X Zászlók,** czimerek minden kivételben kaphatók Línhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árlegyzék ingyen.

— **X Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

— **X Fodor-léle vívőterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterem. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.**

— **X Royal Orfeum — Royal Cabaret.** A Royal Orfeum műsorát most egy Monna Vanna paródia teszi esténként kiválóan mulatságossá. Tábori Emilnek „Margit pongyolában” című bohózata ez, melynek főszerepeit Petre Klára, Szécsy Sári, Ujváry és Csapó játszzák. Eysler híres operette a „Vera Violetta” még csak két napig kerül színpadra s szombaton új darabot és primadonnát mutat be a Royal Orfeum. A darab címe: „A primadonna” szituációs komikumával és mulatságos zenéjével az új műsornak bizonyára főerőssége lesz. Az új primadonna, Révész Irén, akit előnyösen ismer a főváros közönsége is és aki szólójával is kétségkívül hódítani fog. Az elsőrangú 10 attrakció számán kívül Ujváry Károly arat esténként lelkes sikert főleg a „Honatyá” című kupléjával. A teli kertben december 1-étől érdekes újítás lép életbe; a Royal Cabaret nyílik meg ez estén s elsőrangú tánc-attrakciókon kívül a Kabaret művészek jelesei fognak fellépni.

AZ EGYETÉRTÉS
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 796. szám.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Operaház. Svärdström Valborg ma új szerepben mutatkozott be. Lakmének énekelte fényes művészi sikerrel, amelylyel azonban nem állott arányban a külső siker. Közönségünk nem tudta érdeme szerint méltányolni a művésznek alakítását. Kápráztató koloratur-tüzijátékot várt és azért csak a csengetyű-áriát tapsolta meg, ellenben érzéketlen maradt a legmegkapóbb jelenetekkel szemben is, amely volt például Lakmének Géralddal való első találkozás. Pedig itt Svärdström olyan mesterileg színezte ki nemcsak kifejező játékaival, hanem finoman árnyalt énekével is a „tavasz ébredését“ a természet gyermekének szívében, ahogyan ezt a jelenetet még nem adták elő színpadunkon. És mennyi természetes bájjal énekelte a Malikával a duettet! A csengetyű-áriás jelenetben pedig milyen drámai volt az előadása! De minek részletezzük tovább. Tény az, hogy hanggal nem győzte a művésznő úgy, mint például Sándor Erzs. Viszont azonban poétikus alakításával és mély érzéstől áthatott előadásával tulszárnyalta mindazokat, akik Lakmének nálunk eddig énekeltek. a. k.

(*) A Népszínházról vissza a Nemzetibe. Néhány újság a mai napon azt a monstruózus hírt közli, hogy a Nemzeti Színház a Népszínházról, ahová csak néhány hónap előtt költözött át, vissza fog térni a régi Nemzeti Színház épületébe. A híradás szerint a Népszínház átvétele előtt gróf Apponyi Albert kultuszminiszter elnökölte alatt megtartott értekezleten, amelyre az építészeti szakértők és a hatóság illetékes szakközegei is hivatalosak voltak, Almády Géza tanácsnok a régi Nemzeti Színház átalakítása mellett kardoskodott, végül azonban a bizottság magáévá tette a miniszter véleményét, hogy a Népszínházat meg kell váltani. Erre a hírről vonatkozólag gróf Apponyi Albert egy hozzáintézett kérdésre a következőket jelentette ki:

— Azon a bizonyos döntő-értekezleten úgy Almády tanácsnok, mint a bizottság többi szakértője határozottan kijelentették, hogy a Nemzeti Színház régi épületében, bárminő átalakítás esetén is, semmi szín alatt sem vállalhatnak felelősséget a közönség biztonságáért; a Nemzeti Színház visszaköltöztetése pedig az illetékes faktoroknak mindaddig még csak eszükbe sem jutott.

(*) Heinemann Sándor hangversenye. Érdekes: mennyien énekelnek az utóbbi időben és talán még ennél is érdekesebb, hogy: éppen és csak azok énekelnek, akik nem tudnak énekelni. Ez a rossz viccz lassankint olyan igazsággá komolyodott, hogy valóságos reszketünk az ugynevezett dalestélyek frakkos vagy dekoltált kísérteteitől. Igaz: Heinemann Sándornak jó híre van, de hát, by Jove, ugyan kinek nincsen már legalább jó híre, ha más nem is, Reklám ő felségének nagy pompázása és a koncert-termek még nagyobb üressége idején? Ennek ellenére: Heinemann az erősek és érettek közül való. Igen, a jó és rossz, a művész és művészietlen szaklasi fogalmait most egy percze a sarokba kell állítani s egy szokatlan, félig-meddig már nyugdíjazott jelenségről muszáj csevegniünk: erő: igen, ezt az erőtlent, kopár szócskát illene körülírni, megkefélni, gombostűre szedni egy kicsit. Képeknek, tónusoknak, kis és nagy történéseknek parancsoló, szilaj megvonalozása: ehhez ért, ezt szereti, ebben mester. Amit degenerált, fáradt művészeink felelőn abbahagynak: igénytelen és fénytelen alaphan-

gulatokból fölfelé emelkedni, magasabb és szélesebb sikokon ülni, szürke ködökön túl — ez neki természetes elhelyezkedése, ennek a tájnak az izgatott levegőjét tele tüdővel szívja. Igaz, esze ágában sincs, hogy az élet viharait a művészet olajával csillapítsa le — amint azt finom és sápadt poéták mondanák — nem, Heinemann a forrongást és szenvedést keresi és azt akarja, hogy én is forrongjak és én is szenvedjek; én, aki őt csöndesen hallgatom. Ez nem mindenkinek kellemes; folyékony és nyájasan hangzó melódiaikkal nem tud mindig megverekedni a wagneri lélek, az érzelmek és kifejezések kilogrammokra és sziklákra reszelése: ez is bizonyos. És bizonyos az is, hogy az elővendő zenei kiegészülések, amely a dur- és mollon kívül új skálákat fog bevezetni és harmonikus érzésünk határait széttolja: lehet, hogy ennek a nagy anyagcserének már nem lesz szüksege a Heinemannok pregnáns és súlyos egyéniségére. Ma még azonban, az új és exotikus „összhangzattani rendszerek“ hajnalán, amikor a hódító chromatikának csak egy pár ritmikái eltolódást, egynéhány melodikus változást köszönhetünk, legalább külsőleg; ma még imponál nekünk az erő és a szenvedély, ha e mellett művészi is. A zenei dolgok, vagy talán az a mód, az a szöglet, az a pápaszem, amelylyel a dolgokat nézzük — persze a fejükön tánczolnak. És lehet: abban is van valami a közelgő katasztrófából, hogy a hangos fájdalomak mai mesterét egy haikujui, szép szöke asszony csupa édes finomsággal kísérté a zongorán. k. m.

(*) Az Operaházban holnap, csütörtökön „Lohengrin“-t adják a következő szereposztással: Elza—Vasquezné, Ortrud—Flattné, Lohengrin—Anthes, a király—Ney Bernát, Telramund—Mihályi, hídadó—Váradi S., a négy lovag: Kárpát, Pichler, Kertész és Ádám. Vezénylő karmester Kerner István, rendező Alszegey Kálmán főrendező. (Évi bérlet 131.) — Holnapután, pénteken mutatkozik be az Operaház közönségének Stracciari Rikardo hírneves olasz operaénekes, aki jelenleg a milánói „Scala“-színház első baritonistája. A szegénysorsu tüdőbetegnek szanatóriuma javára rendezendő pénteki előadáson Puccini „Tosca“-ja kerül színpadra, melyben a vendégművész Skarpiot játszsa. A czimszerepet Szamosy Elza adja, Mariot pedig Lunardi énekli. (Rendkívüli bérletszűnet, felemelt helyárak.)

(*) Gróf Vay Péter előadása. A Nemzeti Múzeum nagytermében ma délután öt órakor rendkívül nagy számu előkelő közönség előtt tartott előadást gróf Vay Péter pápai protonotárius Amerika képzőművészetéről. Ott voltak: Wekerle Sándorné, Apponyi Sándorné grófné, Haller Györgyné, Szapáry Györgyné grófné, Vay Gáborné grófné, Apáthy Béláné, Wlassics Gyuláné, Jekelfalussy Lajosné, Jekelfalussy Zoltáné, Hermann Ottó és neje, gróf Zichy Béla, Szalay Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, Radtsich Jenő, az Iparmúzeum igazgatója, Fraknói Vilmos és Várady L. Árpád püspökök, Szmercsányi Jenő, Stróbl Alajos szobrász, Katona Nándor festőművész és még számosan. Gróf Vay Péter igen érdekes előadásában behatóan ismertette az Egyesült-Államok művészetének fejlődését, melyet öt főkorzakra osztott. Az első a gyarmatosok kora, a második a szabadságharcz küzdelmeinek idejére esik, a többi három pedig a XIX. század 3—3 évtizedére. A legrégebb, az ugynevezett colonial-korszak, melynek művészete az egykoru angol művészet utánzásából áll. Benjamin West, John Copley és mindenekelőtt Gilbert Stuart György, e korszak legtehetségesebb művészei. A szabadságharcz korabeli festők közül legnevezetesebbek Pine és Trumbule. A tájképfestészet volt a későbbi naturalizmusnak előkészítő iskolája. Doughty és Keuzett és a két Bart a leglelkesebb képviselői ennek az iskolának. A düszeldorfi iskola hatása nyilatkozott meg ezeken, melynek befolyását később München szorította ki. És itt aztán elérünk a plein air irányzathoz, melynek egyik leghatalmasabb előharczosa La Frange volt. Az Amerikai művészet világhírét azonban mégis nem ezek, hanem Sargent és Whistle alapították meg. Ezután a szobrászokkal és a rézmetszőkkel foglal-

kozott behatóan gróf Vay. Befejezésül az amerikai építőművészetet ismertette az előadó. Iskolát ebben Hunt terepített, az ő ideje óta azonban nagy átalakuláson ment át az amerikai építőművészet s ma már huszemeletes felhőkarczoló jelzik a műépítészeti határát. Gróf Vay ezután jól sikerült vetített képekben mutatta be a legkiválóbb művészek legnevezetesebb alkotásait. A rendkívül vonzó és élvezetes előadást meleg tapsokkal fogadták.

(*) Wagner-est a Mücsarnokban. A nemzetközi téli tárlaton, a városligeti Mücsarnokban 26-án, csütörtökön nagy Wagner-est lesz, melyen dezséri Bachó István vezetésével a honvédeknek a nagy költőnek örökszép zenedramáiból fog részleteket előadni. A műsor a következő: 1. Előjáték a Lohengrinből. 2. Bevonulási induló a Tannhäuserből. 3. Nagy ábránd a Bolygó hollandiból. 4. Kar- és pász-tordal Tannhäuserből. 5. Ábránd a Lohengrinből. 6. Álmodás — dal. A hangverseny fél nyolcz órakor kezdődik. A pénztári jegyeken kívül a tagsági és a családtagjegyek érvényesek.

(*) Furcsa plágium-vád. A bécsi Johann Strauss-Theaterben most egy „Fiu vagy leány?“ című operette járja. Az újdonság sikerét megirigyelte egy Seelig József nevű írócska. A színház igazgatójánál óvást emelt czimbitorlás miatt, amennyiben néhány év előtt ő is irt egy hasonló című könyvet, mely nyomtatásban meg is jelent. Beéri azonban mindössze száz korona kártérítéssel, mely csekély összeg a három szerző tantiéme-jeiből lenne levonandó. Félő, hogy ezt a szerény követelést se fogják teljesíteni, mert egy darab czime nem szabadalmazható.

(*) Kulturst. Zágrábban a nemzeti szövetség zágrábi bizottsága sikerült kulturális estélyt rendezett tegnap, melyen a magyarság színe-java megjelent. Felolvasást tartottak dr. Kiss Menyhért Budapestről, továbbá Dömer Anzelm pécsi lapszerkesztő, Frank Rózsika, Frischmann Zsenni, Kemény Ignác és Fritz József. Valamennyi közreműködő előadását a közönség elismeréssel és tetszéssel fogadta. Az estély sikerét nagyban emelte a zágrábi máv. műhely ipar-munkásainak dalköre, mely két énekszámot adott elő.

(*) Sarah és Bataille. Érdekes pörre van a párisiaknak kilátásuk. A panaszos: Sarah Berhardt, a vádlott: Henry Bataille. A nagy Sarah a kedvelt trikószerzői sorozatán a „Le Passant“-tól kezdve, a „Sasfők“-on át eljutott ahhoz a kivánsághoz, hogy eljársza — Mefisztót. Meg is rendelte Bataille-nél Goethe „Faust“-jának átdolgozását. A „Nászinduló“ szerzője pontosan szállította a művét, Sarah el is olvasta, de nem volt meglegedve: tulsok tere volt Margarétnak és Faustnak s Mefiszto nem volt mindig színpadon. Bataille megnehezített és visszavette a kéziratát. Erre Sarah bepörölte és a már megcsináltatott mefisztójelmezért huszezer franknyi kártérítést követel.

(*) A Kisfaludy-Társaság ma este tartotta meg Beöthy Zsolt elnöklésével e havi felolvasó-ülését, nagy és előkelő közönség jelenlétében. A rövid megnyitó beszéd után Vargha Gyula főtítkárr folyó ügyeket terjesztett elő s ezek során bejelentette, hogy október 31-én öt pályázat járt le. Jelentette, hogy a Lukács Krisztina-fél pályázatra, a francia romantika hatása a magyar irodalomra című tételre, egyetlen munka sem érkezett. Lukács Krisztinának másik pályázatára, amely a nemzeti stílus jelentőségét tárgyalni, egy mű; a Szeher Árpád-jutalomra, mely egy neves költő pályáját írja le, kilencz munka; a Somogyi Dezső-pályázatra: egy kisebb irodalmi tanulmányra, egy munka; és végül a bojári gróf Vigyázó-dijra, egy magyar történelmi elbeszélésre, nyolcz mű pályázott. Ezután Csengerly János ült a felolvasó-asztalhoz és bemutatta Goethe Tassó-járól irt kitünő tanulmányát, valamint szép műfordításait. Utána Váradi Antal felolvasta „Gál Minya“ című rajzát a régi színészéletből, amelyben egy a huszas években működött vidéki színésznek életét ismerteti a töle megszokott zamatos humorral. Végül Radó Antal olvasta fel Fülöp Áron vendég-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hasonlóval valódi áldás gyomorbetegségeknek és székzsorulásnak szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

A 1. díjnyertes gyomortól 2-3 óra alatt teljesen rendezhető. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

Mayer Gyula indítványát, hogy az alkohol betegek részére tervbe vett szanatórium költségeihez a főváros megfelelő összeggel járuljon, kiadták a tanácsnak.

Dr. Salgó József indítványát, hogy a tejeskannák hitelesítése dolgában a közgyűlés irjon fel a kereskedelmi miniszterhez, a tanácshoz utasították.

Ezután Faller Ferenc tanácsos előadása alapján a közgyűlés jóváhagyta a tanácsnak az új ipartörvény-tervezetre vonatkozólag készített előterjesztését.

Dr. Bódy Tivadar tanácsos referálta ezután a fővárosi tisztviselők alakulójában lévő bérházépítő szövetkezetének kérvényét, melyben tisztviselői blokkházak építésére olcsó terület átengedését kéri. A tanács azt javasolja, hogy a Krisztina-köruton és a Mester-utcában engedjen át a főváros megfelelő területet.

Dr. Springer Ferenc sürgette a Ferencvárosi külterületi tűzvédelem felállítását és a Mester-utca rendkívüli adómentességét.

Almády Géza tanácsos válaszában, hogy a IX. kerület külterületén lesz nemskóra tűzvédelem, az interpelláló tudomásul vette. Interpellációjának második részére, mely a Mester-utca adómentességére vonatkozik, Bárczy István polgármester felelt és kijelentette, hogy a főváros fejlesztéséről szóló törvény végrehajtásában tárgyal a miniszterelnökkel és bár városfejlesztési szempontból, problematikus eszköznek tartja egyes területek adómentességét, hozzájárult ahhoz, hogy a kevésbé fejlődő utcák ebben a kedvezményben részesüljenek. Ami különösebben a Ferencvárost illeti, a belső területek inkább rászorulnak az adómentességre. Ha az előzetes tárgyalások során még alkalma lesz, szívesen fog a Mester-utca érdekében is felszólalni. (Helyeslés.)

Következett gróf Festetic Géza válasza a Friedrich-Görcsöni ügyben. A válasz szószertel a következő volt:

A tanács álláspontja az, hogy Friedrich tanár oly irányú működését fejtett ki, amely a fővárosi polgárság széles köreiből méltán keltett megütközést. A tanács a nevezett tanár eljárását helytelennek tartja, mivel azonban fennálló szabályok szerint a főreáliskola tanulmányi rendjére befolyást nem gyakorolhat s nem is fegyelmi hatósága, az összes iratokat a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjeszti fel. A közgyűlés aztán még több apró ügyet intézett el. A közgyűlést a jövő szerdán folytatják.

() Olcsóbb lesz a lóhús. A lóhúsárúsítás néhány hónap óta erősen visszafelé fordult. A közönség kevesebb lóhúst vásárolt. Az ügyosztály azonban szeretné fenntartani legalább a régi forgalmat s mivel a ló ára jelentékenyen csökkent, előterjesztést tett, hogy a lóhús árát husz százalékkal szállítsák le. A közválogatóbizottság Melly Béla tanácsos elnöklésével ma tartott ülésén a lóhús árának a leszállításához hozzájárul s a szalámi, koszorú-kolbász és darált hus árát egy koronáról 80 fillérré, a szárazkolbász árát 80 fillérről 64 fillérré s a lópecsenye árát 80 fillérről 72 fillérré szállította le. Az olcsóbb árakat december elsején léptetik életbe.

() Uj villamos vonal. A Városi Villamos Vasúttársaság a Népszínház-utca építésével kapcsolatban összekötötte a József-körúti vonalat a Népszínház-utcai vonallal. Az összekötő vonalnak ma volt a múltanrendőri bejárása s Finály Lajos elnök a vonal üzembevételére megadta az engedelmet. A társaság péntektől kezdve közvetlen kocsit indít a nyugati pályaudvarról a ferencvárosi pályaudvarhoz.

() A vásárcsarnok tarifakedvezménye. A vásárcsarnokba címzett áru után tíz százalék tarifakedvezményt ad a vasút. Ez a kedvezmény ez év végén lejár. A vásárcsarnoki bizottság mai üléséből azt a javaslatot tette, hogy feliratban kériék Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztertől a kedvezmény meghosszabbítását.

() Uj állások szervezése. A fővárosi könyvtár igazgatója arra kérte a fővárost, hogy egy főkönyvtáros, könyvtáros és segédkönyvtárosi állást szervezzen. A főkönyvtáros fizetése lenne 4000 korona és 1200 korona lakáspénz, a könyvtárosé 3200 korona fizetés, 1000 korona lakáspénz és 580 korona pótlék, a segédkönyvtárosé 2600 korona fizetés, 800 korona lakáspénz és 445 korona pótlék.

() A vásárcsarnoki hordárok. A Kisújvárosi Ipartársulata arra kérte a fővárost, hogy a vásárcsarnoki hordároknak tiltsa meg, hogy a vásárcsarnokon kívül is szállítsanak árut. A vásárcsarnoki bizottság ma tartott üléséből azt a javaslatot tette, hogy a tanács utasítsa el a kérelmet.

Bel- és külföldi orvosi tekintélyek előszeretettel rendelik csusz és kőszvényes betegek részére a Zoltán-kenőcsöt, mert ez eredményeiben páratlan, már néhányszori budorsói teljes gyógyulást idéz elő. Ára 2 kor Zoltán gyógytárban, Budapest, Szabadság-ter.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Czmadományozás. A király Günther Antal igazságügyi miniszter előterjesztésére Kiss Gábor győri, Rökk Gyula pécsi és Jakab Rudolf marosvásárhelyi ítélőtáblabíráknak a kuriai bíró címet és jellegét adományozta.

§ A Kuria karácsonya. A legfelsőbb bíróság, a karácsonyi ünnepek hetében, december 22-én és 23-án, kedden és szerdán rendes tanácsülést tart. Az ünnepek után pedig, december 29-én és 30-án, szintén kedden és szerdán fogja ez évben utolsó ülését megtartani. A jövő évi január 5-én teljes ülés lesz s a rendes tanácsülések január 7-én kezdődnek.

§ Megragalmazott szerkesztő. Németh Ignác, a Bukarestben megjelenő „Romániai Hírlap” szerkesztője, nemrégiben dr. Visontai Soma ügyvéd útján rágalmozási feljelentést tett gróf Klebelsberg Kunó dr. miniszterelnökségi miniszteri titkár, a horvát-szlavon-dalmát és balkán-ügyek előadója ellen, mert ez őt Ábrányi Kornél miniszterelnökségi sajtóirodai főnök és Zakariás János képviselő előtt megbízhatatlan embernek mondotta s azzal vádolta meg, hogy ő a román kormány titkos, fizetett ügynöke. Mára volt kitűzve ezen rágalmozási perben a tárgyalás a büntető járásbírósnál dr. Kürti járásbíró előtt. A tárgyaláson megjelent a panaszos szerkesztő ügyvédjével, ott volt továbbá a tanuként beidézett Ábrányi Kornél miniszteri tanácsos is, csak a vádlott hiányzott. Gróf Klebelsberg Kunó ugyanis mostanra tölti szabadságidejét s csak karácsony-táiban tér vissza a fővárosba. Ezért nem lehetett neki kézbesíteni a mai tárgyalásra szóló idézést. A bíró a mai tárgyalást elnapolta és az utabbi tárgyalást január hóra tűzte ki.

§ A Magyar Jogászegylet november hó 28-án, szombaton este hat órakor az ügyvédi kamara helyiségeiben (Szemere-utca 10. sz.) teljes ülést tart, melynek tárgya dr. Bender Béla előadása a „részeny jog újabb fejlődéséről”. Az ülésen vendégeket szívesen lát az egyesület.

§ A hadsereg ellen. A múlt évben szeptember végén, közvetlenül az újonczok bevonulása előtt, a Társadalmi Forradalom című szocialista lapban több lázító cikkely jelent meg, amelyek a hadsereg intézménye ellen izgattak. Az ügyészség pörbe fogta a cikkelyek szerzőit, Glücksmann Miksa szabósegédét, a lap szerkesztőjét és Herzmann Salamon asztalost. A budapesti esküdttörvényszék előtt Glücksmann azzal védekezett, hogy ő csupán egy már nyomtatásban megjelent verset közölt s minden kommentár nélkül közreadta dr. Skrován Béla volt kassai katonaoorvos levelét, amelyben elítélte a hadsereg intézményét. Herzmann viszont arra hivatkozott, hogy cikkelyében csupán gróf Tolsztoj eszméit ismertette. A budapesti esküdttörvényszék mind a két vádlottat bűnösnek mondotta ki a büntető törvénykönyv 173. szakaszába ütköző nyomtatvány útján elkövetett izgatás vétségében s ezért Glücksmann egy esztendőre, Herzmann Salomont pedig nyolcz hónapi államfogházra ítélte. Herzmann megnyugodott az ítéletben, míg Glücksmann semmisségi panaszát jelentett be. A semmisségi panaszát azonban a Kuria első büntető tanácsa Bernáth Géza elnöklésével elutasította.

§ Szerelmi dráma. Paulik Géza volt honvédhadnagy a múlt évben lemondott tiszti rangjáról, hogy menyasszonyát, Wopaletzky Irmát nőül vehesse. De az áldozat, amelyet szerelméért hozott, hiábavaló volt, mert kevéssel azután menyasszonya visszaküldötte neki jegygyűrűjét. A leány anyja, Linek Ferencné ugyanis nem rokonszenvezett Paulikkal és rávette leányát, hogy szakítson vőlegényével. Az idén nyáron, Szent István napján Linek Ferencné

leányával kirándult a Hűvösvölgybe. Ugyanazon a villamoson utazott Paulik Géza is és amikor leszállottak, hozzájuk akart csatlakozni. Linek Ferencné azonban elutasította s a leány és anyja egyedül folytatták útjukat. A mária-remetei erdőben Paulik Géza egy mellékutról hirtelen elébük ugrott és megcsókolta volt menyasszonyát. A leány kezével védekezett, mire Paulik kést rántott és többször megszurta a leányt, majd saját testébe szurta a kést. Sem a leánynak, sem Pauliknak sérülése nem volt veszedelmes. A pestvidéki ügyészség indítványára erős fölindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntetése miatt került ma Paulik a pestvidéki törvényszék esküdttörvényszék elé. A tárgyaláson Verebelyi táblai bíró elnökölt, a vádat dr. Bálint Ernő királyi ügyész képviselte, a sértett fél képviselőjében dr. Bonta Károly ügyvéd jelent meg, míg a vádlottat dr. Kepes Bernát védte. A tárgyalás elején a bíróság a sértett fél képviselőjének kérelmére elrendelte a zárt tárgyalást. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Paulik Gézát a szándékos emberölés kísérletének büntetéseben, de egyuttal azt is kimondták egy másik kérdésre adott válaszukban, hogy a vádlott a büncselekmény végrehajtásától önként elállott. Ezen felmentő verdikt alapján az esküdttörvényszék Paulik Gézát felmentette. Az ügyész semmisségi panaszszal élt a felmentő ítélet ellen.

§ Megszurt fogorvos. Perémi István fogtechnikus ez év március 1-én rokonával Édes Zsigmondal és Gold Ferenczel az óbudai remetehegyi Krausz-féle korcsmában mulatott. Este 8-9 óra tájban bevetődött ide Zechmeister József 22 éves famintakészítő, aki Ó-Budán kötekedő, híres verekedő legény hírében áll. A duhaj természetű Zechmeister azután belekötött a nyugodtan borozgató Perémi István fogtechnikusba s ezt zsebkésével úgy hasbaszurta, hogy ennek belei kifordultak és életveszélyes sérüléseket szenvedett. A véres eset után Zechmeister a rendőrség letartóztatta s mivel a megszurtt egyén csak hetek múlva épült fel sebeiből, a kir. ügyészség Zechmeister ellen, akit 4000 korona biztosíték letétele mellett időközben szabadlábra helyeztek, súlyos testisértés büntetése miatt emelt vádat. Az ügyészi vádirat ellen Zechmeister ügyvédje után kifogásokat adott be, melyeket ma tárgyal a törvényszék vádtanácsa dr. Langer táblai bíró elnökelete alatt. A törvényszék vádtanácsa Zechmeister súlyos testi sértés bűntettéért vád alá helyezte.

EGYESÜLETEK.

(-) Művésznök új egyesülete. A magyar festő- és szobrászművésznők „Magyar Képzőművésznők Egyesülete” cím alatt egyület alakítottak, melynek az a célja, hogy a tagok művészi érdekei egy a kiállításokon, mint a műbarátok szemében kellő és méltányos elbírálásban részesüljenek. Az új egyesület elnöke Soós Elemérené, alelnöke L. Propper Aranka, titkára pedig Benda János lett.

(-) A férfi érdeke és a nőmozgalom. Dr. Hanns Dorn, a müncheni egyetem tanára, csütörtök este hat órakor az Újvárosi ház közgyűlési termében (Váci-utca 62.) „a férfi álláspontja a nőmozgalommal szemben” címen előadást tart, amelyben gazdasági, politikai és társadalmi szempontból fogja a nőkérdést megvilágítani és azt a balhiedelmet lesz hívatva megcáfolni, mintha a feminizmus a férfiak ellen irányulna. Az érdekesnek ígérkező előadásra jegyek kaphatók a Feministák Egyesületében és Bárd Ferenc színházjegyjirodáiban (Kossuth Lajos-utca 4 és Andrássy-ut 2.)

Angol, francia és amerikai rendszerű KÉSZPÉNZÉRT félárban! ruháskodhatik minden ember finoman és elegánsan az ország-elsősorban Zélinger Samu iri-szabónál

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 8-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítek: finom öltönyt 21 frtért nagyon finom prima öltönyt 26

Maglár 21-26 frt Felső vagy Telikabát Budapest, IV., (Belváros) Magyar-utca 3. sz. I. emelet Kossuth Lajos-utca mellett

KÖZGAZDASÁG.

A főtanács ülése. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa ma Budapesten lovag Bilinski titkos tanácsos, bankormányzó elnöklésével tartott ülésén lovag Pranger udvari tanácsos beterjesztette jelentését az általános pénz- és gazdasági viszonyok állásáról. Ebben hangsúlyozva van, hogy a rendkívüli erős októberi utimó után, amely 196.9 millió adóköteles bankjegyforgalommal zárult, az utolsó hetekben a pénzeszközök visszaönlése a bankhoz oly mértékűt öltött, hogy a november 23-iki kimutatás szerint két heti megszakítás után ismét adómentes tartalék mutatkozott. Ez adómentes tartalék hozzávetőlegesen 18 millió koronára tehető. Ezenkívül az ülésen több folyó ügyet és egyéb tárgyak egész sorozatát intézték el és 6 felsége uralkodásának jubileuma alkalmából különféle javaslatokat terjesztettek elő a tisztviselők anyagi helyzetének javítására vonatkozólag. Az ülés végén lovag Bilinski bankormányzó nagy lelkesedéssel fogadott beszédet mondott, mely a király havanéves uralkodói jubileumának ünneplésével volt kapcsolatban. A bankkamrály megváltoztatására irányuló javaslatot nem terjesztették a főtanács elé.

Vegyészeti gyárosok ülése. A Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesületének az új ipartörvény részletes tárgyalására kiküldött bizottsága tegnap ülést tartott, melyen a tervezetnek az ipari és kereskedelmi egyesületekre vonatkozó fejezetét tárgyalták. Az értekezlet kimondta, hogy az egyesületekre vonatkozó jogszabályok kodifikálását megelégedéssel üdvözli, de a részletekben számos könnyítést tart szükségesnek. Az alapszabályok jóváhagyásának jogát úgy a munkaadók, mint a munkások egyesületeire vonatkozólag nem a közigazgatási hatóságokra, hanem a polgári szempontoktól független bíróságokra kívánja ruházni, szintugy ezek látnak el — úgy mint a részvénytársaságoknál — a felügyeleti teendőket is. Számos módosítás elfogadása után a bizottság elhatározta, hogy a vitát a legközelebbi pénteken folytatja.

Idegen buza a budapesti piacon. Egy bécsi cég tegnap három hajórakományt, 16.000 mázsa szerb buzát hozott Budapestre. Az áru rendelési helye eredetileg Délnémetország volt, de minthogy ezidősezt a buza ára nálunk jóval magasabb, mint Németország bármely piacán, a hajókat Budapestre irányították. Ma elkelt belőle egy rakomány 5000 mázsa keverékmentes minőségben, 76 kilós sulyban, 50 kilóként 13 korona 02½ filléres árban, három óra. A többi két hajórakomány még eladatlan maradt. Román búzából ma szintén nagyobb tételeket kínáltak 13 korona 40 filléres árban, üzlet azonban nem jött létre, mert ezen származék csak tavaszi szállításra volt a piacon, malmaink pedig csak azt vásárolják, amit a legközelebbi hetekben élvezhetnek. Tavaszki átvételre vételkedv egyelőre nem mutatkozik.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket közli: Oestreicher Ignác és társa divatárkereskedő, Beregszász; — Neumann Bernát művirágkészítő, Temesvár; — Jánovics M. özevegy ruhakereskedő, Miskolc.

A Hitelbank borközpontja. Az a lelkiismeretlen kizsákmányolás, amelylyel a borkereskedők titkos kartellej ráfeküdt az idei bő szüret után a nagy hordóhiány miatt amugy is megszorult kiscgazdákra, arra bírta az érdekelteket, hogy a kedvezőbb borértékesítési módokat a felől gondoskodjanak. Mi magunk is rámutattunk arra, hogy mennyire szükséges lenne, ha maguk a termelők létesítenének borértékesítő szövetkezeteket. Most viszont arról értesülünk, hogy a Magyar Általános Hitelbank is komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy szegedi központját borközponttal illetve pinceszével bővíti kis ezáltal módot kíván nyújtani a szőlőgazdáknak arra, hogy a borközpontba elhelyezett termésükre előleget kapjanak s ne legyenek kénytelenek borukat szüretkor poton áron elveszteni. Meg vagyunk győződve arról, hogy a Hitelbank üdvös kezdeményezése nemcsak a borter-

melőknek válik hasznára, hanem üzleti szempontból is gyümölcsözni fog.

Hencz Károly interpellációja. Hencz Károly országgyűlési képviselő mai viszonzásában egy az Adria és a Menetiégyiroda között 1903 november 17-éről keltetett állítólagos megállapodásról olvasott fel részleteket. Ez az állítólagos megállapodás tényleg sohasem lépett érvénybe. Az Adria akkori budapesti központi igazgatósága ezt az akkori főmuni üzletvezetés által készített tervezetet nem approbálta, mivel annak sem tartalma, sem formája nem felelt meg sem az igazgatóság intenczióinak, sem pedig a különben csak 1904-ben hatályba lépett 1903. IV. t.-cz. szellemének. Az Adria és a Menetiégyiroda között olyan megállapodás, amelyben a Hencz Károly országgyűlési képviselő által idézett passzusok foglaltatának, egyáltalában nincsen és soha nem is köttetett meg. Egyébként mindazok a szerződések, melyek az Adria és a Menetiégyiroda között fennállottak és fennállanak s amelyek ugy a törvény, mint a miniszteri rendeletek betűjének és szellemének minden tekintetben megfelelnek, a belügyminiszter kezei közt vannak.

Borkivitelünk fejlesztése. A borkivitel fejlesztésére irányuló minden akció megkísérül, vagy csak muló eredményre vezet, ha hiányzik a kiviteli üzlet természetes alapja, a fogyasztó-piacok biztosítása. Szervesen összefügg a kivitel kérdésével bortermelésünk szervezése és irányítása a világkereskedelem követelményeinek megfelelőleg. Ezen irányelveket az O. M. K. E. verseczi kerületének főtitkára, Horváth Ede memorandumba foglalta és annak mérvadó helyen leendő támogatására dr. Molnár Ákos országgyűlési képviselő fölkeretett.

Matlekovics Sándor felolvasása. A magyar közgazdasági társaság e hó 27-én délután 6 órakor felolvasó estélyt tart, amely alkalommal Matlekovics Sándor v. b. t. t. fog előadást tartani e czim alatt. „Ruhland közgazdasági rendszeréről”.

Az automobilgyártás fejlesztése érdekében. A magyar vas- és fémiparosok szövetsége tegnap Hermann Ferenc elnöklésével ülést tartott, amely az automobilgyártás előmozdításának kérdésével foglalkozott. Az ülés Kaszab Aladár alelnök indítványára elhatározta, hogy a többi gyáripari szervezeteket felkéri, indítsanak közösen akciót oly irányban, hogy az automobilgyártás előmozdítása érdekében a hadügyminisztériumnál ugyanazon eljárás eszközöltessék ki, melyet Németország követ. A német hadügyminisztérium ugyanis állami támogatásban részesíti azokat, akik teherszállító automobiloikat tartanak üzemben. Az állam támogatása ahhoz a kötelezettséghez van kötve, hogy az ilyen automobiloik katonai célokra a hadügyminisztériumnak rendelkezésére bocsájtandók. Az eljárás hasonló ahhoz, amelyet nálunk a honvédségi lovak kiadása körül alkalmaznak. Ha ilyen fajta elhatározást gyáriparosaink is tudnának eszközölni, ugy a vas- és fémipar nagyon fellendülne, a teherszállító automobiloik használata rohamosan elterjedne s ennek következményeképp szinte be sem látható gazdasági átalakulás következne be a szállítványozás terén ugy, mint utügyeink fejlesztése tekintetében. Az automobilgyártás a fokozódó igénybevétel révén sok és állandó munkát adna a vas- és fémiparnak, a hadügyminisztérium pedig nagyon lényegesen közelebb jutna ama nehéz feladatának megoldásához, melyet hadgyakorlatok és esetleges mozgósítás idején az alimentáció reá hárít. Azok a körök, melyek a kezdeményezésről tudomást vettek, már a legközelebbi jövőben össze fognak gyűlni, hogy e kérdést tüzzetesen megvitassák.

Az Országos Ipari Egyesület végrehajtó bizottsága Matlekovics Sándor v. b. t. t. elnökielte alatt ülést tartott. Napirend előtt az elnök indítványára elhatározta a bizottság, hogy Thék Endre alelnököt udvari tanácsossá történt kinevezése alkalmából üdvözlő és üdvözlötlet az ülés jegyzőkönyvében megörökíti. Tonelli Sándor II. titkár bejelentette, hogy a kereskedelmi miniszter válaszol ez egyesület felterjesztésére, amely kifejtette, hogy a hadiszerek kiviteli tilalmára vonatkozó rendelet egyes már szállításra kötelezett cizéket milyen mértékben károsít meg. A miniszter válaszában kijelentette, hogy e kérdésben csak egyéges elvek szerint lehet eljárni, de adott esetekben, ha erre figyelmét felhívják, gondoskodni fog a magyar ipar érdekeinek megvédéséről. A decemberben tartandó szabadkai parkiállítás számára az egyesület két ezüst és három bronzérem

kiadását határozta el. Másod-titkár bemutatja az eddig beérkezett válaszokat, melyekből kitűnik, hogy közönségünk a telefonkezelés mai rendszerével egyáltalán nincs megelégedve és számos változtatásra volna szükség. Gelléri Mór igazgató bejelenti, hogy a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége az országos ipari szakegyesületeket választási liga szervezésére hívta fel és az Országos Ipari Egyesület közreműködését is kérte. — Ugyancsak most tartotta az országos ipari egyesület az ipartörvény-tervezet tárgyában rendezett anketének utolsó ülését Matlekovits Sándor elnökielte alatt. Az ülésen az ipari és kereskedelmi egyesületektől a javaslat végéig terjedő szakaszok kerültek tárgyalás alá.

Az iparanket elhalasztása. E hó végére terveztek a kereskedelemügyi minisztériumban az iparanket megkezdését, de a kereskedelemügyi miniszter az ország több kereskedelmi és iparkamarájának, az Országos Ipari Egyesületnek, a Gyáriparosok Országos Szövetségének és több testületnek kérelmére, a jövő év első hónapjaira halasztotta, minthogy e fontos testületek még nem készültek el az ipartörvény-tervezet véleményezésével, s így még ezideig minden kérdésben, amit a javaslat felőle, nem foglalhatnának állást.

Pénzüntézetek kongresszusa. A Magyarországi Pénzüntézetek Országos Szövetsége vasárnap, e hó 29-én, délelőtt fél 10 órakor tartja negyedik rendes közgyűlést a budapesti újváros háza dísztermében. A közgyűlésre eddig közel négyszáz pénzüntézet jelentette be képviselőjét. A rendkívüli látogatottság oka az, hogy a közgyűléssel kapcsolatosan országos pénzüntézet értekezlet fog tartatni, amely tárgyalni fogja a pénzüntézet adózás reformjának kérdését, az uszora-törvényjavaslatot, a homestead-tervezetet és a végrehajtási novellát. A közgyűlésből kifolyólag küldöttségek fognak tisztelegni az egyes minisztereknél. Ugy értesülünk, hogy a vidéki intézetek között agítál egy csoport, amely szeretne az elnöki szék körül visszavonást szítani. Az akció azonban semmi sikerrel nem kecsegtet, mert a közgyűlés e tekintetben is teljesen nyugodt lefolyású lesz.

Munkástelepek Biharmegyében. Örvendetes jelenség, hogy a munkáslakások építésének eszméje erősen hódít vidéken is. Igy Biharmegye néhány községe elhatározta, hogy több száz munkáslakást épít állami segélylyel. Erről az elhatározásról értesítették Darányi földmívelésügyi miniszter, aki Glatz Antal főispánhoz intézett leiratában értesítette, hogy hozzájárul a munkásházak építéséhez. A községek ajánlata közül a legalkalmasabbnak Ant község ajánlata mutatkozik. A végleges megállapodásokra a napokban anket lesz a megyeházán. Erre az értekezletre a földmívelési miniszter kormánybiztost küld ki és meghívták Ant község képviselőtestületének küldöttségét is. Az értekezleten megvitatás alá kerül, hogy mily nagyarányu legyen az első biharmegyei mezeli munkástelep és hogy mily nagy állami hozzájárulást igényelnek az építkezések. Az értekezlet előadója Erőss Rezső lesz, aki annak idején a biharmegyei munkástelepek tervezetét készítette. Valószínű, hogy már a tavasszal megkezdik az anti munkástelepek építését.

Új villamos vasut-társaság. Tudvalevőleg 1905-ben a Phöbus Villamos Vállalatok R.-T. direkt azért alakult, hogy megszerezze a Budapest—Vác és a Budapest—Gödöllő között létesítendő villamos vasutak engedélyezését. Ami sikerült is. Most a Phöbus az említett vasutak megépítése céljából külön részvénytársaságot alakít Vác—Budapest—Gödöllői H. É. V. V. R.-T. czimmal, mely november 28-án tartja alakuló közgyűlést, melynek napirendje a következő:

1. A Vác—Budapest—Gödöllői helyi érdekű villamos vasutról kiadott engedélyokirat bemutatása.
2. Annak megállapítása, hogy az alaptőke, kellő aláírások és befizetések által fedezve van.
3. Az alapszabályok megállapítása.
4. A „Phöbus” villamos vállalatok részvénytársaságával megkötendő építési szerződés tárgyalása.
5. A „Phöbus” villamos vállalatok részvénytársasága és a m. kir. államasvasutak igazgatósága közt megkötendő áramszolgáltatási szerződés előterjesztése.
6. A „Phöbus” villamos vasutak részvénytársasága czeggel létrehozandó megállapodás a helyi érdekű vasuti részvénytársaság havi bevételeinek 32.000 koronára való kiegészítése és en-

Harisnya-Ház

Kardos és Steiner

Andrássy-ut 50. sz. (Octagon)

Harisnyák, keztük, valódi dr. Jäger trikók, alsó ruhák, berliner kötött áruk és mindennemű test-edző (sport sweter), valamint színházi czikkék stb.

Vidéki rendelések 20 koronán felül bérmentve küldenek!

nek fejében az elsőbbségi részvények esetleges osztalékhatárolásainak átengedése tárgyában. 7. Határozathozatal a társaság meg- vagy meg nem alakulása iránt. 8. Az alapítók által kinevezett igazgatósági tagok bejelentése és a felügyelő bizottság megválasztása. 9. Határozathozatal az alapítók felelőssége felett. 10. Az egyfelől a „Phöbus” villamos vállalatok részvénytársasága és másfelől a „Pesti magyar kereskedelmi bank” között a külön államsegély, továbbá a postasegély és az államvasutak által biztosított évi járadékok leszámitolása tárgyában kötött szerződések jóváhagyása.

Szőlőbirtokosok egy vasut ellen. Vas vármegye Czellődömölki községének s a sághegyi szőlőbirtokosoknak nagy küldöttsége tisztelt ma Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternél a Sághegyen tervezett vasútvonal ügyében, amelyet Mittelmann M. és társai pozsonyi cég akar építeni. A küldöttség Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél kívánt első sorban tisztelegni, a miniszter azonban beteg s helyette Sztéryny József államtitkár fogadta a küldöttséget, amelyet Berzsényi Jenő és Símegei Vilmos orsz. képviselők vezettek s amelynek sorában megjelentek Huchthausen Ede, Michel Vilmos, Szabó József czellődömölki szőlőbirtokosok, Kovács Mihály községi bíró, Szabó János hegybíró és társai. Dr. Balassa Jenő czellődömölki ügyvéd terjesztette Sztéryny elé a község és a szőlőbirtokosok kérelmét, amelyet emlékiratba foglalva adtak át az államtitkárnak. Arra kéri Kossuth kereskedelmi minisztert, hogy ne engedélyezze a tervezett vasútvonalat, mert az Vas vármegye szőlőinek nagy részét tömkréteszi s a szépen virágzó szőlőmivelést elpusztítja. Sztéryny igen szívesen fogadta a küldöttséget s megígérte, hogy az emlékiratban foglalt kérelmet megvizsgálja s a kereskedelmi miniszter nem fog elzárkózni a küldöttség által felhozott érvek figyelembe vétele elől. Innen a küldöttség Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter elé ment. Darányi kijelentette, hogy ámbár ez az ügy a kereskedelmi miniszter hatáskörébe tartozik, mégis miután egy nagy vidék szőlőbirtokosainak érdekét közelebb érinti, áttanulmányozza az emlékiratot s maga is a legnagyobb készséggel fogja támogatni a szőlőbirtokosok érdekeit.

A telepes községek állattenyésztése érdekében. Darányi földmívelésügyi miniszter 224.000 korona államsegélyt engedélyezett az arad-, csanád-, temes- és torontálmezei telepes községeknek, hogy ezen összesen tizenhárom telepet szerezzenek be. Az érdekelt telepes községek az államsegélyt öt év alatt fogják visszafizetni és pedig úgy, hogy a fizetés csak az összeg felvételétől számított harmadik esztendőben történik, amidőn a telepeseknek a beszerzett jobbajta állomány már jövedelmez. Az engedélyezett államsegély után az érdekelt kisgazdák két és fél százalékot fizetnek. A minisztert elhatározásában az vezette, hogy a telepes községekben a jól tejlő tehének elterjedésével az állattenyésztés más csapattal vájon és a gazdáknak jövedelmező legyen. Az államsegélyt az aradi jószágigazgatóság kezeli és osztja ki az érdekelt községeknek, ahol a miniszter elhatározása nagy örömet keltett.

A gyufamonopólium. Az államháztartás mérlege ismét inog. A nagy hadügyi terhek újabb és újabb adónemeket követelnek. A legújabb a gyufamonopólium, amelyről egyre határozottabban rebesgetik, hogy úgy a magyar, mint az osztrák kormány foglalkozik vele. Úrügyl a foszforszulfid szolgálat, úgy, hogy a gyufamonopólium — természetesen — a magánipar érdekében hozatnék be!

Az Osztrák-Magyar Bank állása 1908. november 23-án: Bankjegyforgalom 1.914.848.000 korona (—80.573.000), — érczkészlet 1.533.521.000 korona (5.743.000), — leszámitolási tárca 586.694.000 korona (—53.661.000), — lombardköleszők 75.668.000 (—2.587.000), adómentes bankjegytartalék 18.673.000 korona.

Vasárak csökkenése. A magyar és osztrák vasgyárak kartelle elhatározta, hogy a vasárakat Magyarországon és Ausztriában mérsékelni fogja. Magyarországon Budapesten s Budapest vidékén a rudvas árát 70 fillérrel, Felső-Magyarországon 1 koronával csökkentik, a durva lemez ára 40 fillérrel lesz olcsóbb. Ausztriában Eger, Salzburg és Bregenz kör-

nyékén, ahol a vasgyárak legjobban érzik a német gyárak versenyét, szintén mérséklék a vas árát. A vas árának Magyarországon tervezett mérséklését főleg az idézi elő, hogy a német verseny tulkapásai ellen a magyar vasipar sikerrel védekezhessék. A vasgyárak megrendelésekkel bőven el vannak látva s ha ennek daczára is elhatározták az árak mérséklését, ez kizárólag a német gyárak által felidézett verseny eredménye.

A munkásbiztosítás reformja. Hatvány Józsefnek a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége legutóbbi ülésén tartott és nagy feltűnést keltett beszéde most külön lenyomatban is megjelent. A füzet a Gyáriparosok Szövetségénél szerezhető meg.

Háboru-klauzula a lisztzállítási kötelevekben. A budapesti gabonatörszén nem kis feltűnést keltett az a hír, hogy egy budapesti malom lisztet adott el Mostarba azzal a záradékkal, hogy az esetben, ha a balkáni viszonyok odaféjődnek, hogy katonai beavatkozás válnék szükségessé, a malom a lisztet csak fél korona felülfizetése mellett köteles szállítani, de ez esetben a liszt ab Budapest malom veendő át és a szállításról a vevő tartozik gondoskodni. Ezzel a háboru paragrafus bevontuk a budapesti malomkötelevelekre.

Hajózás. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a völgymenti áruforgalom Regensburgból és Passauból Linz, Korneuburg, Wien, Pozsony, Győr és Budapest állomásokra folyó évi november 26-vel újra megnyitattik.

Nyilt - tér

rovatban közzétetté nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. KALLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
Budapest, IV., Magyar-utóza 3. sz.
Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

Ha még eddig nem kapta meg
a Párisi Nagy Áruház utonaa megjelent 2000 retek illusztrációval ellátott,
új karácsonyi képes nagy árjegyzékét,
kerje ezt rögtön egy levelezőlapon, melyet mindenkinek ingyen és bérmentve megküld a
PARISI NAGY ÁRUHÁZ
Budapest, VII., R. közt. ut 38.

Kivonat a hivatalos lapból:

— November 25. —

Kinevezések. A belügyminiszter Literáty Mórt, a nagykállói állami elmeegógyintézet gazdáját a budapest-lipótmézei állami elmeegógyintézethez gazdává a X. fizetési osztályba; a szegedi itélőtábla elnöke Straubert Jenő szegedi törvényszéki díjtalan joggyakornokot a vezetése alatt álló itélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká; a fő- és székvárosi pénzügyigazgatóság Jilek Tihmér központi díj- és illetékkiszabási hivatali díjnokot a fő- és székvárosi fogyasztási adóhivatalokhoz segélydíjas fogyasztási adóhivatali gyakornokká; a budapesti főügyész Réz Antal jászberényi járásbírói fogházhoz, címzetes fogházörmezt a jászberényi járásbírói fogházhoz fogházörmezt; a marosvásárhelyi törvény-

szék elnöke Király József csendőr, címzetes őrsvezető, igazolványos altisztet a százszergei járásbíró-sághoz hivatalszolgárává nevezte ki.

Alapszabályjóváhagyás. A kereskedelemügyi miniszter a Gyári és Kereskedelmi Képviselők Országos Testületének alapszabályait jóváhagyta.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru Fűrlinger Rezső budapesti lakos Szentirmaira, Silberberg Simon newyorki lakos Patakira, Otahel János próbacsendőr, nógrádverőcei lakos Oroszira, kiskoru Moskovics Ignác szepesdaróczi lakos Martosra, kiskoru Goldstein Alfréd budapesti lakos Petesre, kiskoru Hirn Alajos budapesti lakos Tarra, kiskoru Lencse Mihály és László budapesti lakosok Lászlóra, Feldmann Gyula debreczeni lakos Fodorra, Sági Katalin pákozdi lakos Budaira, végül Katz Lajos színész, pécsi lakos a saját és Károly Antal nevű kiskoru gyermeke családi nevének Károlyira kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok Szabadka város főispánjához a városnál üresedésben levő s illetőleg az 1886. XXI. t.-cz. 79. §-a értelmében a nyert megbízás lejártá folytán üresedésbe jövő alább felsorolt tiszti állásokra és pedig 1. egy polgármesteri, 2. egy helyettes-polgármesteri, tanácsnoki, 3. egy főjegyzői, 4. egy főjegyzői, 5. két tanácsnoki, 6. egy házispénztárnoki, 7. két árvaszéki ülnöki, 8. egy ügyész, 9. két I. oszt. rendőrkapitányi, 10. két II. oszt. rendőrkapitányi, 11. egy III. oszt. rendőrkapitányi, 12. egy III. rendőrkapitányi, községi bírói, 13. egy I. oszt. aljegyzői, 14. két II. oszt. aljegyzői, 15. két III. oszt. aljegyzői, 16. egy adópénztárnoki, 17. egy gazdasági felügyelői, 18. két árvaszéki közigyámi, 19. egy adóhivatali főnöki, 20. egy gépészmérnöki, 21. egy mérnöki, 22. egy adópénztári ellenőri, 23. egy I. oszt. pénztári tiszti, 24. egy allevéltárnoki, 25. egy irodai-igazgatói, 26. egy számvizsgálói, 27. egy, esetleg két adótitkár, 28. egy, esetleg négy segédadótitkár, 29. egy raktárnoki, hordóhitelesítői, 30. két I. oszt. irnoki, 31. hat esetleg nyolcz II. oszt. irnoki állásra december hó 5-éig; a budapesti m. kir. zálogházak igazgatóságához szolgáló állásra december 20-áig; a zilahi kir. törvényszék elnökéhez a szilágysomlyói kir. járásbírósnál megüresedett irnoki állásra négy hét alatt; a székelyudvarhelyi kir. törvényszék elnökéhez az aklánci kir. járásbírósnál betöltendő telekkönyvi átalakító-díjnoki állásra 14 nap alatt; a veszprémi kir. törvényszék elnökéhez jegyzői állásra 14 nap alatt; a kőzdívásárhelyi kir. törvényszék elnökéhez a kovásznai kir. járásbírósnál megüresedett albirói állásra két hét alatt; a debreczeni kir. közjegyzői kamara elnökéhez a Szilágyszeheben megüresedett kir. közjegyzői állásra két hét alatt; a sátorlajuhelyi kir. törvényszék elnökéhez a varannói kir. járásbírósnál betöltendő átalakító-díjnoki állásra két hét alatt lehet a folyamodványokat benyújtani.

VIZALLAS.

méter		méter	
nov. 24	nov. 25.	nov. 24	nov. 25.
Ion	Sárdny 0,31 0,40	M.-Sziget	0,01 0,05
Duna	Passau 1,15 1,33	Tokoháza	0,08 0,07
	Linz 1,52 1,82	V.-Namény	0,88 0,88
	Bécs 1,75 1,66	Tokai	0,54 0,52
	Pozsony 0,05 0,10	Tiszafüred	1,10 1,08
	Komárom 0,72 0,68	Szolnok	1,84 1,84
	Budapest 0,16 0,13	Csongrád	1,40 1,38
	Paks 0,37 0,37	Szeged	1,84 1,80
	Mohács 0,10 0,10	T.-Becse	0,22 0,18
	Gombos 0,14 0,16	Titell	1,04 1,08
	Újvidék 0,62 0,11	Ódava	0,30 0,30
	Pancsova 0,81 0,38	Ivány	0,12 0,10
	Ócsa 0,05 0,08	Ráth	1,14 1,14
Horva	Moravala 0,08 0,08	Ródreg	0,04 0,05
Vág	Zsolna 0,04 0,04	Sala	0,98 0,12
	Trencsén 0,21 0,18	Hernád	0,28 0,28
	Szorel 0,61 0,60	Borotya	0,29 0,30
Rába	Szt.-Gothárd 0,14 0,14	Körsz.	0,29 0,30
	Sárvár 0,67 0,17	N.-Vár	0,40 0,38
	Győr 0,1—	Pelényes	0,61 0,18
Dráva	Varnád 0,96 0,98	Tonke	0,30 0,30
	Zákány 0,56 0,58	Gurános	0,20 0,30
	Bács 0,20 0,18	Ropcsenő	0,43 0,30
	Békés 0,06 0,04	Bákó	0,18 0,37
Hura	M.-Szerdah. 0,08 0,08	Gyoma	0,30 0,24
Száva	Zágráb 0,50 0,16	Gy.-Fehérvár	0,0—
	Sziszek 2,47 2,68	Branyicska	0,0—
	Mitrovicza 0,88 0,88	Sohorsó	1,31 1,30
Szamo-	Dács 0,12 0,48	Arad	0,88 0,30
	Szalmar 0,0—	Makó	0,10 0,10
Kraszna	N.-Majtény 0,12 0,12	K.-Kostoly	0,38 0,38
Latoros	Munkács 0,0—	Kiszefő	0,70 0,80
Laboroz	Homonna 0,10 0,02	Tomosvár	0,64 0,48
Ung	Pereseny 0,10 0,0—	Beckerek	0,64 0,48

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

6 UJ SZÓ...

„ALTVATER”
GESSLER
BUDAPEST.

Valódi
porosz szalonkőszent

és kocsot zsákokban, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédey és Társa
köszönnagykereskedő
Központi iroda: V., Béla-utca 4.
Telefon 26—P

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonátözsde.

Budapest, november 25.

A készáru piaccon szilárd volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak ugyan, de azért drágább árakat mégis kénytelenek voltak fizetni. Mivel az eladók nagyon is rátartósak voltak, csak gyenge forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze alig 10.000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál husz fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 27 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 23.50 korona 74.5 kilós felsőmagyarországi, hibás búzáért. A fenti 10.000 métermázsán kívül elkelt még egy uszályrakomány, 5000 mm. 76.8 kilós Budapesten levő szerb buza 26.05 koronás áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs és zab 20-20 fillérrel drágább, árpa és tengeri változatlan. Forgalmomba került: 2400 mm. rozs 21.10-21.45 koronás árakon és 400 mm. zab 17.10-17.20 koronás árakon. A határidőpiaccon a mai üzlet mindjárt a megnyitáskor szilárdan és a tegnapi zárlatnál magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán, amely rendkívül nagy arányokat öltött, roppant izgatott hangulat mellett a vételkedv egyre fokozódott, mire csak még jobban szilárdult az irányzat és még tovább emelkedtek az árfolyamok. Különösen az eddig annyira elhanyagolt zab iránt mutatkozott igen élénk érdeklődés, ami egyenesen az egyre hangosabb háborus hírekre vezethető vissza. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az áprilisi buza husz fillérrel, az októberi buza harminczkét fillérrel, az áprilisi rozs huszonnyolcz fillérrel, az októberi rozs huszonhat fillérrel, az áprilisi zab harminczhat fillérrel, a májusi tengeri nyolcz fillérrel javította az árfolyamát.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	26.80-26.75
"	76	25.85-26.25	80	26.55-26.85
"	77	26.15-26.45	81	26.60-26.90
"	78	26.15-26.80	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	26.10-26.50
"	76	25.65-25.95	80	26.25-26.60
"	77	25.85-26.20	81	—
"	78	25.95-26.25	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	26.05-26.35
"	75	—	79	26.20-26.60
"	76	25.75-26.05	80	26.35-26.70
"	77	25.95-26.25	81	—
Bánsági uj	74	—	78	26.40-26.55
"	75	—	79	26.35-26.65
"	76	25.80-26.10	80	26.40-26.75
"	77	26.00-26.35	81	26.55-26.85
Bácskai uj	74	—	78	26.5-26.80
"	75	—	79	26.30-26.75
"	76	25.85-26.25	80	26.45-26.85
"	77	26.05-26.45	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	21.10-21.75
" középminőségű uj	—	—	—	21.90-21.40
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.20-16.40
" II.-rendű	—	—	—	15.80-16.10
Köles	—	—	—	13.75-14.00
Zab I.-rendű	—	—	—	17.10-17.60
" II.-rendű	—	—	—	16.70-17.20
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14.00-14.20
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piaccon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 300 mm. 80 kg. 27 korona, 100 mm. 80 kg. 27 korona, 100 mm. 80 kg. 26.95 korona, 100 mm. 80 kg. 26.92 korona, 100 mm. 80 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.80 korona, 100 mm. 79 kg. 26.80 korona, felső, 100 mm. 79 kg. 26.75 korona. Karczagi: 1000 mm. 79 kg. 26.85 korona, 500 mm. 79 kg. 26.80 korona. Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 kg. 26.50 korona, 100 mm. 76.5 kg. 25.60 korona, 100 mm. 76 kg.

25.80 korona, sárga, 100 mm. 74.5 kg. 23.50 korona, hibás.

Pestvidéki: 1000 mm. 79 kg. 27 korona, 300 mm. 79 kg. 26.75 korona, 250 mm. 79 kg. 26.75 korona, 200 mm. 78 kg. 25.60 korona, 100 mm. 78 kg. 26.50 korona, 200 mm. 78 kg. 26.45 korona, 100 mm. 77 kg. 26.10 korona, 110 mm. 76.5 kg. 26.40 korona, 100 mm. 76 kg. 26.30 korona.

Fehérmegyei: 150 mm. 78 kg. 26.40 korona, 150 mm. 77 kg. 26.40 korona, 500 mm. 75.5 kg. 26.20 korona.

Erdélyi: 600 mm. 78 kg. 26.40 korona.

Szerb 5000 mm. 76.8 kg. 2605 korona.

Rozs: 200 mm. 21.45 korona, 100 mm. 21.35 korona, 150 mm. 21.35 korona, 500 mm. 21.30 korona, 130 mm. 21.30 korona, kpf. par., 100 mm. 21.30 korona, 100 mm. 21.30 korona, 100 mm. 21.15 korona, 150 mm. 21.10 korona, kpf. par., 460 mm. 21.50 korona, három hónapra, 300 mm. 21.45 korona paritás.

Ótengeri: 100 mm. 17.40 korona, kpf. Ujtengeri 100 mm. 13.85 korona, kpf. par.

Zab: 100 mm. 17.20 korona, 300 mm. 17.10 korona, kpf., par.

Az árak 100 kg.-kint koronaértékben értendők.

A határidőpiaccon kötött:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1909. áprilisra 13.02, 13.01, 13.14, 13.09, Buza 1909. októberre 11.33, 11.35, 11.34, 11.53, 11.38, Rozs 1909. áprilisra 11.01, 11.01, 11.12, Rozs 1909. októberre 9.82, 9.95, 9.90, 9.94, Zab 1909. áprilisra 8.72, 8.89, Tengeri 1909. májusra 7.60, 7.61, 7.58, 7.63, 7.60.

1 óra 30 percig zárulnak:

1909. áprilisi buza	13.09-13.10
1909. októberi buza	11.49-11.50
1909. áprilisi rozs	11.12-11.13
1909. októberi rozs	9.93-9.93
1909. áprilisi zab	8.67-8.68
1909. májusi tengeri	7.60-7.61

Budapesti gabonaforgalom.

1908. november 23-ától november 24-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	12309	—
Rozs	1566	105
Arpa	715	—
Zab	2138	—
Tengeri	305	202
Liszt	—	10694
Korpa	—	1844

Értéktözsde.

A tőzsde kedvezőtlen politikai hírekre lanyhán nyílt meg s a délelőtti folyamán mutatkozott csekélyebb árhullámzás után a déli tőzsde ismét lanyhán zárult. A zavaros politikai helyzet nyomásztóltag hat a tőzsdére, hol a spekuláció mindinkább igyekszik kötelezettségeitől szabadulni. A helyi tőzsde papirjai is erősen ellanyhultak, dacára annak, hogy a nap folyamán értékekben mindössze csak egy-két kötés volt, az árfolyamesés nagyon sok papirnál észlelhető. A mai napon kötés nélkül lanyhább árgyőzéshez jutott több takarékpénztári, bányá, vasipari, építőipari, különböző iparvállalati és közlekedési vállalati részvény. Egyedül a közuti vasuti részvény maradt meg a tegnapi árgyőzésen, mely a mutatkozó keresletre tartott árfolyam mellett volt forgalomban. A többi vezető érték ma 2-3 koronával, a Rimamurányi és a déli vasuti részvény eladásokra öt koronával visszaesett. A járadékpiac is lanyhább s a koronajáradék 91 korona árfolyamon zárult. Az Osztrák hitel 623. koronán indult, előbb 622-re gyöngült, aztán 623.50-re javult, de újra 621.50-re ment vissza. A Magyar hitel 727. koronás kezdő árfolyama 726 és 727.25 között ingadozott és a déli tőzsde zárlatkor 726.50 koronán maradt. Az Államvasut 670.50-ről 671.50-re javult, aztán 670-re gyöngült. Forgalmomba került továbbá: Leszámitolóbank 469. koronán, Rima 518-519-518 kor. Városi villamos vasut 259-261-260 kor. Közuti 582.50-585-583.50 kor. Magyar koronajáradék 91.05-91.00-91.15 kor. Hazai

bank 275.50 kor. Magyar kereskedelmi r.-t. 568. koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde gyenge.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 623.50-622. Magyar hitelrészvény 727.75-726. Osztrák magyar államvasut 672.50-670. Déli vasut 104.75. Rimamurányi vasmű 519.-518.-. Közuti vaspálya 582.50-585.-. Városi villamos vasut 259.-260.-. Magyar koronajáradék 91.15-91.-.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde gyenge.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 623.25-621.25, Magyar hitelrészvény 727.50-726.-. Déli vasut 103.50, Osztrák-magyar államvasut 674.75. Rimamurányi vasmű 517.50-517.-. Magyar leszámitoló bank 469.-466.50, Jelzálogbank 418.-417.50. Közuti vaspálya 582.50-584.-. Városi villamos vasut 259.50-260.25. Magyar koronajáradék 91.15-91.-. Hazai bank 275.-276.-, 50%-os orosz kölcsön 97.35. 4%-os földtehermentesítési kötvény 92.25. Kereskedelmi bank 3380.-. Neuschloss-féle nasici taningyár 445.-. Erzsébet kir. szanatórium sorsjegy 7.40-7.80.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4-5 K, 8 napra 8.-10.- K. 1908. december hó végére 28-30 K

Utőtőzsde.

Az utőtőzsdén nyugodt volt az irányzat. Kötötték: Osztrák hitel 621.-622.25-621.50. Magyar hitelrészvény 726.-726.50-726.25. Rimamurányi 517.-.

Odol
Fogak legjobb szere.

BÉCSI GABONÁTÖZSDE.

Bécs, nov. 25. (Az Egyetértés eredeti távirata.) Az itteni piacz számot veitett a budapesti tőzsde áremelkedéseivel s így történt, hogy a követeléseket buzában, rozsbán és zabban 10, tengeriben 5-10 fillérrel emelték, de ilyen alapon még csak félig-meddig valamire való üzlet sem tudott kifejlődni, mert a konzum szigoruan tartózkodott a vásárlástól és a kínlat is csekély volt. Árpai irányzat változatlanul nyugodt.

Jegyztetett buza: uj tiszavidéki 13.50-14.- korona, marosi és bánáti 13.25-13.65 kor., mosoni 12.85-13.25, korona, tótfelvidéki 12.75-13.30 korona, déli vasuti 12.80-13.20 korona, marchfeldi 12.55-12.95 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.75-10.95 korona, csepeli 10.70-10.85 korona, pestmegyei 10.85-11.- korona, déli vasuti 10.70-10.95 korona, különféle magyar 10.70-10.95 kor., osztrák 10.60-10.85 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.50 kor., marchfeldi 8.70-9.20 korona, bécsvidéki 9.-9.50 korona, tótfelvidéki 7.90-9.80 korona, csepeli 7.80-8.60 korona, közpundai állomások 8.20-8.80 korona, déli vasuti 8.40 9.40 korona, északmagyarországi 7.60-9.10 korona, tiszavidéki 7.60-8.50 korona.

Magyar tengeri: régi 9.30-9.55, uj 7.50-8.35 korona, cinquantin 10.25-10.40, uj 9.10-9.40 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.80-9.35 kor., közepes - kor., elsőrendű - kor., válogatott 9.35-9.75 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai - kor.

BÉCSI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, november 25. A piacz felfogását a politikai helyzet további fejlődése miatt táplált aggodalmak, a Londonban várt kamatlábemelés és a magánkamat-

SZÉN, koks, briket, antracit
összes gazdasági, ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27, 75-26, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.
Sürgönyosim: ANTRACIT BUDAPEST

láb emelkedése újból kedvezőtlenül befolyásolta és úgy már a forgalom kezdetén nagyobb eladásokat eszközöltek, melyek egyes értékekben jelentékeny árhanyatlást idéztek elő. Hitel- és államvasuti részvények, déli vasuti részvények, valamint a helyi bankok részvényei, a korlátértékek közül pedig a dunagőzhajózási és prágai vasmű részvények lényegesen csökkentek. Mindazáltal a kínálat nem volt rohamos és a forgalom rendes jellegét megtartotta. Az első eladások befejezése után kisebb visszavásárlások és ezek kapcsán javulások következtek, de az irányzat, miután Berlinből is gyengébb jegyzések érkeztek, még azután is többször ingadozott. A déli tőzsdén újból helyi eladásokat eszközöltek, mire az árfolyamok újból általánosan gyengültek. Később Berlinből jobb irányzatot jelentettek, mire itt is visszavásárlásokat eszközöltek, de a tőzsde kedvetlen jellegét zárlatig megtartotta.

A tőzsdén ma az a hír terjedt el, hogy Franciaország Ausztria-Magyarország javára közbenjárt a portánál, hogy az Ausztria-Magyarország ellen folyó gazdasági harc befejezését kieszközölje. Itteni informált helyen nem tudnak ugyan erről a lépésről, de a hírt nem tartják valószínűtlennek, mert Franciaország az egész válság alatt arra törekedett, hogy az elentéteket békésen elsimítsa.

11 óraker : zárulnak

Osztrák hitel. 622.50. Magyar hitel. 726. — Länderbank —, Államvasut 670.50 —, Elbavölgyi vasut —, Déli vasut 104.25 —, Alpési bányatársulat 630. —, Rimamurányi 519. —, Májusi járadék 94.90, Magyar koronajár. 91.20 Orosz érték —, Török sorsjegy 174. —, Német márka 117.20.

1 óraker jegyeztek :

Osztrák hitel 622. —, Magyar hitel 726. —, Länderbank 421. —, Unio-bank 525. —, Államvasut 669. —, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 104. —, Gőzhajó —, Alpési bányarészvény 628. —, Májusi járadék 94.90, Magyar koronajár 91.20, Török sorsjegy 174. —, Német márka 117.20, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 518. —, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpáti petroleum —.

Bécs, november 25. (Osztrák értékek zárlata) 4:2 százalékos papír-járadék 94.90, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.80, 1860-as sorsjegy 153.50, Osztrák hitelsorsjegy 464. —, Angol osztrák bankrészvény 685.75, Bécsi Bankverein 504. —, Osztrák-magyar bank 1735. — Déli vasut 103.50 Dunagőzhajózási társ. 910. — Dohány rész. 342. — Cs. k. arany (vert) 11.31 Német bankv. 117.16 Osztr. Lloyd 394. — 4.2 száz. ezüst. jár 94.95 — 97.90, Osztr. koronajár 95.05, 1864-es sorsjegy 263.50, Osztrák hitelintézeti részvény 621.75, Union-Bank 524.50, Osztrák Länderbank 420.90, Osztrák-magyar államvasut 669. —, Elbavölgyi vasut 438.50, Alpési részvény 628.75, 20 frankos 19.14, Londoni váltóár 239.72. Línótkohó 408. —, Töröksorsjegy 172.25. Nyugodtabb.

Bécs, november 25. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.50, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 140. —, Magyar hitelbank részvény 725. —, Magyar leszámítoló és váltó részvény 475. —, Rimamurányi 515.50, Magyar cukoripar 1870, Adria hajózási részvénytársaság 372. —, Magyar koronajár 91. —, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.-k. sorsjegy 181.85, Kassa-Oderbergi vasut részvény —, Magyar jelzálogbank 415. —, Magyar keresk. bank —.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, november 25. (Értéktőzsde.) Kapcsolatban a tegnapi newyorki tőzsde szilárd zárlatával az itteni piac az első órában általában szilárd képet mutatott azonban a spekuláció különösen bányarészekre iránt tanúsított figyelmet, ahol az emelkedés sokszor nagyobb volt, mint 1%. Csak Laura-kohó részvényei gyengültek. A többi téren a javulások csekélyek voltak. Járadékok iránt alig mutatkozott rdelődés. Dresdener Bank és Schaffhausener Bankverein kínálatra 1/4%-al csökkentek. Osztrák értékek, különösen hitel és déli vasut, bécsi jelentésekre csökkentek. A további folyamatban a forgalom alig változott árfolyamok mellett csendes. Zárlat nyugodt. A készpénzpiac ipari értékei nyugodtak, szilárdak. Napipénz 1 1/2%, ultimópénz 2 1/2%, magánleszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Zárlatkor jegyeztetik : 4:2 százalékos papírjár-
adék —, 4 százalékos osztrák aranyjár 97.60,

osztrák hitelrészvény 196.40, Déli vasut 18.60, orosz bankjegyek 214.75, 4 százalékos új orosz kölc-
sön 75.50, Disconto Commandit 179.30, Dinamit-
truszt —, Harpeni 194. —, Unifikált török
jár 92.70, 4.2 százalékos ezüst-járadék —, 4
százalékos magyar aranyjár 92.50, Magyar
koronajár 91.75, Osztrák-magyar
államvasut 144.10, Bécsi váltóár 85.30, Olasz
jár 92. —, Alt. villamosági Edison 224.90,
Gelsenkircheni 187.60, Laurakohó 193.10. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat.) november 25. 4:2 százalékos
papírjár 97.80, 4 százalékos osztrák arany-
jár 92.40, Osztrák hitelintézeti részvény 196.50, Osztrák-
magyar államvasut 144.50, Eszakyugati vasut
—, Bustehradi vasut —, Londoni váltóár
204.25, Bécsi Bankverein 138. —, Villamos részvény
140.50, 3 százalékos magy. aranykölcson 76.90, 4.2
százalékos ezüstjár 98.60, Osztrák koronajár-
adék 94.80, Magyar koronajár 91.60, Osztrák-
magyar bank 125.90, Déli vasut részvény 18.70,
Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 853.30, Párisi
váltóár 814.45, Union bankrészvény —, Alpési
bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) november 25. 4:2 százalékos
ezüstjár 99.20, 1860. sorsjegy 155. —, Déli vasut
81.65, 4 százalékos aranyjár 97.70, Osztrák
hitelrészvény 197.20, Osztrák-magyar államvasut
144. —, Olasz jár 103.60, 4 százalékos Magyar
aranyjár 92.75. Nyugodt.

London, november 25. Angol consol —.

Páris, nov. 25. (Zárlat.) 3 százalékos Francia
jár 96.77, Osztr. aranyjár 97.10, Magyar
aranyjár 94.45, 5 százalékos Bolgár kötelez-
vény 1896. évről 496.50, 3 százalékos Olasz jár-
adék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 289. —
5 százalékos marokkói jár 518. —, 4 százalé-
kos 1890. Román kölcson 94.50, 4 százalékos
Kons. amort. román jár 90.15, 4 százalékos
Amort. román jár 1905. —, 5 százalékos
Orosz jár 906. 99.25, 5 száz. Orosz kincsiári
utalvány 1904. 512. —, 4 száz. Szerb jár 1907.
—, 4 százalékos spanyol jár 96.50, 4 száza-
lékos unifikált török jár. 91.57, Török sorsjegy
172.25, Török dohányrészvény 375. —, Osztrák föld-
hitelintézet 1100. —, Osztr. Länderbank 460. —, Ma-
gyar jelzálogbank 445. —, Banque de Paris 1522,
Banque Ottomane 704. —, Osztr. magyar állam-
vasut —, Déli vasut 109. —, Meridional vasut 676,
Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann
gépgyár 560. —, Rio Tinto 18.98, Sucrerie d'Egypte
36. —, Tula 280. —, Thomson Houston —, Urikányi
kőszén 154, Chartered 21.25, De Beers 323. —, East
Rand 107.50, Jagersontein 107.50 Transvaal Consols
—, Transvaal Land Company 59.25, Váltó Am-
sterdam (rövid) 208. —, Váltó német piacokra
(rövid) 122.68, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó
Belgiumra (rövid) 15.33, Olasz aranyváltó (rövid)
3/16, Váltó Svájcra (röv.) 3/32, Csek Londonra 251.05,
Magánkamatláb 2 1/4, Gyenge.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Sértéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, november 25. é. (Hivatalos tudósítás
Hizott sertésárak : Magyar elsőrendű : Öreg ne-
héz (párónként 400 kilogrammon felül) —
fillér Közép (párónként 300—400 kilogrammig
terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz
párónként 320 kilogrammon felüli súlyban) 118
120 fillér. Fiatal közép (párónként 251—320 kilo-
grammig terjedő súlyban) 120—121 fillér. Könnyű
(párónként 250 kgr-ig) 120—121 fillér. Magyar
szedett : Nehéz (párónként 280 kilogrammon fölül
súlyban) — fillérig, közép (párónként 240—
280 kilogramm súlyban) 119—121 fillérig. Könnyű
(párónként 240 kgr.) 119—121 fillérig.

Sertésárak 1908. évi november 23. napján
volt készlet 25474 drb., 1908. november hó 24-én
felhajtott 122 darab, 1908. november 24-én el-
szállított 229 darab, 1908. november 25. napjára
maradt készletben 25267 drb. A hizott sertésárak
irányzata : változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, nov. 25. (Hiv. tud.) Előző napról ma-
radt 1543 darab sertés, 100 darab süldő, 8 darab
malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő
— malacz. Mai napi felhajtás 1514 darab ser-
tés, 55 darab süldő, — darab malacz, össze-
sen 3057 darab sertés, 151 darab süldő, 8 darab
malacz. Eladott 1944 darab sertés, 48 darab
süldő, — darab malacz. Eladatlannul visszamaradt
1113 drb sertés, 103 darab süldő, 8 drb malacz,
Mai árak : Zsírsertés öreg elsőrendű 350 kg-on
felül ételsúlyban 94—99 fillér, ételsúly-
levonással — fillér. II. rendű 280 kg-tól

350 kgr.-ig, 90—94 fillér, ételsúlylevonással
— fillér, fiatal nehéz, 300 kg-on felül —
— fillérig, ételsúlylevonással 110—122 fillérig;
fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig —
fillér, ételsúlylevonással 108—120 fillérig, köny-
nyű 220 kg.-ig — fillér, ételsúlylevonással
110—116 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon
felül — fillér, könyű 140—300 kgr.-ig.
124 — fillérig, ételsúlylevonással — fillér.
Belföldi süldő 80—86 fillérig, horvát süldő —
— fillérig. Malacz — fillérig. Arak
minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsúly-
ban értendők. A vásár irányzata közepes. Az arak
változatlanok.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése
1908. november 25-én reggel 7 óraker.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az ország
keleti részein fordult elő többnyire kevés havazás.
Helyenkint — főleg nyugaton — erős szél kelet-
kezett. A hőmérséklet többnyire lényegesen változ-
zott; a maximum Fiumében 14 C° és a mini-
mum Késmárkon, meg Losonczon — 10 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Száraz idő várható, éjjeli fagygal.

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius skálán	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér- séglet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szlátina	69.5	8.0	NE	1	4	2	8	1
Ungvár	67.8	1.0	W	1	1	2	1	10
Késmárk	72.2	8.0		2		2	10	10
Losonc	67.3	8.6					5	1
Ogyalla	69.0	0.6	NW	1	0		5	1
Budapest	68.2	1.2	NW	3	0		5	1
Hérvény	70.0	0.2	N	3	1		6	1
Keszthely	—	—	—	—	—	—	—	—
Pécs	63.8	1.8	N	6	0		6	1
Zágráb	70.2	2.7	NE	3	0		9	0
Fiume	68.2	3.3		0			14	3
Szeged	47.5	1.4	N	1	0		1	3
Temesvár	66.3	1.7	N	4	4		1	2
Nagyvárad	66.9	0.8	E	0	1		2	2
Kolozsvár	68.3	1.4		4	1		2	4
Nagysebzen	66.6	3.8	NW	1			2	5
Szalár	—	—	—	—	—	—	—	—
Eger	—	2.4	E	2	1		2	3
Arvavárja	—	1.6	NW	2	4		2	2
Selmeczbánya	—	3.0	NW	6	0		4	2
Komárom	—	0.2	N	2	0		4	1
Magyar-Ovár	—	0.5	NW	1	1		6	2
Sopron	—	1.0	NW	4	0		5	0
Székes	—	1.2	N	1	3	ny	6	1
Cirkonica	—	2.6		0			13	2
Debreczen	—	0.2	NE	4	0	ny	1	2
Kecskemét	—	1.8		0			2	4
Oroszáza	—	1.2	N	3	0		1	2
Arad	—	1.9	NW	5	1		1	8
Zombolya	—	2.2	N	4	2		1	8
Versce	—	1.9	NNW	2			1	1
Órszab	—	0.4		4			1	1

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMATYAS

Ujabb meglepetések!

66-os láda kollekció.

Tartalma: 66-féle, összesen 114 drb
pocspis

Karácsonyfa-ékesség.

Minden ládában feltüntetett meg van a
nagyobb lényesebb golyó, 1 ezüst citár,
1 ezüst pamagoly, 1 kromozott
selymes brokát, 1 japán févverő,
1 mozaik golyó, 1 nagy élelmiszer,
1 tiszta-nyelvény, 1 személynél, 1
kvadrát-tekercs, 1 ezüst kőzetes szűz,
1 natúr brokát körté, 1 karácsonyi há-
rang, 1 gyönyörű kis madár, 1 ezüst-
gömb, 1 paradicsommadár gyermek
kálitkában, 1 ósó arany karkocsa, 1
léghajó anygallal, 1 nagy korú zódis,
1 natúr brokát alma, 1 óriási havas dió,
1 a végváncsa, 1 nagy ezüst csillag,
1 kis ezüst csillag, 1 óriási anygallal,
1 karácsonyi anygallal igaz hajlat
selymruhában, trombitára, 30 darabos
selym-hűtő, 1 boríték ezüst anygallal,
1 boríték arany anygallal, 1 japán
fanyér gyertya, 1 csomag aranyfüst (dó-
aranyozó) stb. stb. (nem az értékek
apró némi. Bámulatos ósó áron,
összesen 1 forint 25 kőzetes.)

I. sz. 66 drbos nagyobb láda 1
ft 25 kr. Csomagolás 10 kr, szép
ládára ingyen, II. sz. 66 darabos
nagyobb láda 2 forint 50 kr.
III. számú 133 darab 5 forint.

30 darab karácsonyfa-
gyertya 24 krajczár.

PLÖKL és HAAS

karácsonyi idényosztálya,

Budapest, Andrassy-ut 23.

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908. november 26-án

Nemzeti Színház

A kaméliás hölgy. Dráma 5 felvonásban Irta ifj. Dumas Sándor Ford Szemere Attila Személyek: Duval Armand Mihályfi Duval Georges Szacsavay Rieux Gaston Nádai Saint Gaudens Gabányi A. Gustave Mészáros A. Giray gróf Hetényi Varville Gyenes Az orvos Mészáros Gauthier Margit P. Márkus Nichette Várdi A. Kezdeté fél 8 órakor.

Vigszínház

Virraszt a szerelem. Vigjáték 4 felvonásban Irta Piers de Caillaret Fordította Adorján A De Juvigny márkiné Haraszthy H Jaqueliné M. Harmat Cartaret Hegedűs Lucienne Gazsi M. Dornier Sophie Göthné Vernel Göth Morlin abbé Vendrey De Juvigny André Tanay St Hermine báróné Rónaszéki Christiano lányai Csáky L. Solange Bányai I. Frangols Bardt Kezdeté fél 8 órakor.

M. Kir. Operaház

Lohengrin. Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét szerzőlte Wagner Richard. Személyek: Henrik Ney Lohengrin Anthes Drabant Riza Vasquezné Telramund Mihályi Ortrud Flaitné A király hirdetője Várdy Kezdeté 7 órakor.

Királyszínház

Hollandi lány. Nagy operát 2 felvonásban. Szövegét Irta Paul Rubens és Augustin Hurgen. Zenéjét szerzőlte Paul Rubens. Fordította Bródy Miksa. Papp Adrien Szirmai De Coop, hadnagy Boros Van Vuyt, karmester Rtsko Hook, palintagyáros Moros Sally, leánya Kosáry E. Freda unokahuga Hornyik Snapsz, gyárvezető Papir Mina, szakácsnő Pálmay I. Sins Simon Németh Kezdeté fél 8 órakor.

ROYAL ORFEUM

Szombaton november 28-án először! 1. MARGIT PONGYOLABAN Monna Vanna par. dia. 2. VERA VIOLETTA. 3. A PRIMADONNA! 10 elsőrangú attrakció 10 A lélekert tájkörtermében december 1-től, nyitva reggeli 5 óráig Royal-Cabaret táncatrakciók.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 54-23. Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23. Ma és mindennap: Eredeti újdonság! A nőtlen férj Eredeti újdonság Bohózat, Irta: Glinger és Taussig, Fordította: Szűke Sz. Ezt megelőzi A DAKTILOSKOPIA bohózat, Irta: Luolán Jenin Glazzerow orosz ének és táncceport, Max Turk kómikus Jonglőr, Steinhardt, Gyárfás, Solti Hermin, Hajnal Ella, Pápy új magánzárakkal. A remek tállertben reggeli zene és tánc, elsőrendű attrakciók. Beléptől nincs. — Jegyek: 0-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. az Ozv. Konti Józsefné dohánykielégességi áradájában Andrassy-ut 29. — Vasárnap délután fél 4 órai kezdettel mérsékelt helyűr előadás. Bizre kerül; A daktilozkopia.

DÓCZI M.

Budapest, Rákóczi-ut 10/A. Egyedárusítása a világhírű amerikai „GO-ON” cipőknek. Párja 18 és 20 kor.

Férficzipők: Legújabb! Amerikai cipők, széles talppal... 13.- Legtömőbb boxbőr, cugos 9.50, fűzős... 10.- Francia sevró, cugos vagy fűzős 10.- gombos 11.- Borjubőr fűzős, sima vagy betétes... 8.- Posztó, bőrrel körül 8.50, oroslakkal... 9.50 Ugyanilyen, 24 cm. magas-szaru bőrrrel... 10.- oroslakkal borítva... 11.-

Női cipők: Zerge- vagy borjubőr, fűzős vagy cugos... 7.- Legtömőbb boxbőr, fűzős v. cug. 8.50, gombos 9.- Francia sevró, fűzős vagy cugos 10.-, gombos 10.50 Posztó, bőrrel körül 7.50, oroslakkal... 8.- 10.000 pár női, posztó komótcipő... 2.- 3.-

Férficsizmák: Amerikai boxbőr, tiszt szizma... 24.- 28.- Bagariabőr, erős duplatalppal... 18.- 22.- Hal-nabol, többféle kiállításban... 12.- 16.- Vidéki megrendelések aznap eszközöltetnek. Rendelések 20 koronán fölül bérmentve. Meg nem felelő árut készséggel beoszerélek. 150 főnyképpel ellátott remekül kiállított képes árjegyzéket kívántra ingyen és bérmentve küldök.

Butor Ehrentreu és Yuchs testvérek Budapest, VII. Teréz-körút 8. Telefon 88-59. Képes árjegyzék ingyen.

Kertész Tódor Budapest, Kristóf-tér Uj karácsonyi képes árjegyzéket ingyen és bérmentve mármost küldi meg nagyrabesült vidéki vevőknek és megrendelőinek azon czélból és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejékorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IREÉ Igazgató. VI., Nagymező-u. 17. Sylvester Schaeffer Junior, vendégszerelésének utolsó hete. Kezdeté fél 8 óráig a nappali pénztárnál. PÉNZTÁRI TELEFON: 93-30. A tállertben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK csigányzene-kara hangversenyez.

DELI

ÉTTEREM ES KÁVEHAZ a dunaparti korszón (Wurm-utca sarkán). Az újonnan átalakított étteremben naponta FIVE O'CLOCK. Déltűn és este a KRAUSE művészkvartett hangversenyt rendez. A fényesen berendezett emeleti díszterem estélyek rendezésére kiválóan alkalmas. A meleg és hideg ételeknek házhoz szállítása, alkalmi ebédek és estélyek rendezése, agy mint eddig, a legpontosabban és izlésesen eszközöltetnek. DELI étterem és kávéház Mária Valéria-u. 12.

Hull a haja? HARMADJA A GARA-tűs Petroleum-hajszesz-t. Egy eredeti üveg ára 2 korona. Főszéküldési hely Gara Géza és Tsa drogéria Pest, VIII. József-körút 76. Tessenék árjegyzéket kórul.

Wien, I. Kohlmarkt 8. Képes árjegyzék ingyen. Gyeri markat nagyban: Ügyelni tessék a gyári jegyre ezen átlrással: W. Benger Söhne. Prof. Dr. G. Jäger.

KOVÁCS GYULA zongoratermel BUDAPEST, (Gresham-palota) V., Ferencz József-tér 5-6. TELEFON 110-66

Czimbalom kedvelők Mielőtt hárol czimbalomot vásárolnának, kérjenek árjegyzéket a czimbalomkészítés elismert első szakértőjétől, ki minden tekintetben a legjobb világhírű szabadalmazott czimbalmokat készíti. Czimbalmok már 20 fűtől kezdve kapzatók, ugyanígy az összes hangszerek a legjobb minőségben. Számos kiállításn elsőrendű díftűt és és elismerés a legjobb és szaksertű munkáért. Habits Antal Budapest, VII. kerület Erzsébet-körút 42. szám

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6-6 1/2% kamatra 5-30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőkétörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díj fizetés mellett, állami, megyei, városi, vasuti tisztviselők, gőzhajózási tisztek, katonatisztek és nyugdíjasok részére. Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartalékalap sítb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertáltak. Felvilágosítással akár személyesen, akár levéllileg díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönügyek soronkivül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatnak. MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz TELEFON: 69-75.

SZÍNHÁZAK
 Csütörtökön, 1908. november 26-án

Várszínház
 Zárva

Magyar Színház
A tulsó partról.
 Három felvonás. Irtá: Sallan Pé. Irt. Fordította Fényes Samu

I. Fesztiberg gróf.
 Laurentin Lajos gróf Róthay
 Aristides, a fia Z. Molnár
 Fesztiberg Max gróf Somlai
 Helén, a felesége Mézáros G.
 Neumeier, Fényvesi

II. Az erkölcsi erő.
 Nonszif! Hugo báró Törzs
 Dr. Hopfner Konrad Vagó
 Emilia Hopfnerneje T. Halmy M.
 Egy szolgáló Molnár

III. Feltámadás után.
 Trübner Konstantin Laszlo
 Mari, a felesége Forray R.
 Lotti, a leányuk Tóth L.
 Koberwein Eduard Papp
 Schenk Lipót Rákányi
 Leblanc Daisy Loránt L.

Kezdeté fél 8 órákor

SIMPLON KÁVÉHÁZ
 József-körút 8. Nemzeti Színházal szemben.
 Hideg buffet. ✂ Színházi vacsora.
 Vezéprémi KISS JANCSI erigányprimás vezetése mellett este 8-tól nagy hangverseny!

RÓSZATEJ
 kitűnő teint-ápolószert 2 K.
 fiatalos üdeseget kölcsönöz a bőrnek.
 balzsamszáppal hozza 60

OSAN
 kitűnő fogápoló-
 szájvíz 1 K 76 Ft.
 Fogpor 88

TANNINGENE legjobb hajfestő szer 5 K.
 hotekig megmarad és nem engedli festékét
 - szétcsököre, barnára és feketére -

Anton J. Czerny, Wien, XVIII. Carl Ludwigstr. - 6. I. Wallfischgasse.
 Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Surányi szalonczukorkák
 legfinomabb minőségben
 1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
 utánvétel mellett bérmenve.
 Finom friss teassütemény is kapható.

Surányi cukorkagyár
 Nagy-Surány Nyitra megye.

Jól lát?
 Ha nem, akkor forduljon bizalommal
HATSCHKEK optikusok, csak Károly-körút 6. sz. ahol szem-
 látásüveg és legelőcsöbbsen kaphatók
 külön árúszerek bérmenve.

FOLIES CAPRICE
 gazdagok: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR
 Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órákor
 9 1/2 órákor: MA Ujdonság!

A detektivkirály
 Bohózat, irtá: X. Y. Z. Rendező: Rott Sándor.
 Végül 11 órákor. Végül 11 órákor.

FREIE LIEBE
 Körtölcskép, irtá: Satyr. Rendező: Werner Oádo.
 Továbbá: Türk Berta, Nana, Gerő József és
 Zöldi Márton új szülő-számakal. Trebitsch Sándor
 mint háremőr.

Nappali pónatár d. e. 9-11-ig és d. u. 8-6-ig. Az első eme-
 leli Casino de Parisban elsőrangú táncz attrakciók
 - Kezdeté fél 12 órákor. -

VILLANYOS
üveg- és bronzcsillárok
 Lakások teljes berendezése világító testek-
 kel. Régi lámpák és csillárok atalakítása
 villanyra és légszeszre.
GIERGL HENRIK Váci-utca 12. Telefon 10-80

Most jelent meg!
 A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA
 Szerkeszti LÓCZY LAJOS

X. kötet:
STEIN AURÉL
HOMOKBA TEMETETT
VÁROSOK
 38 szöveggéppel, 12 műmelléklettel és
 egy térképpel
 Ara díszkötésben 8 korona

Kapható:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
 (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
 Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám
 és minden könyvkereskedésben.

ÓRIASI
GRAMOFONT
 adok 18 forint készpénzért
 vagy szállítok utánvételrel másy-
 nek ára részletfizetésre 75 forint
 Magyarország legnagyobb fonograf
 árúháza - Rendkívül nagyválasz-
 tók a világjáró párisi „Páris” és
 londoni „KOLUMBIA” hangorokból.
 Argyezékek gramofonokról to-
 nográfokról, lemezek és hang-
 rekről ingyen.

FRISS GYULA utoda
Havas Simon
 Budapest, IV., Ferenccsok-tér 3.
 (az udvarban jobbra.)

A PARADICSOM KABARET
 ÖLLŐI-UT 46. szám. - Telefonszám: 115-84.

Igazgató Widtschky Bessó József, Karmester Nádor Mihály
 Révész Ilonka, Kunder Ernő, Nogrady Gigi, Csabai Eszti
 Lugosi József, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dainoky Imre
 Balint Béla, Tarján Vilmos, Báttaszóky Lajos konferenciér

„RABLÓK A BANKBAN”
 Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

Női ruha
 divat kelme
 előadás

Orlasi készletünkben 120 ez-
 széles öszl angol kolmét mé-
 terenként 42 krtól kezdve a
 legfinomabb minőségig 2-3-4
 frtig árusítunk.

Rosenberg és Quitt
 női divat, szőnyeg és vá-
 szon árak nagy árúháza
 Budapest, VI. Király-utca 32.
 Telefon 528.

Alapították 1895

BUDAPESTI CABARET
 BONBONIERE
 VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/2 órákor a teljes új műsor:
BÖRZE ANKÉT.
 Kiszáradás: szatira.

Az első hó. (Szilvádi Irén.) Hans Strick és Mika Mickum
 (München „Der Scharfrichter”) új műsora. A teljes 12 tagú
 művész-személyzet, teljesen új számokkal. Járék: 6, 5, 4,
 3 korért minden jegyeláradó helyen. Bővebbet a plakátok.

Karpitos nyergesek
 részére mindennapi kel-
 tékek képes nagy árjegyzé-
 ket kívánatra ingyen küldi
 a Budapesti Pászomány-
 gyár Részvénytárs. Nagy-
 mező-utca E. 46. 27903 E.

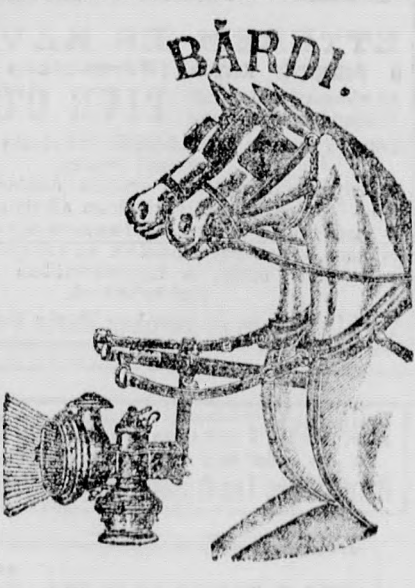
Modern
 urasági butorok
 alkalmi vétel és előadás
 háló-, ebédlő-, szalon-
 uriszoba és irodai teljes
 berendezések. Dus raktár
 szőnyegek, függönyök, ter-
 tek, csillárok, vas- és réz-
 butorokban.

GROSZ SÁNDOR és társ
 Budapest, Liszt Ferenccsok-tér
 3. sz. eselött Gyár-utca.
 Telefon 14-02.

Gőzeke
 acetilen-lámpák
 Egypé szánásoknak gőzekekre különösen
 alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák
 kézi, kocsi, kocsirúd, pózna, asz'all,
 udvari kerti, istálló

Acetylen-lámpák.
BARDI JOZSEF
 Automobil R. T. RE Budapest.
 Póznák: VI. ker., Mozsár-utca 9. szám.
 Városi üzlet: VI., Liszt Ferenccsok-tér 13. szám.
 Telefon: 16-28. Városi üzlet-telefon: 116-34.
 Sürgőnyozim: PNEUMATIK.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmenve.

Butor
 készpénzért és részletre
 3 szoba teljes berendezés 360 forintért
 mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon. 100 szoba álta-
 don készén raktáron a legegyszerűbb kivitelű a leg-
 finomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér
 bélyegben.

Nagy Imre lakberendezési
 vállalata.
 Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok.)

HETI MUSOR.

November		Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Király Színház	Magyar Színház	Opereta	Várszínház
28	Szombat	Haró és bankár Urhatnám polgár	Romeo és Julia	A tanítónő	Hollandi lány	A holnap	Vizsgaelőadás	-
29	Vasárnap d. u. este	Piros bugyellár Urhatnám polgár	A hegyek alján	Atarjárás	Hollandi lány	Acsászar katonái	-	-
				Visszat. Jeruzs.	A dollárkirálynő	A holnap		

Párizi világkiállítás „Grand Prix” 1900.
KWIZDA-féle korneuburgi marhatáppor.

Dietetikus szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

Árak: 1 doboz 1 kor. 40 fillér, fél doboz 70 fillér.

50 év óta használatos a legjobb istállóban évtálatlanúság és rossz emésztés esetében, tehénknél a tej javítására és a tej gyarapítására.

Valódi csak ezen védjeggyel. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: **TÓRÓK JÓZSEF** gyógyszerész, Budapest, VI. kerület, Király-utca 12. szám és VI. kerület, Andrásy-ut 28. szám.

Most jelent meg! ● Most jelent meg!

ALMANACH

XXII. évfolyam. Az 1909. évre.

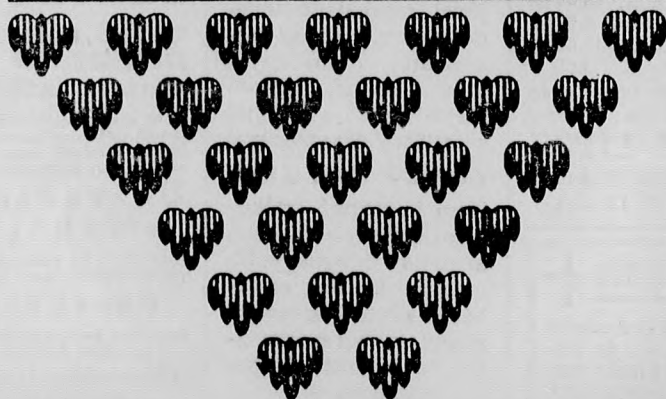
Szerkesztő: **Mikszáth Kálmán**

TARTALMA:

Eltűző: Mikszáth Kálmántól.	Pekár Gyula: A szerencsének összeesküvése.
Szilka: Jó Pista.	Rákosi Viktor: Réz Péter külön története.
Lovik Károly: La Cote.	Lőrinczy György: A verdibált nádsz.
Hovest József: Granátvadász.	Horozeg Ferencz: Lozenko.
Ambrus Zoltán: Egy kis tévedés.	Bárcsony István: Mese a boszorkányról.
Farkas Pál: A német mérnök.	Mikszáth Kálmán: Tövlskes idő-gatában.
Szossa Dezső: A baronca.	Utószó: Bródy Sándortól.
Gárdonyi Géza: Egy ember.	
Krudy Gyula: Hunszár.	
Zöldi Márton: Az atszéll kereszt.	
Vértessy Gyula: Upmann mellett.	

Ára diszkótésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál **SINGER** és **WOLFNERNÉL** Budapesten, VI. kerület, Andrásy-ut.

Itt az ősz!

Az ideggyenge és csuszos beteg, ki nek szenvedéseit és fájdalmait a nyár melege mérsékelte, remegve gondol a szeles, esős őszre, amikor a szunnyadó állapotban levő lelki és testi szenvedések új életre kelnek.

Az ideggyengeség sok ezermű tünetét, a kimerülést, kitérődést, az élelentséget, munkakezvéletlenséget, izzékonyság érzetet, félelmi érzetet, fej- és hátfájásokat, szédülést, tejuyomást, ideges szívdobogást és szívzsernylást, ideges gyomor- és bélbajokat csakis az összszervezet megerősítése, megedzése, főelevenítése által lehet tökéletesen meggyógyítani.

A csuszos, érzékeny bajokat, a göresést és hűdéses állapotokat szintén csak a kóros anyagok teljes kihajtása után lehet véglegesen gyógyítani. A fürdés, masszázások, csillapító szerek csak időleges javulást mutatnak, de a bajok rövidesen ismét föllépnek.

Aki tehát teljes és állandó gyógyulást akar az említett bajokból, az kérje a „Modern Villamos Gyógyászati” című ingyen-könyvet, melyet **díjtalanul** küld az alábbi intézet mindenkinek, aki azt elapra való hivatkozással kéri.

ELEKTRO-VITALIZER orvosi rendelő-intézet
Budapest, V. kerület, Károly-körút 2., félémelet 10.

Elismerő-levél.

Szövegny egy ingyen könyvre.

Szóllósi János, Debreczen. Mélyen tisztelt Doktor ur! Az „Elektro Vitalizer” készüléket egy hónapja, hogy használok b. utasítása értelmében, kezelését értem, működésével meg vagyok elégedve. Eddig már a következőket észleltem javulást: bémult karom nincs oly nagyon elzsibbadva és fájdalom nélkül mozgatható, járásom is könnyebb, lépése u ruganyosabb és nem vagyok már könnyen felizgatható, sötét gondolatokkal egyáltalán nem foglalkozom.

Az Elektro-Vitalizer orvosi rend. int. Budapest, Károly-körút 2, félémelet 10. Kérem czímre díjtalanul, portamentesen és lármamente zárt borítékban elküldeni a „Modern Villamos Gyógyászati”-ról szóló művet.
Férfiak részére. (A nem kívánt fölcserélésnek.)
Név: _____
Czím: _____

BRÁZAY SÓSBORSZESZ
A LEGJOBB

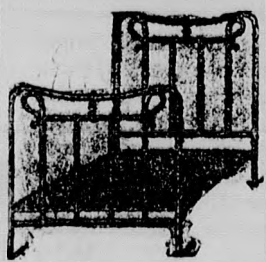
NÉI KÖLÖZHETETLEN HAZISZER
KAPHATÓ MINDENÖTT.

ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTANZATOKTÓL!

ágy

Ezen szabadalmazott rúdszszel, jó acélsodronybolttól 18- iri Erős vaskerelcsagy-betól 5.75 frt Laposra összehajtható táborlagy 3.- frt Részluggönyrudak 4.50 frt Vés és részutortokat legolósóban szállít.

PROHASZKA JÁNOS gyáros Gróf Zichy Janó-u. 46.

Butor

részlete is mélyen kezelhetőben kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, VII. kerület, Eötvös-u. 17. (Andrásy-ut sarján.) Árjegyzék ingyen.

POGBÁR SÁNDOR

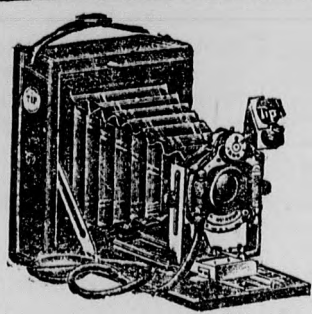
magy. kir. szabad. nyert orvosai mű- és kórtörés Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 50. sz. Ajánlja édesen felszerelt kórtörés szőjét gyártmányu orvosi sebészeti és betegápolás tárgyakkban. Saját tulajdányu m. kir. szabadalmazott Pogár-féle **sérvkötő**, háskötő, görcsér elleni gummi-hatimya, orthopodiai-készülékek műlábak és kezek stb. Valódi francziál kőlonlezeségek F. Berguerann filis párizsi gyártól. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Elsőrendű **SINGER** varrógépeket nagyban eredeti gyártásban 75 koronától fölfölbb és minden ár-emelés nélkül havi 8-10 korona asszisztálóval szállítunk 10 évi jóállással.

Láng Jakab és Fia

varrógép és kerékpár nagykereskedők Budapest, VII. kerület, József-körút 41. Flók-üzlet; Baross-ter 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. **Díjtalanul küldjük.**

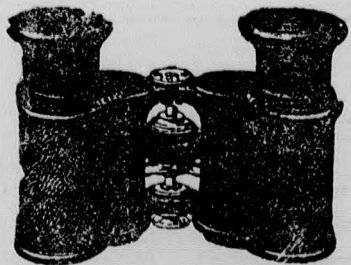

Fényképező-gépek és Látcsövek részletfizetésre kaphatók

Aufrecht és Goldschmied

optikai áruházában Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 26. szám.

Árjegyzék ingyen!

Hamisítás ellen védve 1892. május 21-én.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges peit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
nasználtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Hurutos
bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle csukorka, melyet pe-metefülből készít Réthn Béla gyógyszerész Békéy-Csabán. Gyógyszertárba kapható. cs.

Mézédes
csemege téliszőlőt fagymentes csomagolással postakosaraként 2.80, 25 kilóként 12 kor.ért, nemes fajták kizárólag változatos példányok és óriás borsalmát postakosaraként 2.40 50 kg. 16 kor. Fajborokat hektóliterenként 24 kor.ért szállítja Gyümölcs-kivitel Csongrádról.

Ananász
kajszinbaracklekvárnak kilóját 2.20, mézédesszilekvárnak 1 kg. különleges borsalma sajtak 1.60, papirhéjú csemege 5 kg. 3 kor.ért szállítja Gyümölcs-kivitel Csongrádról.

Fidelitas
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és házassági információkat.

12 drb. Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 1.50 a legszébb kivitelben **HERZ fényképésznél**, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Gimnáziumi, reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntességi, bármely érettségi vizsra letelezéshez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanítást kitűnő philológus, matematikus. Egyenként oktatás. Tanítványok csak korlátolt számban vétetnek fel. A bannulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban megtekinthetők. **Gothein Henrik** Budapest, VII., Damjanich-utca 39. II. em. 10

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás ingyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A »Stenográfia« Országos Gabelberger gyorsíró és gépiró iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A »Kalligrafia« szépi írás stílusában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szépi írást tanít. Mersékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. I. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kérjen tájékoztatást.

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház-tér 5.

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyetemek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46 2793 C.

Pótviszágakra, Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegyet kérek. 7808

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépektől s más hirdetésünket utánzó utóbbi tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatal ember, aki az egyéves önkéntességre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára mindenki rövidesen legjobb sikerrel előkészülhet. Felvilágosítással szolgál »Tanár« Budapest Thököly-ut 8. I. 3.

Azonnali pénz
előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz rakományokat, utólagos díj-fizetéssel! és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66.

Gimnáziumi, polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít »Magán tanuló Előkészítő« Rottenbiller-utca 1. 9239

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is pótom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulesu Lancaster 20 forint. Előrefekvő lakatszerkezettel, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélcésvéssel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghmerles, ugyanitt Görs Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgépek, perzsa szőnyegek és egy motorkerékpár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. (Nem Egyetem-utca. 49082

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminárium Budapest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne tévesztse össze más hirdetéssel

Magán építőiparos-iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett előfod tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Váglőzsef műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítettek felelősséggel, legelőbb idők alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis sikeres vizsra esetén, gyermekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemít végeztek, polgári iskolai magánvizsgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulók, javító- vagy pótviszágakra és mindenféle magánvizsgákra. Felvilágosítással szolgál »Tanár« Budapest, Thököly-ut 8. I. 3 ajtószám.

30 forint. Varrógépek
egy új valódi család Singer varrógép zárszárnyával 5 évi ítélettel azonnal **SINGER A.** műgépésznél Budapest, főútel Akácia-utca 55. Mindenféle varrógépek javítását legutányosabb árban elvállalom. Arlegyzék ingyen.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, el-lendő vagy rakható **Laub Lipót,** BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

BUTOROK
hála, ebédő, szalonbe rendezések, továbbá utazóba, trolé berendezésel rész- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol bőrgarnitúrák eladása és vétela.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 268
Masinca-utca sarkán

Zalogcéduiákat
veszek. Elzálogosított, brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég el-vállal bizalmi, házassági ékéségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, szeméylek, lakások üzletek feltűnés nélküli megfigyelését a el-tűnt egyének és névtelen levelek íróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Lóbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 108-52. 28587

Ennek évnél kell a feleségét!
Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a túlbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hála-lairatok ezrel igazolják, diszkrétén küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin, 247, Lindenstr. 50.

Ajtók és ablakok
régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvás rácsok, kerkeresek, keramitlapok, Kehlheimi lapok olcsón kaphatók **Kelemen Mór,** építélet-bontós vállalkozónál Budapest, Néador-ut 78-79. Fiók üzlet Sziget-ut 6.

Saját gyártmánya vas-és rézbutorok
Rézagy — — — 45.- frt
Vasagy matracossal 8.50
Gyermekagy — — 11.50
Sodronyagy-betétt 3.50
Vas-és rézbutorok gyártás árban. 28048
WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. szám
TELEFON 67-61.

Soványáság
As egyedüli eredménytől kisért háziszere a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép feltetűdomokat nyernek. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Vöröszegénység, gyengeség, idegesség ellon és gyomorhajosoknak nélkülözhetetlen tápszere. Kintin-tette: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országából. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

A legelőbb részleltetésre **zongorát, pianinót, czím balmot, hegedűt**
kézpénzbeni áron a leg-újabb rendszerű **bank hitel**
után kizárólag csak **Reményi** nagy magyar hangszertelepen.
Prospektus és árjegyzék ingyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

Légszesz és villamos csillárok
legelőbbesben szereshetők be Kulesár Sandor bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-ut. 9-11.
Legszébb és legértékesebb

KARÁCSONYI AJÁNDÉK
Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszébb díszművet, az **Erzsébet király-asszony emlékére**

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kéziratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királynéknak élettörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legelőbbesben íróink tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomású angol vázson díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **ára 20 korona.** Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a »Petőfi társaság« megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a **Petőfi Album**

is, mely remek angol vázson díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legelőbbesben íróink tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelése **ára 16 korona.** Mind a két díszmű egyszerre megrendelve csak 30 kor. Megrendelhető az **Erzsébet Királyné Album** kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvétel, vagy a pénz előzetes beiktatása ellenében pontosan eszkozöltenek. Könyvtárok helyben és vidéken tevéteket.

Zalog-céduiákat
ingokról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszeret és régiéket veszek. Körtézés ékszerész, Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonszám 95-48.

Jogtudományi
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel **Dr. Erős Vilmos**
jogi szeminárium.
Budapest,
Messelényi-utca 18 szám.

Zalogcéduiákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetem.
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Síp utca 8. sz.

INGYEN. SÉRVKÖTŐ,
múlábak, műbezek, műfűzők, támgépek, egyenestartók, haskötőkről és az összes betegpótlási célból szolgáló nagy kényes és igényes műanyag és bőr-műanyag szíri Dorslékban készítték.
Universális sérvkötők
pártnak, kis gummi nyomolappal legnagyobb méretben is alkalmazható.
Sérvkötők
egyoldala 4-14, kétoldala 6-22 grammól 8-12 korona.
Gummiharisnyák, haskötők
mértékeszerűn készíttének.
Magyar Orvosi Műszertár
Bpest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Róbus-kórházzal szemben). Featos címre és a városi keresztre árvallanak.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK
MINDEN ÉLETNAGYSÁGÚ FÉNYKÉPÉRT 5 KORONÁÉRT DÍZLES PASZPARTUVAL 55-68 CMA NAGYSÁGBAN CSORAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ÁRA 10 KORONÁ. KAPVISELŐK MINDENKÉPP FÉLVÉTELENEK.
SZAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPÉRTŐ ÉS FÉNYKÉPÉRTŐ MŰTEREM BUDAPEST, VII. ROTTENBILÉER-UTCA 1. KÖNYVTÁRVA 1908. ÉN PÁRUSI NEMZETTSÉGI KIALLITÁSON DÍSZTÖLVÉL; MERSZTELLEK ARANY-ÉREMMELEK.